



Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Retsstaten : Retsforbundets agitationsblad : 1925 - 1931

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1925 - 1931

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Det Kongelige Bibliotek

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

APRIL • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • 1925

Ethvert Folk er sit Fædrelands Grundejere
og kan aldrig retmæssig ved nogen Lov tabe
sin Ejendomsret.

Uret kan aldrig ved nogen Lov gøres til Ret.
N. P. S. Grundtvig.

Lad os først undersøge, hvad der er Menne-
skets naturlige Rettigheder, og stræbe efter at
sikre dem, inden vi foreslaar at tigge eller røve.

Henry George
(Samfundets Livsspørgsmaal).

Arbejdskampens Nødvendighed.

Med det Forlig, som afsluttede den store
Lockout i 1899 (det saakaldte Septemberforlig),
mente man at have gjort en værdifuld Indsats
til fremtidig Sikring af Arbejdshfreden. Bestem-
melserne om faglig Mægling og Voldgift, om
3 Gange Varsel, før Arbejdet lovligt kunde
standsese, kort sagt: hele det Apparat, som nu
træder i Virksomhed, hver Gang en Overens-
komst udløber, skulde skabe Mulighed for at
løse enhver Konflikt, før den gav sig Udslag i
en Arbejdsstandsning.

Men Tiden har vist, at selv nok saa faste
Regler for Bilæggelse af Konflikter ikke er i
Stand til at sikre Arbejdshfreden. De samme
Kræfter, som trods Traktater, Alliancer og
Fredsdomstole slap Verdenskrigen løs, nemlig
Interessemodsigthederne, har atter ført os ind
i en Arbejdskamp, som kan blive større og mere
omfattende end nogen tidligere. Og det skønt
begge Parter ved, at hvorledes end Kampens
Udfald bliver, saa betyder den saavel for dem,
der direkte deltager i den, som for dem, der
staar udenfor, et Tab, som vil mærkes.

Med voksende Styrke melder et Spørgsmaal
sig, et Spørgsmaal, som kræver Svar, og det jo
for jo hellere: »Med hvilken Ret, bortset fra
Magtens, slippes denne Katastrofe løs? Af hvil-
ken uafviselig Grund maa Krigen føres, naar
alle paaviselige Grunde lader til at fordømme
den?»

Som den Politik, Stormagterne førte, før el-
ler senere maatte give sig Udslag i en Verdens-
krig, saaledes vil den Politik, der føres paa Ar-
bejdsmarkedet, medføre en uophørlig Kamp,
der med visse Mellemrum giver sig Udslag i
en Arbejdsstandsning af større eller mindre
Omfang. Hvis d'Hrr. Lyngsle og Langkjær

var kommen hjem til deres respektive Organi-
sationer med et Forlig, saa vilde Medlemmerne,
uden Hensyn til, hvad der var opnaaet, have
spurg: »Var det virkelig alt, hvad der kunde
naas? Du skulde have holdt Dig stejlt lidt
endnu, saa havde de andre nok givet efter.« Det
kan gaa an, at de gaar paa Forlig en Gang,
maaske to Gange, men det gaar ikke i Læng-
den; før eller senere maa Magtmidlerne lages
i Brug.

Den første Betingelse for en endelig Afslut-
ning paa Arbejdskampen er at forstaa dens
Aarsag. Man kan ganske vist undgaa Kam-
pen ved stadig at give efter, ved at gaa ind
paa de Vilkaar, den anden Part dikterer. Hvor-
dan vilde det da gaa, hvis f. Eks. Arbejds-
giverne Gang paa Gang gav efter, hvis de gik
med til at forhøje Lønningerne over det hele?
Vil de blive nødt til at standse deres Virk-
somheder, eller i hvert Fald nøjes med en be-
tydelig mindre Fortjeneste?

Aa nej, slet ikke. Kun, hvis der sker For-
skydninger, saa nogle Lønninger stiger mere
end andre, vil de Virksomheder, hvor Lønnen
er stegen mest, blive uheldigt stillede. Men til
Gengæld vil de andre have opnaaet en Fordel,
forudsat at Produktionen er af samme Omfang.
Den samlede Kapitals Andel i Udbyttet vil
være lige stor.

Det er de indbyrdes Forskydninger, der har
Betydning, ikke den almindelige Stigning el-
ler Fald. Det samme gælder ogsaa for Arbej-
dernes Vedkommende. Det er derom, Kampen
drejer sig, det gælder om at være med i Kap-
løbet, og helst i Spidsen. Det er ikke en Kamp
om Fordeling af det samlede Udbytte mellem
Kapital og Arbejdsløn, men om den indbyrdes

Fordeling af Arbejdslønnen mellem Arbejderne. Man søger at forrykke det naturlige Ligevægtsforhold, og det kan gøres for en kort Tid, men i Længden vil de økonomiske Naturlove, Forholdet mellem Tilbud og Efterspørgsel, atter bringe Ligevægt til Veje.

Arbejdslønnen har en naturlig Tendens til at holde sig ved det Lavmaal, som tillader den jævne Gennemsnitsarbejder at forskafe sig akkurat det nødvendige. Det er et Faktum, som man aldrig kommer uden om, den saakaldte »jernhaarde Lønningslov«. En nok saa stor Produktion, hvad enten den skyldes rolige Arbejdsforhold, tekniske Fremskridt eller forøget Duelighed og Flid, vil ikke stille Arbejderne bedre, men kun forøge Jordens Værdi,

den vil sætte Jordens Ejere i Stand til at opnaa en større Betaling for Brug af Jorden. De sociale Kampe i Nutiden har opslugt den Stigning i Jordværdien, som de tekniske Fremskridt ellers vilde have medført.

Er det da saa underligt, at Kampen fortsættes, saa længe de besiddende Klasser er i Stand til at tilegne sig hele Fordelen ved dens Ophør? Gør Jordværdien til Fælleseje, da vil alle Klasser være interesseret i at bringe den til at stige. Arbejdslønnen vil som før kun række til det nødvendige. Men Fordelen ved Samarbejdet, ethvert Fremskridt, vil bundfælde sig i en stadig stigende Jordværdi, som vil sikre selv den fattigste sin Andel i Fremskridtets Frugter.
Th. Schiøtt.

Regeringsledelse og Indgreb.

Pladsen her tillader ikke en nøjere Under søgelse af alle de Fremgangsmaader, der er bragt i Forslag til Lindring eller Udryddelse af Fattigdommen ved Hjælp af Statsindgreb i Næringsliv og Formuesforhold, og som i deres mest vidtgaaende Former kaldes socialistiske. Det behøves ej heller; thi de lider alle af de samme Mangler. Alle gaar de ud paa at sætte Statsledelse i den individuelle Ledelses Sted og ved Tvang at opnaa, hvad der bedre opnaas ved Frihed. De Sandheder, som de socialistiske Idéer rummer, skal jeg senere komme tilbage til; men det er klart, at alt, hvad der smager af Indgreb og Baand, er i sig selv slet og bør ikke komme til Anvendelse, dersom der findes andre Veje at gaa. Lad os f. Eks. se paa en af de simpleste og blideste af den Slags Forholdsregler: Indkomstskat efter stigende Skala. Det Maal, der sigtes til, nemlig at forhindre eller formindske den umaadelige Rigdoms-Sammendryngning, er godt; men Midlet kræver nødvendigvis Ansættelsen af en stor Mængde Embedsmænd med inkvisitorisk Myn dighed, og medfører Fristelse til Bestikkelser, Mened og alle andre Midler til at omgaa Beskatningen, hvorved der fremavles Demoralisation og sættes Præmie paa Samvittigheds løshed.

Hvis de kunstige Planer i Retning af at regulere alt muligt og finde en Plads for hver enkelt var gennemførlige, vilde de skabe en

Samfundstilstand i Stil med den, der fandtes i det gamle Peru, eller den, som Jesnitterne til deres evige Ære tilvejebragte i Paraguay. — Jeg vil ikke sige, at en saadan Tilstand ikke vilde være bedre, end den vi nu synes at drive hen imod; thi i det gamle Peru fandtes der, skønt Produktionen var forbunden med de største Besværligheder, dog intet, der kunde kaldes Nød, og Folket gik til sit Arbejde med Sang. Men herved er det ikke Umagen værd at opholde sig. Det moderne Samfund kan ikke med Udsigt til Held stræbe hen imod Socialisme af denne Art. Den eneste Kraft, som nogensinde har været i Stand til at frembringe den — en stærk og udpræget religiøs Tro —, skorter det paa, og den bliver daglig mindre. Vort Styresæt vilde ved et saadant Forsøg aabenbart knække sammen under Byrden. I Stedet for en forstandig Fordeling af Pligter og Rettigheder vilde vi faa en romersk Ud deling af siciliansk Korn, og Folkelederen vilde snart blive Kejser.

Samfundet er en Organisme, ingen Maskine. Det faar kun Liv ved alle de enkelte Deles individuelle Liv. Og af alles fri og naturlige Udvikling vil det heles Harmoni opstaa. Alt, hvad der er nødvendigt til en Samfundsgenfødsel, indeholdes i de russiske Fædrelandssøkers, dem, man undertiden kalder Nihilisters, Løsen — »Jord og Frihed«.

Henry George
(Fremskridt og Fattigdom).

Intet kommer uden Arbejde med Jorden og dens Raastoffer. Derfor maa Arbejdets Ad gang til Jorden være fri.

Den, der vil have mere end Udbyttet af sit Arbejde, maa tage fra andre. Der er ingen Brug for Velgørenhed mellem normale, sunde

Mennesker, men kun for at holde Adgangen til Arbejde fri.

Velgørenhed gør Menneskene ufri og nedbry der deres Selvagtelse. At ernære sig selv ved eget Arbejde skaber Personlighed, Frihedsfø lelse og Lykke.

C. N. Starcke
(Røveri og Erhverv).

Lockout.

Porten til Arbejdspladsen er stænget. Maskinerne er gaaet i Staa, og Arbejderne møder ikke i Virksomhederne. Alt er, som om Døden har været paa Besøg og standset de travle Hænder.

Hvad er der sket?

Har en Farsot hærget Landet? Er Samfundet brudt sammen, saa al Produktion er standset?

Der er sket dette, at to Organisationer ikke har kunnet blive enige om en Tarif for Arbejdslønnen, og saa har Arbejdsgiverne besluttet at udelukke Arbejderne for en Tid.

Man skulde ikke tro, det vilde hjælpe nogen af Parterne, at Produktionen, hvoraf de begge skal leve, standses, og saa længe Standsningen vedvarer, betyder det selvfølgelig ogsaa Tab for begge Parter; men ikke alene de stridende er udsat for Tab, efterhaanden vil Samfundet i sin Helhed faa Krigens Følger at mærke.

Hvor Skylden for Arbejdsstandsningen ligger, er Samfundet ligegyldigt. Det, der ryster Samfundet, er dette, at det Gang paa Gang er udsat for Lønkampe og ikke ser nogen Udvej til at faa dem afskaffet.

Om selve Kampspørgsmaalet kan ingen udenforstaaende have nogen Mening. Om Arbejdsgiverne kan betale mere for Arbejdet, eller om Arbejderne faar for meget for deres Arbejde, kan ingen vide. Saa længe Samfundet er saadan indrettet, at det ikke alene er Arbejdskraftens, der betinger Arbejdsgivernes Overskud, men i højere Grad Monopolaftgifter, Toldbeskyttelse o. s. v., saa længe er der ikke nogen Rettesnor for, hvad der er en Arbejders naturlige Løn, som han med Rette kan kræve og under hvilken han ikke behøver at tage Arbejde.

Tilsyneladende er der altsaa ingen anden Udvej for Arbejdsstridigheder, end den hidtil fulgte, hvor Arbejdsgivere og Arbejdere paafører hinanden Krig til Skade for dem selv og for det Samfund, de begge tilhører.

Nu skulde man dog tro, at Arbejderne efterhaanden havde indset, at Lønkampe ikke har bragt dem væsentlig bedre Kaar, idet enhver Lønforbedring altid er blevet efterfulgt af en Vareforhøjelse. Arbejdsgiverne, især de i de mindre Virksomheder, som har mindre Kapital at staa imod med, vil lægge Mærke til, at en Arbejdskamp altid sletter nogle af dem ud. Det er kun Storkapitalen, der har Raad til at vente, medens Arbejdet dør af Sult.

Skal Samfundet lægge Hænderne i Skødet og kun se til? Er der ingen Mulighed for at standse disse sindsoprivende Lønkampe, hvor der, om intet andet opnaas, altid bliver Had og Bitterhed tilbage mellem de to Organisatio-

ner, der kunde samarbejde i Stedet for at bekriige hinanden?

Hvad hjælper Arbejdsstandsninger til Løsning af Lønsprogsmaal?

Hvis Arbejderne havde andre Arbejdspladser at udnytte end de, fra hvilke de udelukkes, vilde en Lockout selvfølgelig ingen Nytte være til. Hvis Arbejdsorganisationerne ved en Strejke ikke havde i deres Magt at kunne afholde Arbejderne fra at tage Arbejde, hvor der strejkes, havde Strejker ingen Betydning.

Skal Lønkampe undgaas i Fremtiden, gælder det altsaa om at løse den Opgave, at Lockout og Strejke ikke er nødvendige, fordi Arbejdsgivere og Arbejdere skal kunne samarbejde under den Forudsætning, at enhver faar sit og ingen forurettes eller udbyttes.

Retsstaten løser denne Opgave, idet den vil frigøre Jorden for det arbejdende Folk og kun tildele Samfundet, hvad dette tilkommer — Grundskylden —, men lade den enkelte beholde det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Den Dag, den fulde Grundskyld opkræves, er den store Arbejdsmark fri; enhver Arbejder kan, om alt andet svigter, skaffe sig Livets Ophold ved eget Arbejde paa egen Jord; ingen Arbejdsgiver i hele Verden kan tvinge ham til at arbejde for sig, og ingen faar ham i Arbejde for en Løn, der er ringere end den, han tjener ved Arbejdet paa den frie Jord. Her er Arbejdets naturlige Løn, her er den Løn, enhver Arbejdsgiver maa betale, hvis han ønsker Arbejde udført af andre.

Naar saa Monopoler, Toldbeskyttelse og andre Arbejdet ganske uvedkommende Ting afskaffes, er Arbejdsgiverens Overskud hans sande Fortjeneste. Har han betalt det fulde Arbejdsudbytte til sine Arbejdere, kan disse ikke kræve mere; thi ingen i Samfundet maa kræve mere, end han med Rette tilkommer.

Skal Arbejdskampe undgaas i Fremtiden, maa Samfundsforholdene ordnes saaledes, at ingen kan udelukkes fra at kunne skaffe sig Livets Ophold ved Arbejde.

Enhver, der vil Arbejdsfreden og ønsker denne i et frit Samfund, maa snarest afgøre, om de ønsker Arbejdsspørgsmaalet løst, som Retsforbundet foreslaar. Ellers bliver Arbejdsvilkaarene dikteret ved Tvang.

Der gives kun disse to Løsninger.

A. Oksholt.

Naar derfor Jordejerne i Kraft af deres Ejendomsret faar Arbejdsfrugter i Overflodighed uden selv at arbejde, da skyldes deres Rigdom andres Arbejde og Sved, taget fra de rette Ejermænd og nydt af Folk, der ingen Ret har til dem.

Henry George
(Arbejdets Kaar).

Parlamentarisk Prisregulering — opad.

I *«Det frie Blad»* har gentagne Gange været paatalt den meningsløse skærpede Avancelov af 1924, der forbyder Handlende at sælge Varer med under 25 Procent Handelsavance. Forleden blev en Detailhandler idømt Bøde ved Sø- og Handelsretten, fordi han havde solgt Gryn med kun 19 Procents Avance!

Er det dog ikke en Skandale, at Politikerne skal pudse Politi og Domstole paa Folk, der vil levere gode Livsfornødenheder til billig Pris?

Hvad vedkommer det Politikerne? Hvorfor skal Livet gøres dyrt og besværligt ad Lovgivningens Vej?

Naar vil Folket rejse sig mod den parlamentariske Svindel?

Da Retsstatsordningen vil tilføre enhver Borger de Værdier, han har medfødt Krav paa, og derved yde ham saadanne Arbejdsvilkaar, at han bliver frit og uafhængig stillet, er det ikke længere nødvendigt, at Staten optræder som barmhjertig Søster, der uddeler Almisse og Naadegaver. Alle disse Understøttelser er kun Udtryk for, at Arbejdslønnen er for lille og Evnen til at assurere sig selv utilstrækkelig. Opgaven er: at hæve Arbejdslønnen saaledes, at enhver kan forsikre sig selv mod Sygdom, erhvervet Invaliditet og Alderdomssvaghed.

Retsstaten appellerer til alle dem, der hellere vil klare sig selv end ligge deres Medborgere til Byrde.

Severin Christensen
(Fra Magtstat til Retsstat).

Spydstageretten.

Vi læser i Historien om, hvorledes Accisebetjente og Toldpoliti for i Tiden gennem-borede Bønderlæssene, naar disse passerede Byportene, med deres lange »Toldspyd«. Der kunde jo nemlig være begaaet den store Forbrydelse, at en Krukke Smør eller en Kurv Æg var gemt i Halm- eller Tørvelæsset. Naar vi tænker derpaa, ryster vi overbærende paa Hovedet og mener, at man den Gang har været lidt til en Side.

Men nu oplever vi det hele om igen. Toldbetjentene — særlig ved Københavns Frihavns Toldvagt II — er, siden den bekendte radikale Toldinspektør Ivar Berendsen har faaet Kommandoen dér, blevet forsynet med Toldspyd, som de flittigt jager omkring med i Læssene. Efter hvad?

Det lyder som Middelalder; men gaa selv ud og se!

Er det ikke snart paa Tide at faa ophævet hele Toldsystemet?

Jeg er en stor Beundrer, om end ingen Kender af Henry George. Hvad der i hans Lære har gjort Indtryk paa mig, er den dybsindige Sandhed, at jeg ikke bør betale mere Skat, jo flittigere jeg er, jo mere jeg arbejder, men at Afgiften bør hvile paa den Merindtægt, jeg har uden min Fortjeneste og uden Arbejde.

Georg Brandes.

Et vist Maal af Velstand hører med til Betingelserne for en menneskeværdig Tilværelse.

Biskop Martensen.

Retsforbundets politiske Program er:
Bort med alle Monopoler.
Bort med alle Statsindgreb.
Bort med alle Skatter.

Retsforbundet vil Grundskyldens Indførelse,
Frihandel og frit Folkestyre.
Retsforbundet vil, at den, der arbejder,
faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

**Bliv Medlem
af Retsforbundet!**

Indmeldelser modtages
af nedennævnte Kredsformænd:
Østerbro-Kredsen:
Ingeniør O. Keller, Koldinggade 26, 4. Sal, Ø.
Nørrebro-Kredsen:
Ingeniør P. Gundestrup, St. Hansgade 2, 2. Sal, N.
Sundby-Kredsen:
Murer Th. Schiøtt, Samosvej 28, 2. Sal, S.
Vesterbro-Kredsen:
Lærer J. Fog, Westend 18, 2. Sal, B.
Frederiksberg-Kredsen:
Assist. Sofus Larsen, Godthaabsv. 10 A, 4. Sal, F.
Retsforbundets Ungdom:
Sekretær Edgar Hoier, Rosenvingens Hovedv. 6, Ø.

Tegn Abonnement paa

DET FRIE BLAD

UAFHÆNGIG RETSPOLITISK UGEBLAD

Udkommer hver Uge
og koster

2 Kr. 50 Øre Kvartalet.

Kontor:

Valdemar Holmersgade 21.

Telefon: Strand 546 x.

Ansvarhavende Redaktør:

Fru Signe Bjørner.

Udgivet af Retsforbundets Kredse i København og Frederiksberg.

SEDLÉ & MADSEN, AARHUS

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Sommer • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • 1926

Hvad vil Retsforbundet?

Hvis det skal lykkes at løfte Friheds- og Retsideen op over Døgnets Partipolitik, saaledes at de partiblinde bliver seende, de stræberhalte gaaende, og der kan forkyndes et glædeligt Budskab for de fattige, saa er der tre Ting, som Retsforbundets Vælgere maa lægge sig paa Sinde hver Dag og i enhver Sag, nemlig:

1) at der aabnes Adgang til Jorden, der er al Skabningens redelige og villige Arbejdsgiver og Lonbetaler.

2) at der aabnes Adgang til Kapitalen, der kun er sammensparet med det Formaal for Øje, at være hjælpende i den fremtidige Produktion i Sygdom og i Alderdom, og

3) at Lovgivernes og Lovenes Antal formindskes, saaledes at de er lette at forstaa og gavnlige at følge.

— Efterhaanden som disse 3 Ting genvindes, vil al Arbejdsløshed forsvinde, al Boligmangel ophøre, og Samarbejdets Glæde vil give sig Udslag i en Lovsang til Skaberens Pris, fordi han har lagt al Ting saa godt til Rette, at ingen, der vil deltage i Samarbejdet, behøver at lide Nød. Den gamle Sætning: »Den, der ikke vil arbejde, bør heller ikke have Føde« (Arbejdsløn), vil da ophøre sig selv til Grundlov, der fuldbyrdes ved Tvangsarbejde imod fuldt Vederlag, indtil Frihedstrangen overvinder Arbejdstrangen og giver sig Udslag i mere og bedre Arbejde end det tvangsforeskrevne og dermed selvfølgelig større Vederlag (Arbejdsløn), der da er Overskud, som ikke kan beskattes, men kun tjene sit Formaal: at fremme Friheden, Freden og Glæden; først hos Individet selv og dernæst, ganske selvfølgelig hos alle andre, der netop derved fritages for den Understøttelsespligt, der nu er saa udbredt, at Samfundet som Helhed taget, i sin saakaldte lovlige Funktion, maa optræde baade som Skatteplyndrer og som Tigger i en ganske uhyggelig Grad.

Nu, da Vælgerne i By som paa Land begynder at indse, at den eneste Mulighed for at

skaffe Produkter til Veje til Menneskenes Behov er, at Adgangen til Jordens Rigdomskilder bliver fri og lige tilgængelig for enhver imod, at enhver betaler den Grundskyld, der er lig Renten af det Jordstykkets Værdi, Individet vil have Eneret til for sig og sine, er Regeringen straks parat med et Lovforslag, som den kalder Lov om Grundskyld, men i Stedet for at gøre Adgangen til Jorden lettere for den arbejds-søgende og arbejdsvillige Arbejder, gør Lovforslaget, hvis det bliver til Lov, dette langt mere besværligt, ikke alene for dem, der gerne vil bygge Hjem og gøre Arbejde, men ogsaa for dem, der har bygget Hjem og er i Arbejde, idet Loven tilsigter at læsse den gamle Skyld (Gæld) over paa Bygninger og Boliger og derefter paalægger Jorden en ny Skyld, der er beregnet saa rundelig, at Regeringen kan skaffe sig tolv Millioner Kr. mere til Regeringens øvrige Behov (Understøttelsesvæsen m. m.), medens Ihændehaveren af den op igennem Tiderne sammensparede Kapital (opsparat Arbejdsudbytte) faar uhindret Lov til at udsuge Befolkningen ved Aagerrente og Børsjobberi (Kurstab).

Saa fiffig er Regeringens Grundskyldsforslag lavet, at det lægger i Kommunalbestyrelsernes Hænder at bringe det til Udførelse. Regeringen kan da fralægge sig selv Ansvar, naar Befolkningen reagerer derimod, efterhaanden som Lovens praktiske Ubrugelighed bliver aabenbar, og paaberaabe sig, at det er Befolkningen selv, der har ønsket — »Grundskyld«.

Derfor vover jeg atter den Paastand, at det af Regeringen forelagte Forslag om Grundskyld er det mest frihedsfjendske Lovforslag, der har ligget paa den danske Rigsdags Bord siden Grundlovens Givelse i 1849. Denne Grundlov tilsigtede Folkefrihed, Arbejdsret og Arbejdsglæde for det danske Folk: at der kunde blive flittige og tro, gode, hæderlige Borgere og Lykkelige, saaledes som Kongebudet havde lydt.

Men det danske Folk har ikke holdt Vagt om den Frihed, der var Folket givet. Det

valgte magtsyge Stræbere til at styre Land og Rige, det valgte guldhungrige Spekulanter til at forvalte de sammenspærede Midler, og Jorden er bleven saadan, at der nu atter indføres Stavnsbaand og trues med Statsslaveri under moderne Funktionarisme.

Derfor samles Vælgerne af alle Partier nu i stadig stigende Tal i et Retsforbund, der fremhæver Kravet om »Frihed for den enkelte og lige Ret for alle«. Dette peger imod en Fremtid, hvor alle, der elsker Friheden og respekterer Ligeretten, kan samles i et Frigørelsesarbejde til Gavn, Ære og Glæde for os selv, som gode danske Borgere, der vil og kan bære vort Fædreland ind i en ny Tid, hvor maaske faa har for meget, men endnu færre for lidt, saaledes at det kan tjene til et lysende Eksempel for andre Nationer og Folkelag. Imod en saadan Fremtid er det, at det Retsforbund, som jeg tilhører, har Øjet vendt og Viljerne i Brug.

Silkeborg, den 27. Februar 1925.

Graves Kristensen.

Kirken og Samfundet.

Jeg hørte i Aftes et aldeles udmærket Foredrag af en Præst om det udadvendte, det indadvendte, det opadvendte og det nedadvendte i Familie- og Menneskelivet. Konklusionen var dette: Det gælder om at tage det bedste af det udadvendte, det indadvendte og det opadvendte. Dette er jo ganske fortrinligt; men jeg havde haft Lyst til at faa spundet den Ende lidt længere, men det var ikke et Diskussionsmøde. Nu kunde jeg have Lyst til ganske kort her i Bladet at føje en lille Ende til.

Naar nu Præsten skulde nævne Eksempler paa Familier, der levede et saadant ideelt Menneskeliv, saa kom han ikke op til de rige, men han kom heller ikke ned til de fattige; nej, han blev hos dem, om hvem vi ved og siger i Almindelighed, at det er Folk, der har deres paa det tørre. Ja, saadan er det jo, at de, der har deres økonomiske Omstændighed i den Orden, at de ikke har Sorg eller Bekymringer for, hvorledes de skal slippe igennem, de kan bedre leve et ideelt Liv end de, der maa lægge al deres Energi og Omtanke ind paa at skaffe det nødvendige for at klare sig i Kampen for Tilværelsen. Men, siger mange af vore Præster — ikke dem alle —: kaster al eders Sorg paa Gud, han har Omsorg for eder. Dette er jo ogsaa fuldkommen rigtig; der er bare den lille Omstændighed, at Præsterne udlægger dette paa en saadan Maade, at man faar en forkert Opfattelse af dette guddommelige Løfte.

Det er sandt, at Gud har Omsorg for os, og det er maaske ogsaa muligt, at mangfoldige af de Tildragelser, der sker, er ligefrem anordnet af Gud, saaledes at vore Forhold tit kan se

helt fortvivlede og haabløse ud for os, men dog blive ordnede paa en god Maade, og det kan endda gaa os godt. Men det er lige saa sandt, at mange Mennesker bogstaveligt gaar til Grunde saavel legemligt som aandeligt og økonomisk, bliver helt ruinerede, uden egen Skyld. Man maa jo spørge: Er det da Guds Skyld, at nogle Mennesker bliver hjulpne, medens andre gaar til Grunde? Og hører man selv til dem, som kan regne med at blive hjulpne, blot man beder Gud derom?

Dette Spørgsmaal kan ingen Mennesker besvare med Sikkerhed. Men naar det er saaledes, er det da underligt, at mangfoldige Mennesker ser udad, lægger deres Hovedvægt paa dette: Hvorledes kan vi bedst klare os? i Stedet for at vende deres Blik indad i dem selv og opad mod Gud og forsømmer de to sidste for det første?

Men har Gud da ikke sørget for os alle, saaledes at vi ikke behøver at frygte for at gaa til Grunde og kan se bort fra de timelige Vilkaar, bare vi gør vort Arbejde og passer vor Dont?

Jo, det har netop Gud gjort; han har, som Henry George skrev til Paven, givet os et Forraadskammer, saa rigt og velforsynet, at ingen af os behøver at lide Nød; men han har ikke paataget sig at fordele dette Forraadskammers Velsignelser iblandt os, saaledes at enhver faar sin Part. Han har overladt os at tage selv; man bør selv sørge for, at ingen tager for meget. Dette har vi undladt; derfor sidder vi saadan i det, at nogle tager altfor meget; derved bliver der for lidt til andre. Det er jo klart, at naar nogle skal have saa urimelig meget, saa skal der blive for lidt til andre.

Dette har de fleste af Kirkens — forøvrigt brave — Præster endnu ikke faaet Øje paa; de nøjes med at fortælle os, hvorledes vi bør være og bør indrette vort Liv; men de glemmer, at Vilkaarene herfor ikke altid er helt og fuldt til Stede, og at dette er en Frugt af vore elendige Samfundsforhold, der ikke paa nogen Maade kan lægges Gud til Last.

Men dersom Kirkens Mænd eller selve Kirken skulde tage Del i Ordningen af disse Ting, saa vil det jo være det samme som at de skulde tage Del i vort politiske Liv? Ja, netop! Men det bør Kirken og dens Mænd heller ikke lade være, ud fra et rent guddommeligt Standpunkt. Kirken bør have Indflydelse paa Samfundets Styrelse; i Stedet for, at det er Staten, der styrer Kirken, bør det være Kirken, der styrer Staten. Det er langt, langt fra tilstrækkeligt, at Rigsdagsmændene samles hvert Aar i Holmens Kirke, forend Rigsdagsarbejdet begynder, og paahører og deltager i en Gudstjeneste. Nej, Rigsdagsarbejdet bør gennemsyres af Guddomsforholdet, saaledes at man stræber efter at

gennemføre en Lovgivning i Guds Aand og efter hans Retfærdigs Krav; men det bør Kirken tage til Orde for, at det kan ske.

Havde vi en saadan retfærdig Lovgivning, saa havde vi alle vort paa det tørre; thi det er ikke Guds Skyld, naar vi ikke har det nu; nej, det er vore daarlige, elendige Love, der tillader nogle, som har faaet fat i den rigtige Ende, at hale til sig alt for stor en Part af, hvad en gavmild Fader har skænket til alle sine Børn; derved bliver der for lidt til andre, og saa er det saaledes som Henry George har skrevet. Det er ikke Fattigdommen, der er det allerværste, men derimod Frygten for Fattigdommen.

Man ved jo, at dersom man bliver trykket ned i Fattigdommen, saa kan man som Regel skrive over sin Dør: »Her lades alt Haab ude.« For den, som bliver fattig, hører det omtrent til Umulighederne at arbejde sig frem igen, og denne Viden bevirker, at det gælder for enhver om at rage og skrabe til sig alt, hvad han kan faa fat i. Var Forholdene derimod saaledes, at man kunde sige til sig selv: Ja, hvad, jeg haade kan og vil jo arbejde, saa kan jeg sagtens skaffe det nødvendige til mig og mine uden stort Besvær.

Men naar vi ikke har disse Tilstande, saa er det ikke Guds Skyld; thi han har givet os tilstrækkeligt. For hver Gang, Gud skaber en Mund, skaber han to Hænder, og de to Hænder er altid i Stand til at fremdrage meget mere, end den ene Mund er i Stand til at fortære.

Men det bør frem for alt være Kirkens Pligt at paatale dette. Kirken har simpelthen ikke Lov til at staa uforstaaende overfor dette.

Store Torstje pr. Faxø, d. 28. Marts 1925.

Chr. Olsen.

I Taabernes Land.

I Taabernes Land hændte det en Gang, at en Stork spankulerede midt inde i en frodig Kornmark, hvorfor Taaberne samlede sig og lagde Raad op om, hvorledes man skulde faa det skadelige Utske ud af Kornet igen. Det vedtoges, at Hyrden Mads skulde bevæbnes med en lang Gærdestang og sendes ind i Kornet for at bortjage Storken men én af de snedigste opdagede i sidste Øjeblik, at Mads havde et Par Fodder, der var meget bredere og længere end Storkens, og at han som Følge deraf vilde trampe en langt større Hoben Korn i Kvas end den. De heraf følgende nye Forhandlinger førte til en Beslutning om, at Mads med Stangen skulde bæres ind i Kornet af fire af de stærkeste Taaber. Og saadant skete: Man loftede Vangeleddet af, lagde Mads paa det og begav sig paa Ekspedition som besluttet. Storken blev lykkelig fjernet.

En anden Gang, da der var udbrudt Krig ikke saa langt udenfor Taabernes Land, blev disse bange for, at deres Guldpenge, hvoraf Størstedelen var hengemt i dybe, skumle Kældere i en dertil indrettet grundmuret Bygning, skulde blive ranet af Røvere og Landsknægte. Taabernes Forfædre, der i Taabø-Tro og -Viden ikke var naaet saa langt frem som Nutidens Taaber, havde indført disse Penge som et formentlig godt Omvekslingsmiddel ved Salg af Flæsk og Smør og Køb af Kul og Kram. Men de gode Taaber samlede nu til dybsindige Raadslagninger, der endte med en enstemmig Beslutning om, at det dyre Guld ikke mere skulde fungere som Omvekslingsmiddel, men erstattes af Papir. Saadant skete — og da Papir er billigt, især i Forhold til Guld, blev der temmelig hurtigt stor Pengerigelighed; der var ingen Ende paa, hvor meget man kunde faa i Løn, og hvor meget Taabernes Regering, Nævn og Commercecollegier kunde give ud til alskens Forsorgelse og Forlystelse, som ikke gav noget igen. Det var ogsaa rigtigt nok, at de nye Penge ikke vakte Lysten til indenfor Taabernes Grænser — man bød stadig mindre for dem, og de fleste af Taaberne undrede sig og søgte at forklare haade Taaber og Udlændinge, at en Krone var vel en Krone, hvad enten den var Papir eller Guld! Lige meget hjalp det. Saa samlede Taaberne til mange og meget højtidelige Raadslagninger angaaende det Spørgsmaal, hvorledes man skulde omvende en vantro Verden til den rette Taabetro: at man lige saa godt kunde anlægge sin Velfærd i Papir som i Guld. Nogle mente, at at naar vi aad og drak noget mindre, vilde det kronestemplede Papir nok stige i Værdi og Anseelse; andre holdt paa, at vi burde gøre Helvede hedt for Automobilfabrikker og lignende ikke-taabelige Størvirksomheder og derved hindre Indkøb af Guldpenge for Papirpenge og saaledes styrke disse sidstes Værdi og Anseelse. Der blev agiteret og proberet efter disse Anvisninger, men lige meget hjalp det. Fremmede, som var kommet til Taabernes Land, forsættelig eller uforvarende, og morede sig med at købe fremmede, gode Penge eller Varer for Papiret, medens der endnu kunde faas noget for det, blev udviste. Lige meget hjalp det. Tilsidst vilde man dyppe »Spekulanterne« og andre Anti-Taaber i deres eget Fedt, selv sætte sig i Spidsen for den her nævnte Omsætning, købe de fremmede Guldpenge i store Partier og saa selv sætte Prisen paa dem i Taabepapir. Det vakte Sensation og stort Bifald i Størstedelen af Taabepressen; Foretagendet iværksattes, og det gik godt, saa længe man vilde sælge med Tab. Da man blev ked heraf, lukkede man Butiken smed — for at tale i Billeder — Mads af Børen midt i den nedtrampede Kornmark og sagde: Skidt-mads!

Det endte med stort Slagsmaal mellem Taabernes; den ene Part gav den anden Skylden for, at det ikke var lykkedes at forvandle Papir til Guld:

Man véd endnu med Vished ej
— thi saare mørk er Taabers Vej —
til hvilken Kant det kan sig vende.

En Gang var der bleven stor *Bolignød* i Taabernes Land. Der var ikke Huse nok, og der var ingen, der vilde bygge, for det var at sætte Penge til, da det var Taabernes Regering, der bestemte, hvor meget der skulde betales i Husleje. Tilsidst maatte Regeringen selv give sig til at bygge, hvorved det blev endnu dyrere. Enkelte mindre rettroende Taaber henstillede til Regeringen at lade Folk bygge som de gjorde i gamle Dage, da ogsaa de, der byggede, raadete over deres egne Penge, og da der altid var Overflod paa Huse men nu blev der vild Panik indenfor den store, landsomfattende ortodokse Taabe-Hier. Man lavede en stor Forening til Bevarelse af uansvarlig Andenmands — eller Trediemands — Raaderet over Grundejendom og satte en Grosserer med særlig Kendskab til Loven om Tilbud og Efterspørgsel i Spidsen for den. De Tilstande, der ønskedes bevarede, var da ogsaa fra et Taabe-standpunkt overmaade ideelle. Taabernes Regering vedblev at bygge af alle Kræfter; den tog Hundreder af Millioner ud af husforsynede som husvilde Taabers Lommer og byggede daarlige Huskaserner for, og for at faa Bolig i disse for en Pris af tre Gange Prisen i de gamle Huse, maatte den smaatbemidlede Taabe desuden aflevere sin opsparede Formue, hvis han havde en saadan, uden nogen som helst Udsigt til at erholde den tilbage igen. Havde han ingen Penge paa Haanden, maatte han tigge sig ind hos Slægtninge og Venner eller melde sig til offentlig Barak-Indkvartering — samtidig med altsaa, at de til hans Bekvemmelighed og

i Virkeligheden for hans egne Penge byggede Huse stod tomme! Unge Taaber, som ønskede at gifte sig, gik i Aarevis og talte om Huslejlighed, indtil tilsidst en af de mange underjordiske ædle Skabninger, som stedse trives godt i Taabesamfund, forbarmede sig og solgte dem et Klædeskab, et Fortepiano, et gammelt Gulvtæppe el. l. for en Sum, hvormed de normalt kunde bestride et helt Udstyr, og lod dem faa en Lejlighed i Købet til den af de vise Taabe-Øvrigheder fastsatte Pris. Agtværdige Pensionatsværtinder o. l. boede samtidig gratis og fik mange Penge til i Kraft af deres gamle Kontrakter, idet de lejede Ejeren Ejendom til det tre- eller firedobbelte af, hvad de selv gav, skønt de ikke paatog sig noget Ansvar for Betaling af Skatter og Prioritetsrenter. Enlige Folk — Enker, Enkemænd og Ungkarle — rugede over deres en Gang i længst forsvunden Tid velerhvervede 6—7—8—9—10-Værelsers Lejligheder, da de jo forholdsvis intet kostede, medens de under normale Forhold vilde huse store Familier — dog, dette var ikke taabeligt, men tværtimod menneskeligt. Og i dette af Taabe-Regimentet skabte sociale Eldorado trivedes som ingen Sinde tidligere de saakaldte »Hus-Hajere«. Disse Skabninger, som altid fisker i rørt Vande, ønskede ingenlunde de givne Forhold ophævede. De havde deres paa det tørre: ingen daarlig-betalende Lejere, ingen Reparationsudgifter, ingen Vicevært- og Portnerudgifter — og saa endda fin Adgang til ad Køkkentrappevejen hos ærbødige Lejere at indkassere det Lejeplus, som Taabestyret nægtede dem ad Hovedtrappen. O, disse ærede Medborgere ønskede sandelig ikke Kontraktfrihed og personligt Selvstyre genoprettet! Fusk og Smughandel og Lovløshed er netop rigtig noget for dem; det er deres rette Element, og derfor har man i Taabernes Land ogsaa gennem Decennier kunnet opretholde de ægte taabelige Tilstande paa saa godt som alle Omraader.

P. A. Petersen.

Retsforbundets politiske Program er:

Bort med alle Monopoler.
Bort med alle Statsindgreb.
Bort med alle Skatter.

Retsforbundet vil Grandskyldens Indførelse,
Frihandel og frit Folkestyre.

Retsforbundet vil, at den, der arbejder,
faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Udgivet af Retsforbundets Kredse i København og Frederiksberg. (Giro 2360.)

Skou & Madsens Bogtrykkeri, Istedgade 119.

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Novbr. • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • 1925

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden er blevet et af de alvorligste og mest paatrængende sociale Spørgsmaal. Henry George var klar over dens Aarsager og over Midlerne til at bekæmpe den. Der vil være Arbejdsløshed, saa længe Mennesker kan spærre andre ude fra Adgang til Arbejde og tilegne sig en større eller mindre Del af deres Arbejdsudbytte. Det er Magten over Jorden og dens Raastoffer, der gør nogle faa Mennesker bestandig rigere og holder den store Del af Befolkningen nede paa et Indtægtsniveau, der ikke alene er for lavt, men ogsaa er saa usikkert, at man ikke kan vide den ene Dag, om man den næste Dag staar erhvervslos. Dette er vel nu om Stunder erkendt af de fleste, men Modstanden mod at gøre Ende paa de enkelte Jordejeres Magt til at spærre Jorden for andre og tvinge dem til at betale Jordherren en stadig stigende Jordrente er dog voksende, fordi den Magt, det private Jordrenteeje giver, og de vældige Formuer og Kreditmidler, det stiller til de ledende Finansinstitutioners Raadighed, mere og mere erkendes for at bero paa Jordrenteejet og ikke paa det produktive Arbejde. Den mest afgjorte Modstand sættes derfor imod ethvert Forsøg paa at afhjælpe de sociale Ulykker ved at fjerne deres egentlige Aarsag.

De organiserede Arbejdere vil hjælpe gennem Dannelsen af Organisationer, der er stærke nok til at sætte Arbejdsgiverne en Stol for Døren, som man en Tid lang troede var stærk nok til ikke at blive fejlet til Side. Man har nu lært, at Fagforeningerne ikke kan løse Striden, selv om man dog endnu holder fast ved Troen paa, at de betyder noget. Arbejderorganisationerne er umærkeligt blevet blotte Led i det politiske Maskineri, hvor man slaas om en parlamentarisk Majoritet, der kan ændre Lovene i den Retning, som Fagforeningerne uden tilstrækkelig Held havde arbejdet for. Det er den socialdemokratiske Udvej, at lægge hele Erhvervslivet ind under den politiske Ledelse. Man har endnu tilbage at erfare, hvor umulig denne Udvej er, fordi den nødvendigvis maa ende i et for al Erhvervsudvikling dræbende

Diktatur, saa længe der ikke skabes en Modvægt mod Organisationsledelsen. Fagorganisationernes hele Indflydelse og Magt beror paa deres Myndighed til at holde Individet fast og maa derfor saa stærkt som muligt bekæmpe ethvert Forsøg fra Arbejdernes egen Side paa at bryde ud. Frie vil Arbejderne først blive, naar det staar i deres Magt saavel at slutte sig til deres Organisation, naar det passer dem, som at springe fra, hvis de er misfornøjede.

Det er det, Henry George vilde opnaa, og som ogsaa ganske sikkert vil blive Følgen, saa snart Naturen og dens Rigdomskilder ikke længere kan beslaglægges af de faa uden Vederlag til alle andre. Først ved at skabe Muligheden for den enkelte til at springe fra og til altid at have et Sted at staa paa og virke paa, sætter man ham i Stand til at skønne virksomt over, hvorvidt et Samarbejde med andre bliver fordelagtigt, og kun da kan de frie Associationer afløse Nutidens forkvaklede Arbejdsordninger. Først da vil Arbejdsløsheden afskaffes, fordi da alle vil kunne arbejde for at møtte sig selv og ikke lader sig tvinge til at arbejde for andre paa ringere Vilkaar.

Socialdemokraterne vil afskaffe Fattigdommen. De har set dens nedværdigende og skammelige sociale Følger, og de har ogsaa erkendt, at dens Aarsager er sociale. Men de har ikke villet gøre sig den uhyre Forskel klar, som der er paa at afskaffe Fattigdommen og stadig paa ny lappe paa de Ulykker, den skaber. Statsregulering og politiske Foranstaltninger afskaffer ikke Fattigdommen, selv om de i et givet Tilfælde kan yde Hjælp til Nødlidende. Tværtimod vil forøgede Indgreb fra Statens Side, der altid forrykker de Erhvervsdrivendes egne Skøn over, hvad der betaler sig og hvad ikke, ogsaa forøge Fattigdommens Kilder og gøre den reparerende Hjælpsomhed stadig mere paakrævet.

Ved Siden af Socialdemokratiet staar Kapitalisternes Kamp for at løse Fattigdomsspørgsmaalet paa en saadan Maade, at de ikke behøver at give Slip paa den Magt, som skaber

deres uhyre Rigdomme. Det vil i Virkeligheden sige, at de vil bevare Magten til stadig paany at skabe Fattigdom, og tror, det er muligt, naar de blot stadig er villige til at hjælpe paa de værste Udslag af den. Saa uhyre er Jordrigdommene blevne, at en storstilet Barmhjertighed eller social Assurance er mulig for Jordejerne. Ad mange Veje kan de desuden suge den Hjælp, de yder, tilbage igen. Vi ser derfor i vore Samfund en vældig Kamp mellem dem, der vil holde Kampen mod Fattigdommen indenfor den menneskelige Medfølelses Ramme, og dem, der hævder, at Fattigdom som socialt betydende Fænomen altid er Tegn paa Uretfærdighed.

Mellem disse to kæmpende staar Retsforbundet som den klare Talsmand baade for den Opfattelse, som det deler med Socialdemokra-

tiet, at Fattigdom er Følgen af social Uret, og for den af Henry George paaviste Udvej fra denne Uret. De to eksisterende politiske Partieretninger, Socialdemokraterne og de andre, vil ud fra forskellige Bevæggrunde begge kun naa at bøde paa øjeblikkelige Former af Fattigdom, men vil være ude af Stand til at afskaffe den. Retsforbundet derimod forlanger Jordrenten helt inddraget ved en fuld Grundskyld, alle Skatters og offentlige Gældsstiftelsers Bortfald og Statsadministrationens Indskrænkning til ganske bestemte Omraader. Og da vil Fattigdommen være forbi.

I Øjeblikkets Kamp mod Arbejdsløsheden har kun den Stemme Værdi, der klart og uden Afkortning kræver Adgangen til Arbejdsmarkedet frigivet ved Retsstatens Gennemførelse.

C. N. Starcke.

En Radiotale

(holdt forud for sidste Folketingsvalg, men hidtil ikke trykt).

Af Dr. phil. Axel Dam.

Landsmænd og Landsmandinder!

De tekniske Fremskridt samler Menneskene, ja ophæver næsten Rummet, som adskiller dem, saaledes at man nu pr. Radio kan tale til Tusinder af Mennesker paa én Gang — som sad vi i samme Stue.

Den politiske Udvikling derimod har splittet Menneskene. Mellem Nationerne betegnes Splittelsen ved fjendtlige Toldmure, indenfor Landene ved politiske Partier, der ikke samarbejder til Landets Vel, men bekæmper hinanden ud fra Særinteresser. Politik er blevet parlamentarisk Borgerkrig eller Tovtrækning mellem økonomiske Privatinteresser. Den enkelte Borgers Indtægter og Udgifter, der i en velordnet Stat burde være et fuldstændig privat Anliggende, er blevet Lovgivningsmagts vigtigste Genstand; thi den urimelige Fordeling af Livets Goder, som nu hersker i vore Samfund — med uforskyldt Arbejdsløshed paa den ene Side og uretmæssige Monopolindtægter paa den anden Side — kan enhver faa Øje paa.

Derfor maa Staten gribe ind, synes man, og det er rigtigt nok. Men i Stedet for at lade den gribe ind i Aarsagerne til disse Misforhold, lader man den gribe ind i Virkningerne med Plastre og Sociallovgivning, der ikke blot ikke helbreder Ondet, men gør det værre.

Det ene Parti vil reparere Misforholdet ved at tage fra de rige og give til de fattige. Et andet Parti vil gøre lige det modsatte, nemlig tage fra de fattige og give til de rige, dette sidste naturligvis ikke aabenlyst, men gennem Snigskatter, der jo udredes af den store Masses daglige Arbejdsløn og indkasseres af Kuponklippere som »Beskyttelse« af deres Aktieselskaber.

Mod denne folkesplittende Plyndringspolitik opstiller Retsforbundet Kravet om, at Staten skal være en upartisk Retsværner for Borgerne og en hæderlig Forvalter af deres Fælleseje, ikke en økonomisk Formynder, der disponerer over deres Privateje.

Det ligger i selve Statens Natur som Tvangsmagt, at den kun kan og bør lovgive om det, som det ene Menneske har Ret til at tvinge det andet til. Mand og Mand imellem er ingen i Tvivl om, hvad dette er. Hæderlighed eksisterer endnu i Privatlivet hos en stor Mængde Mennesker. Retsforbundet vil rejse en Folkebevægelse for, at det ogsaa skal være Statens Pligt at være hæderlig, og at dette netop er Vejen til en simpel og radikal Løsning af de sociale Problemer, som det uhæderlige Samfundsstyre har skabt.

Den uforskyldte Arbejdsløshed ophører, naar alles lige Ret til Arbejdsbetingelserne, til Jorden og til Raastofferne virkeliggøres gennem en Grundskyld, og den enkeltes Ret til det fulde Udbytte af sit Arbejde anerkendes gennem Ophevelse af alle Skatter paa Arbejde og Forbrug.

Boligmangelen vil ophøre, naar den Luksus at eje ubenyttet Jord, gennem Grundskyld bliver en Udgift i Stedet for en Spekulation i Grundværdistigning.

Det saakaldte Valutaproblem eksisterer kun i Kraft af den lovhjemlede Uhæderlighed, der tillader Falskmøntneri, ganske vist ikke som fri Næring — for Loven er ikke ens for alle — men som Monopol for Nationalbanken.

Nationalbanken forsikrer, at den kan indløse sine Forpligtelser, og vi forlanger, at den skal gøre det, som Sveriges Riksbank har gjort det

— og vi tror ikke paa Skræmmebillederne om, at det ikke kan betale sig for Landet at genindføre Ærlighed i Pengevæsenet. Forøvrigt anerkender vi ikke, at Hæderlighed skal vurderes, d. v. s. vælges eller forkastes — efter det økonomiske Udbytte, den giver; men at tværtimod de økonomiske Forretninger skal stilles for Hæderlighedens Domstol, og at først og fremmest Lovgivningsmagten skal hævde dette, selv om Bankmændene og Højfinansen mener noget andet.

Det er ikke nye, men ældgamle Tanker, Retsforbundet bygger sit Program paa, Tanker, der er saa gamle som Begrebet Retskaffenhed i menneskeligt Samliv har været kendt. Det nye er kun, at vi retter Kravet ogsaa til Politikerne og har samlet et Parti om denne Politik.

Det er blevet sagt imod os, at der er Partier nok i Forvejen, — en overfladisk Tale. Selv om der var 30 Partier, der vilde hver sit, var der dog ét Parti for lidt, saa længe ingen af dem vilde det rette. Alle andre Partier er beræget paa at splitte, fordi de er interessebestemte, og Interesserne er forskellige. Vi vil samle, fordi vi kun vil det, som er i alles Interesse: upartisk Retfærdighed.

Det har vist sig, at det var let at skaffe de Vælgerunderskrifter, der skal til for at faa Andel i Tillægsmandaterne, og flere til (17,000); thi Misfornøjelsen med de bestaaende Partier er levende blandt Vælgerne, der i stort Tal slutter sig til os, skønt man har villet skræmme dem med, at Retsstaten er utopiske Drømme, er Teori, som de kalder det.

Teori er enhver Sandhed; Praksis bliver den kun ved at efterleves. Og en Idé kan ikke afvises med, at den er Teori; man maa paavise dens Urigtighed, og det har ingen kunnet gøre for Retsidéens Vedkommende. Det vil ogsaa være vanskeligt, da den har Aarhundreders Hævd i Folkets Bevidsthed. Den er blot blevet fordunklet gennem de sidste Tiders Politik.

Læser man Jydske Lov fra 1241, ser man, hvilket Tilbageskridt der er sket fra Valdemar Sejrs Tider til Neergaards Dage: »Loven skal ikke gives for nogens særlige Gunst, men efter alle Mænds Tarv, som i Landet bo.» Kan man tænke sig en kraftigere Protest mod al Beskyttelsestold?

»Loven skal være ærlig og retfærdig og aabenbar, saa at hver Mand kan forstaa, hvad Loven siger.» Kan man tænke sig en blodigere Satire over vor Tids Skattelove, som der udgives Haandbøger og oprettes Kursus til at vejlede Skatte(sny)derne i. Men tydeligst er dog Statens Opgave udtrykt i de Ord, at »ville hver Mand nøjes med sit eget og lade alle nyde lige Ret, da behøvedes ingen Love. Loven skal værne dem, som med Vold trues, Enker og værgeløse og udenlandske Mænd og fattige; thi dem gaar der tiest Vold over. Ugeringsmænd skal den straffe, for at fredsommelige og retfærdige Mænd kan nyde deres Ret og Fredsommelighed.»

Nu er Staten fra at være en Værner mod Røvere og Retskrænker selv blevet den værste Røver og Retskrænker mod fredsommelige og sparsommelige Borgere. Denne Statens Voldsmagt vil vi have afskaffet. Vi vil tage Magten fra de politiske Partiledere ved at indføre den lige og almindelige Valgret, som nu kun eksisterer af Navn (som partibundet og lokalt bundet Stemmeret). Hver Vælger skal gennem den fri Valgret have sin Repræsentant i Rigsdagen, hvor hver Rigsdagsmand stemmer med den Vægt, hans Vælgertal giver ham. Ingen Stemmer gaar da til Spilde, og hele Landet udgør én Valgkreds.

De tekniske Fremskridt, Radiotelefonen, gør det muligt at tale til hele Landets Vælgere paa én Gang. Og jeg vil da sige til dem, der nu lytter til mine Ord: Der spildes ingen Stemmer ved at slutte sig til Retsforbundet, og ingen støtter derved Særinteresser, der er ham imod; thi Retsforbundet varetager ingen Særinteresser, men modarbejder alle Særinteressers Krav om Statsstøtte.

Enhver Vælger er jo i hvert Fald Modstander af alle andre Særinteresser end sine egne og maa derfor ønske, at der i Rigsdagen findes Repræsentanter for et Parti, der med saglig Kritik ud fra et upartisk Retsstandpunkt vil møde ethvert Forsøg paa at bringe Statsmagten til at tjene private Særinteresser. Derfor opfordrer vi alle Vælgere, der er misfornøjede med det nuværende Partistyre og dets Afhængighed af Højfinansen, til at støtte Retsforbundets ærlige og derfor samlende Politik.

Retsforbundets politiske Program er:

**Bort med alle Monopoler.
Bort med alle Statsindgreb.
Bort med alle Skatter.**

Retsforbundet vil Grundskyldens Indførelse,
Frihandel og frit Folkestyre.

Retsforbundet vil, at den, der arbejder,
faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Bliver det bedre i en Retsstat?

Om det vil blive »bedre« er i nogen Grad en Smagssag. Retsstaten lover kun, at det vil blive *retfærdigere*. Den, som ikke anser Retfærdighed for et uvurderligt Gode, vil derfor næppe føle sig trøstet. Og den, som for visse Aarsagers Skyld netop *ikke* ønsker Retfærdighed indført, vil føle sig alt andet end trøstet. Mange har jo Fordel — eller mener i alt Fald at have Fordel af Uretten, selv om dette i det lange Løb turde bero paa et Selvbedrag.

Tandpine, Skinsyge, Regnvejr paa ubelejlige Tider og Solskin, naar man netop ønsker Regn, vil hemsøge Menneskene ogsaa i en Retsstat. Men alle retskafne Mennesker, der skal leve af deres Arbejde, vil have økonomisk Fordel af økonomisk Retfærdighed. Jeg ved nok, at en praktisk Politiker har sagt om Ordsproget »Hæderlighed er den bedste Taktik«: Det passer ikke, det ved jeg af Erfaring, for jeg har prøvet begge Dele! Men hans Erfaringer var jo indhøstet i et Samfund, der ikke var bygget paa hæderlige Love; og der betaler det sig selvfølgelig ikke for den enkelte at være hæderlig. Som almindeligt gennemført Princip er Hæderlighed derimod slet ikke noget saa forkasteligt, dumt og upraktisk som det kan synes for praktiske Politikere.

Økonomisk set kan Menneskene deles i tre Klasser, da der kun er tre Maader at skaffe sig Livets Ophold paa, nemlig ved at arbejde, ved at ligge eller ved at stjæle. Som Eksempel paa disse tre Maader kan man anføre Danmarks tre nationale Hovederhverv: Agerbrug, Toldbeskyttelse og Kassesvig.

Tyveriet vil i en Retsstat blive forbudt i enhver Form, medens der jo nu er adskillige For-

mer for tilladt, ja privilegeret Tyveri (Falskmontereri). Staten selv driver jo Tyveri i stor Stil under Navn af Skatter. Tiggeri bliver kun tilladt som frivillig Given og Modtagen af Almisser, Gaver, Arv o. s. v. mellem private, der selv ejer de Ting, de giver eller testamenterer bort. Naar Staten ikke maa stjæle fra nogen, har den heller intet, hvoraf den kan give til andre. Rigsdagsmænd maa ligesom andre Mennesker tilfredsstille deres Trang til at give »Understøttelse« — ved at ofre af deres egne Midler i Stedet for det mere bekvemme at være human og godgørende med andres Penge.

Arbejderne vil faa det fulde Udbytte af deres Arbejde, og dette Udbytte (Arbejdslønnen) vil stige i Købeevne, naar der ikke gennem Snigskatter paa Varepriserne skal ydes Understøttelse til Storindustriens Aktionærer.

Om man vil faa det »bedre« under Retsstaten, beror altsaa paa, hvilken Mennesketype man tilhører; den, der ønsker under Statens Formynderskab at leve — helt eller delvist — paa andres Bekostning, eller den, der under Statens Retsværn — vil være sin egen Lykkes Smed og som derfor af Staten kun kræver det samme som han kræver af sig selv og af andre: Retskaffenhed, d. v. s. *enhver sit*. Højere Dyder, saasom Næstekærlighed, Hjælpsomhed og Barmhjertighed tilhører Frihedens, Personlighedens Rige, ikke Statskontorerne. Det er ikke Statens, d. v. s. Tvangsmagtens Opgave gennem Overtagelse af den humane Forsorg at aflive disse private Dyder og gøre den kristelige Næstekærlighed arbejdslos.

Axel Dam.

Bliv Medlem af Retsforbundet!

Indmeldelser modtages af nedennævnte Kredsformænd:

Østerbro-Kredsen:

Ingeniør O. Keller, Koldinggade 26, 4. Sal, Ø.

Nørrebro-Kredsen:

Ingeniør P. Gundestrup, St. Hansgade 2, 2. Sal, N.

Sundby-Kredsen:

Murer Th. Schiøtt, Samosvej 28, 2. Sal, S.

Vesterbro-Kredsen:

Lærer J. Fog, Westend 18, 2. Sal, B.

Frederiksberg-Kredsen:

Assist. Sofus Larsen, Godthaabsv. 10 A, 4. Sal, F.

Retsforbundets Ungdom:

Sekretær Edgar Holer, Rosenvængets Hovedv. 6, Ø.

Tegn Abonnement paa

DET FRIE BLAD

UAFHÆNGIGT RETSPOLITISK UGEBLAD

Udkommer hver Uge og koster

2 Kr. 50 Øre Kvartalet.

Kontor:

Strandøerne Nr. 6.

Telef. Ryvang 2267.

Ansvarhavende Redaktør:

Fru Signe Bjørner.

Udgivet af Retsforbundets Kredse i København og Frederiksberg. (Giro 2360.)
Skou & Madsens Bogtrykkeri, Indegade 119.

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Nr. 4 • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • 1926

Fattigdommen.

Af Professor C. N. Starcke.

Vore Samfunds onde Samvittighed er den store Fattigdom, som dræber Glæden og Livsmødet i saa mange Hjem og sætter saa mangfoldige arbejdsdygtige og arbejdsvillige Mennesker ud af Stand til at ernære sig selv og sikre sig mod Sygdom og Alderdom.

Aartusinders Erfaringer har lært os, at det, der skaber Fattigdom, ikke er nogle Menneskers større Duelighed til at frembringe Værdier, som er tilstrækkelige til at opretholde et menneskeværdigt Liv, men nogle Menneskers Magt over Arbejdsmulighederne, saa ingen kan komme til at arbejde uden deres Tilladelse eller faa Lov til at beholde det, han skaber ved sit Arbejde. Slaveriet er den første typiske Form for det ene Menneskes Magt over det andet og for hans Adgang til at skaffe sig Indtægter uden eget Arbejde. Men Slaveriet er kun en primitiv og ufuldkommen Form for at skabe sig Rigdom paa Bekostning af andres Nød. Vor Tid har udviklet ganske anderledes virksomme Metoder.

Slaveriet er afskaffet, og enhver besidder nu under Lovens Beskyttelse sin personlige Frihed. Med Jubel har man hilst den personlige Friheds Gennemførelse, men med Forfærdelse har man erfaret, at Mennesket ikke derved bliver frit, men tværtimod endnu mere prisgivet til en haardhjertet Udbytning. Den personlige Frihed betyder nemlig kun saare lidt, naar Mulighederne for at komme til at arbejde ikke er fri. Det er ikke blot Personen, der maa være fri; men ogsaa Jorden, som maa være frit tilgængelig.

Ved at bearbejde Jorden og dens Raastoffer, frembringer Mennesket alle de Værdier, som er i Stand til at tilfredsstille hans Fornødheder. Jo ivrigere og dygtigere han er til saadant Arbejde, desto større Velstand kan han skaffe sig, og desto større Velstand skaber han ogsaa for andre, idet han forøger den fælles fordelagtige Mulighed for at samvirke eller gensidig bytte Varer med hinanden. Men naar han for at faa Jord maa betale en stigende Andel af sit Arbejdsudbytte, svinder alle hans

Drømme om bedre Forhold, og hvis man kan spærre Afsætningen for ham, standses ogsaa hans Velstandskilder.

Det er dem, der har Magt til at spærre Jorden og til at spærre Markederne, der er Aarsag til Fattigdommen, og de tager af Arbejdets Udbytte hensigtsløst, hvad de kan faa uden at bekymre sig om deres Skæbne, som har udført Arbejdet. Kun gennem denne Magt over Arbejdsmulighederne skabes Rigdom, og Menneskets Begær efter Besiddelse fører ham derfor til at jage efter denne Magt og til at forsmå det egentlige Arbejde.

Det er denne Kilde til Rigdom med dens nødvendige Sideslykke, Fattigdommen, som det nuværende Samfund lader strømme frit, og som det gælder om at standse, hvis ikke alt skal ende med en voldsom Sprængning. Intet Samfund kan taale, at hele dets Jord samles paa nogle faa Hænder, heller ikke kan det finde sig i, at dets Trafikmidler ejes af nogle enkelte. Men som det betød lidet, at man afskaffede Slaveriet og gav Mennesket personlig Frihed, naar man ej gav Arbejdsmulighederne fri, vil det betyde saare lidt, om man nominelt forøger Jordejernes Tal eller hindrer, at enkelte monopoliserer Trafikmidlerne, saa længe Muligheden for at benytte dem beherskes af de faa, der raader over Kreditten. Derom kommer Kampen til at staa. Og Midlet til at bryde Storfinaansens Magt er at forhindre, at den kan gøre Jord og Trafikmidler til Kapital.

Indførelsen af en Grundskyld tilintetgør Jordens Kapitalværdi og umuliggør, at Trafikmidlerne kan faa større Kapitalværdi end deres Anlægsværdi. Først saa bliver Bonden og Borgeren fri og i Stand til selv at skabe sig den Velstand, hans Duelighed og Arbejde berettiger ham til at faa. Men før vore Love og Institutioner paa denne Vis gøres retfærdige, vil vor onde Samvittighed bestandig stærkere pine os og sige til os: Det er din Skyld, at al denne Fattigdom og Elendighed findes, fordi du ikke vil gøre dit til at tage Magten til at udbytte andre ud af de uretfærdiges Hænder.

Hvad er Retsstaten?

Af Dr. phil. Axel Dam.

Retsstaten er Navnet paa en Statsforfatning, der indskrænker Statens Opgave til at være et Retsværn om den personlige Frihed for hvert enkelt Menneske til under Ansvar for Krænkelser af andres tilsvarende Frihed at udnytte sine Evner, som man vil, og ubeskaaret beholde Raadigheden over de Værdier, man ved sit Arbejde og sine Evner skaber, saa man under fuldstændig gensidig Frivillighed (fri Konkurrence) kan udveksle dem med Værdier, som andre skaber.

Saadan personlig Frihed, hvor den ene ikke har Magt til at beskære den andens Arbejdsudbytte, er kun mulig, naar alle paa ens Vilkaar har Adgang til at skaffe sig Arbejdsplads og Raastoffer, uden hvilke jo intet Arbejde kan udføres og ingen Værdier skabes.

Da alle naturligt har samme Ret til Jord, Luft, Vand og Sollys, fordi dette er ensbetydende med Retten til Livet (uden hvilken ingen anden Ret kan tænkes) er enhver Beslaglæggelse af Naturgoder til privat Afspærring og privat Udnyttelse, en Indskrænkning i de øvrige Menneskers Frihed, som der derfor *skyldes* disse Vederlag for. Naar enhver betaler Pladsleje til de øvrige (til »Samfundet«) i Forhold til Værdien af det Omraade, han ønsker at kalde sit, er Menneskenes Ligeret til Jorden praktiseret, selv om den er nok saa ulige fordelt imellem dem; thi Uligheden i de Fordele, der nydes, opvejes nøjagtigt ved Uligheden i det Vederlag, der erlægges derfor. Dette Vederlag betales ogsaa nu, men gaar i private Prioritetssejeres Lommer, medens det i en Retsstat, hvor »Grundskylden« er indført, vil komme *alle* til gode, idet det — efter at de *nodvendige* Udgifter til det fælles Retsværn er fradragne — vil blive *ligeligt* fordelt mellem dem, der bruger Jord, og dem, der giver Afkald derpaa. Naturens Rigdomskilder vil da blive gjort til Menneskenes fælles Eje, uden at dog den private »Ejendomsret til fast Ejendom« er ophevet. Der kan handles og skrives Skoder ligesom nu, idet Grundskylden i den Henseende kun virker som det, man nu kalder Skat, men iøvrigt ikke i mindste Maade indskrænker ens Raadighedsret, saa længe Skatten erlægges.

Alle Skatter i hidtidig Forstand — nemlig Mulktering af Arbejde eller af Forbrug — bortfalder da; og enhver kan *ubeskaaret* beholde det fulde Udbytte af sit Arbejde. Det, der erlægges til det øvrige Samfund, er nemlig ikke en Skat paa Arbejdsudbyttet, da det er uafhængigt af, hvor meget eller hvor lidt enhver faar ud af sit Arbejde, idet det kun er den for alle — den doyne som den flittige — ens Pris for Adgangen til den Rigdomskilde, hvorfra Arbejdet henter Værdierne frem.

Retsstaten er altsaa en Stat uden Skatter og uden Statsalmsisser, uden Undertrykkelse og uden Særrettigheder af nogen Art, uden Udbytning af Arbejderne. Den betegner Arbejdets Frigørelse; Arbejderen, der nu er en Tjener for Kapitalen og et Tilbehør til en Maskine eller Daglejer paa et Stykke Jord, bliver en fri Mand, og Jorden, Maskinerne og Kapitalen bliver tjenende Midler, som han betaler Leje af. Rigdommen, »Overskuddet«, vil da tilfalde dem, der arbejder, og ens »Løn« vil rette sig efter, hvor værdifuldt ens Arbejde er for ens Medmennesker, naar alene Forholdet mellem Tilbud og Efterspørgsel bestemmer Prisen og denne ikke forfalskes ved Snigskatter (Told) eller andre umoralske Statsindgreb.

Med Hensyn til Frihed og Ret stilles alle lige; og i *Kaar* vil der kun være den Ulighed, som Retfærdigheden skaber, naar enhver faar *efter* Fortjeneste, Vederlag i Forhold til Ydelse. I et saadant Samfund, hvor »faa har for meget og færre for lidt«, vil disse sidste ikke blive talrigere, end at Barmhjertigheden let vil kunne lægge de Saar, som Retfærdigheden lader staa aabne. Noget »socialt« Spørgsmaal kommer der ikke ud af Nøden i et retfærdigt ordnet Samfund som Retsstaten, selv om den private Næstekærlighed og Hjælpsomhed ikke bliver gjort helt »arbejdslos«, saaledes som i en socialistisk eller kommunistisk Forsørgelses- og Formynderstat, der tilsidesætter Friheden og Retfærdigheden for Ligheden.

Enhver Stat, der over andet og mere end Retfærdighed — selv om det sker i de skønneste Hensigter —, over *Uretfærdighed*; thi ingen kan af Staten faa mere end sin Ret, uden at det maa *tages* fra andre, som altsaa faar mindre og maa *lide* Uret. Retsstaten skal slet ikke *regere*, men kun *værne*. For Politikere er Valget af Retsstaten derfor ensbetydende med en Opgivelse af deres Herskesyge, deres Magt og Herlighed, hvad de naturligvis krymper sig ved; thi de har jo vænnet sig til at tro paa Indbildningen om deres egen Evne til at spille Forsyn og Formynder for deres Medmennesker. Det er træffende blevet sagt om Retsstaten, at det er den første Statsform, beregnet paa voksne Mennesker. Men det er mere; det er den eneste mulige Statsform for voksne Mennesker og for Folkene, naar de har traadt deres politiske Børnesko og slipper Fagpolitikernes Ledebaand.

For hæderlige eller retskafne Borgere kan Valget mellem Retsstaten paa den ene Side og alle mulige andre Statsformer paa den anden Side ikke være tvivlsomt, naar de har indset, at dette Enten—Eller ganske simpelt er et Valg mellem Ret og Uret og intet andet.

Hvad er Menneskets Ret?

Af Kontorchef A. Øksbøll.

De, der ønsker Retsstaten, bliver ofte angrebet, fordi de hævder, at den Form for Statsstyre, som de kæmper for, er mere retfærdig, end den, de andre Partier ønsker indført, og disses Tilhængere spørger ofte: Gives der nogen anden Maalestok for Retfærdighed end den, Menneskene til forskellige Tider ønsker, og hvis ikke, vil det da ikke være rigtigst at indføre Samfundstilstande, der af Flertallet betragtes som det retfærdigste?

Ingen tør vel benægte, at alle de paa Rigsdagen værende Partier tror, at netop det, de kæmper for, vil betyde retfærdige Samfundsforhold, og er Ret kun at opfatte som menneskelige Ønsker, der svinger med Tiden og Udviklingen, kan »Retsforbundet« heller ikke betegne den Statsform, det ønsker, som en Retsstat.

Livet har ingen givet sig selv, ingen kan fordre det af os, og ingen skal tage det selv, for det er et Brud mod Naturens Lov.

Mennesket har Ret til Livet.

Ogsaa i den nuværende Magtstat tages der Hensyn til denne Ret. Endnu for Livet er kommet til Verden, beskyttes det af Loven, og fra Fødselen til Graven vaager Samfundet over, at ingen ustraffet tager et andet Menneskes Liv. Er der Mennesker, som ikke kan forskaaffe sig Livsfornødenheder: Mad, Bolig, Klæder o. s. v., understøtter Samfundet dem, saa Livet kan opretholdes. Paa denne Maade varetager Magtstaten Borgernes Ret; derfor er der mellem de gamle Partier kun en Gradsforskel i deres Syn paa den Maade og den Mængde, hvorpaa og hvormed Borgene skal understøttes, naar det tiltrænges.

»Retsforbundet« hævder: Menneskets Ret til Livet giver Ret til Arbejde.

Uden Arbejde kan intet levende skaffe sig

Livsophold; lever nogen uden Arbejde, maa andre arbejde for dem. Alt, hvad der er nødvendigt til Arbejdet, forefindes i Naturen som Raastoffer. Arbejdet bestaar kun i at omdanne disse Stoffer efter Behov og Ønske; derfor forlanger Tilhængere af Retsstaten, at Samfundsforholdene ændres derhen, at enhver som fri Mand kan skaffe sig Livsophold paa den af Naturen foreskrevne Maade: Ved Arbejde. Hertil kræves, at Jorden, alt Arbejdes Arbejdsplads, gøres fri, og dette sker, naar Samfundet opkræver fuld Grundskyld. For at der ikke i Samfundet skabes Magter, der kan frarane Arbejderen hans Udbytte, skal Skatterne og alle Monopoler afskaffes.

Hvem tør hævde overfor en Mand, der er arbejdsløs, at det er naturligt og retfærdigt, at han er udelukket fra ved Arbejde at kunne skaffe til Livsophold, men i Stedet for maa finde sig i det ydmygende at skulle leve af Almisser?

Hvem tør hævde, at den, der tvinges til at bo under Forhold, der er ødelæggende for baade Sjæl og Legeme, bliver retfærdigt behandlet?

Som der overalt i Naturen er Sandheder, der er evige, d. v. s. uforanderlige trods alle Ønsker, til alle Tider og under al Udvikling, saadan er den Sandhed: Mennesket har Ret til Livet og dermed Ret til Arbejdet, derfor skal Adgangen til den naturlige Arbejdsmark — Jorden — være fri.

Det er den Klippe, »Retsforbundet« vil bygge paa, derfor kalder vi den Stat for en Retsstat, der, ganske uanset hvad Menneskene end kunde ønske sig, sikrer disse Retten til Livet; Retten til Arbejdet, Retten til Jorden.

Det er ikke en Gradsforskel, der er mellem Magtstaten og Retsstaten; men en Væsenforskel.

Arbejdsløsheden.

Af Guardejer Th. Lindstrøm.

Dette frygtelige Ord, der giver Udtryk for en Stilling i Livet, som virker forringende paa alle, der uden egen Skyld kommer ind under denne Betegnelse, bliver ofte betragtet og omtalt som noget selvfølgeligt og uundgaeligt, der intet kan gøres imod.

Med de overfladiske Midler, der hidtil er brugt mod dette Samfundsonde, er det ogsaa givet, at Ondet maa blive kronisk.

Offentlig Hjælp og Understøttelse gør kun ondt værre, og selv om Almissetystemet er sammenkoblet med en streng og knugende Forsikringspligt, kan det aldrig faa Karakter af et forebyggende Middel, ligesom Betaling af

Brandforsikringspræmier ikke kan hindre Ildebrande.

De saakaldte Nødhjælpsarbejder kan lige saa lidt løse Problemet. Desuden er de til Ydmygelse for alle, der skal udføre dem, og et skandaløst Spild af offentlige Midler, fordi de ofte kan sammenlignes med at grave Huller og fylde dem igen.

Disse og lignende Forholdsregler kan kun betragtes som Bevis paa, at Regering og Rigsdag absolut vil prøve alle tænkelige virkningsløse og kostbare Lapperier i Stedet for at søge Ondets Rod og fjerne Aarsagen. —

Overalt, hvor arbejdsvillige Mennesker ikke

kan faa Arbejde, bliver der kun to Muligheder for at ændre denne unaturlige Tilstand. Enten maa Arbejdernes Tal formindskes eller Arbejdets Mængde forøges. Det første af disse Midler virker kun effektivt under Pest eller Krige, og ingen normale Mennesker ønsker dette, saa tilbage staar kun at skabe Mulighed for at øge Arbejdets Mængde i Forhold til Befolkningsvæksten, og skal der stadig være produktivt Arbejde til alle Mennesker, maa ogsaa alle have uhindret Adgang til vor store Virkeplads: Jorden, hvoraf alle naturlige Arbejdsemner frembringes, og da alle Industrier og Haandværk, al Transport og Omsætning er afhængig af Raaprodukternes ubegrænsede Tilstedeværelse, bliver Arbejdet med Jorden og i Jorden (Kul og Metaller) Grundlaget for alt andet Arbejde.

Heraf følger, at uhindret Adgang til Jorden og dens Raastoffer bliver en bydende Nødvendighed for at hindre Arbejdsløshed, og dette sker kun ved, at der af selve Jordens Værdi,

bortset fra Bygninger og Forbedringer, svares Rente til Samfundet, der skaber disse Værdier. At alle vi Ejendomsbesiddere svarer denne Rente, der kaldes Grundskyld, og kun er en Pladsleje, der ikke kan sammenlignes og sidestilles med Skatter, maa vi kun betragte som vor simple Pligt mod dem, der ikke ønsker at være Ejendomsbesiddere, fordi deres Lyst og Evner gaar i anden Retning, men som dog alene ved deres Nærværelse er med til at forøge Værdierne af Jord og Grund.

Naar samtidig alle Skatter ophæves, og Samfundets Opgaver indskrænkes til kun at være et Retsværn for personlig Frihed, saa ingen som nu er udsat for Statens Indgreb i vort økonomiske og kulturelle Liv, er det skarpe, men nødvendige Skel draget mellem Staten og den enkelte. Enhver faar sit, og det private Initiativ kommer til sin Ret, saa ingen arbejdsduelige Mennesker uden egen Skyld kan blive arbejdsløse.

Retsforbundet vil,

at den, der arbejder, skal have det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Retsforbundet kræver derfor

Grundskyld, Frihandel samt Afskaffelse af alle Skatter, saavel direkte som indirekte.

Vil De det samme? Støt da vore Krav!

Bliv Medlem af Retsforbundet.

Danmarks Retsforbund.

Sekretariatet er til Rædighed med alle Oplysninger om Retsforbundets Arbejde, modtager Indmeldelser, som vil blive fordelt til de lokale Kredse, anviser Foredragsholdere og forhandler Bøger og Pjeccer, hvori der findes nærmere Oplysning om de Idéer, som Retsforbundet arbejder for. Kontingentet er 4 Kr. aarlig.

Sekretær *Edgar Høier*,
Rosenvangenets Hovedvej Nr. 6, København Ø.
Giro Nr. 1497. Telef. Øbro 6508 (KL 5-7).

Udgivet af Danmarks Retsforbund.

DET FRIE BLAD

UAFHÆNGIGT RETSPOLITISK UGEBLAD

Udkommer hver Uge
og koster
2 Kr. 50 Øre Kvartalet.

Strandøerne Nr. 6. — Tlf. Ryvang 2267.
Redaktør: Fru *Signe Bjørner*.

Skon & Madsens Bogtr., Istedgade 119, Kbhvn. B

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Nr 5 • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • Nr. 5

Den fortvivlede Arbejdsløshed.

At Fra Signe Bjørner.

For at stille den Uro, som den stadige og voksende Arbejdsløshed har skabt iblandt Arbejderne, holdt Arbejdernes Fællesorganisation fornylig et Møde om Situationen. I den lange Diskussion, der rummede både »Importregulering« og »Kriseværn« (men det skulde være en bedre Maade at fordele Smærterne paa, end ved Skat og Understøttelse, eller hvad?), findes der ikke et Ord om — at afskaffe Arbejdsløsheden. Nøt at mildne den, og afhjælpe den værste Nød, men ganske radikalt at afskaffe den — ikke et Ord!

Det er sørgeligt, at Arbejderne, naar de for Alvor skal drøfte deres fortvivlede Stilling, ikke kender en Smule til den eneste virkelig effektive Maade at sætte Arbejde i Gang: Den nemlig, at aabne Adgang til Jorden ved Hjælp af Grundskyld.

Jamen, det er den øjeblikkelige Situation, vi taler om, indvendes der. Naturligvis, det gør vi ogsaa. Adgang til at arbejde er nemlig den eneste Udvej fra Arbejdsløshed, og den ikke alene virker i Længden, som den skal, men den virker øjeblikkelig. Der kan vel ikke være Tvivl om, at Adgang til Jord giver Arbejdskraften en Chance — giver Mennesker Lejlighed til at skaffe sig Hjem og Erhverv og sætte andre Mennesker i Gang med at tilvejebringe alt, hvad der kræves til et Hjem, hvor der leves og arbejdes. Og der kan vel endvidere ikke tvivles om, at Grundskyld — vel at mærke Inddragelsen af den fulde Grundskyld til Afløsning af alle Skatter — vil tvinge Jorden i den mest fordelagtige Brug, d. v. s. give Arbejdet Adgang dertil. Endvidere kan der vel ikke tvivles om, at alle Skatters Bortfald ikke alene vil gøre det billigere at leve, ved direkte at nedsætte Prisen paa Fornødenhederne (Told og andre Forbrugsskatter), men at det tillige vil overlade til Arbejderne at bruge deres Løn til egne Formaal. Begge Dele gør det muligt for Arbejderne at efterspørge hverandres Arbejdskraft — det er jo nemlig de mange Arbejder-

forbrugere, der skal sætte Produktionen op, ikke de faa, der har mere, end de paa nogen Maade kan bruge.

Man taler om Knaphed paa Kapital som en af Aarsagerne til Arbejdsløsheden. Maaske, men den væsentlige er sandelig, at der er Mangel paa købedygtig Efterspørgsel, og det navnlig fordi Arbejderne i første Række er afskaarne fra at tage fat dér, hvor Landets Rigdomskilder findes. Og saa tillige, fordi Skatterne — dem, vi har, fordi vi ikke opkræver Grundskylden — lægger en saa tung Byrde paa Industri- og Landbrugserhverv, ved at fordyre Redskaber, Raamaterialer etc., at det er umuligt for den hjemlige Industri at gøre sig gældende paa Verdensmarkedet.

Naturligvis er det ogsaa galt med Møntfoden — her vil Retsstatens Krav om stabile Penge kunne afværge lignende Kriser.

Redelige Omsætningsmidler er nødvendige for et redeligt Samfund, og et saadant vil ikke finde sig i mindre. Men Grundlaget for al Redelighed er Ligevægt mellem Tilbud af Arbejdskraft og Tilbud om Jord, saaledes som en Grundskyld og kun en Grundskyld, der dækker hele Jordens Værdi og ikke tillader nogen Skat ved Siden af sig, kan tilvejebringe.

I Betragtning af, at den Kendsgerning er selvindlysende, at Adgang til Arbejde (Jorden og Byggepladsen) udelukker tvungen Arbejdsløshed, er det ubegribeligt, at en alvorlig Forsamling af Arbejdere kan mødes og diskutere i Timevis og skilles uden at opnaa andet Resultat af deres Forhandlinger end en Resolution, der gaar ud paa at kræve offentlige Arbejder sat i Gang (for Arbejdernes Penge: hvis ellers?), Støtteaktioner for Industrien (hvilke? Direkte Tilskud eller Told, »Kriseværn«? — ogsaa for Arbejdernes Penge), mere Støtte for de arbejdsløse (uundgaeligt påkrævet, men ogsaa paa Bekostning af deres Kammerater og til Formindskelse af disses Købedygtighed). Tror da Arbejdernes Forere ikke selv paa Betydning-

gen af den Grundskyld, som de nu taler om og tilegner sig Æren for at have sat paa den politiske Dagsorden? Det vilde passe bedre til den jævne Forestilling om, hvad der kommer sig for en Folkefører (for ikke at nævne Ordet

Retspolitiker, som enhver Arbejderfører burde sætte en Ære i at kalde sig), om Arbejdernes Repræsentanter tog noget mere Hensyn til den naturlige Rets Fordringer end til den bestaaende Uret.

Staten og det syvende Bud.

Af Dr. phil. Axel Dam.

Hvor er det muligt, at hæderlige Mennesker, der vilde blive fornærmede, hvis man mistænkte dem for direkte at ville stjele Penge ud af deres Nabos Sidelomme eller Skrivebordskuffe, kan billige en Politik, der lader Staten stjele fra den ene for at give til den anden?

De fleste Mennesker er saa vanbundne, at de betragter det som en spøgefuld Talemaade, naar man kalder Skatteudskrivningen Tyveri. Det sædvanlige Forsvar for dette Uvæsen er gerne det, at Staten jo skal bruge Penge, og et Sted maa den jo »tage« dem. Dette er virkelig et meget godt Forsvar for Tyveriet — men det er bare ikke noget Forsvar for, at det ikke er Tyveri; thi den private Tyv kan bruge nøjagtig den samme Undskyldning, nemlig at han behøver Penge, og et Sted maa han jo saa tage dem. Nogen Retfærdiggørelse af Skatteuvæsenet er der altsaa ikke naaet ved denne Frase.

Det næste Argument, man kører frem med, lyder gerne saaledes: Naar man vil leve i et Samfund, maa man virkelig finde sig i de Pligter, det paalægger én. Det lyder jo næsten fornuftigt, men indeholder en slem Tilsnigelse. Den fornuftige Tanke, der hentydes til, er den, at naar man vil naa et Maal, maa man underkaste sig de nødvendige Betingelser for at naa det. Den, som vil leve i fredeligt Samliv med sine Medmennesker, maa underkaste sig de Pligter, uden hvilke et saadant fredeligt Samliv ikke kan bestaa. Men disse Pligter er meget faa og meget begrænsede og mest negative; man skal lade andre i Fred, naar de ikke angriber én.

At man for at faa Lov til at leve i Fred og passe sig selv skulde give andre (Flertallet) Raadighed ikke blot over éns Arbejdsindtægt,

men ogsaa over éns Person og Liv («Værnepligt») og overhovedet finde sig i alt, hvad de kan finde paa at lovgive om, er ikke blot en uforholdsmæssig Aagerpris for dette Livsgode, men det er en ligefrem *Selvmodsigelse*, at jeg for at leve i Fred, d. v. s. beholde Raadigheden over mit Liv og min Ejendom, skal afstaa denne Raadighed til Stat og Kommune og nøjes med den Brøkdel deraf, som disse maatte være saa naadige at lade mig beholde. Det er jo netop at fratage mig det, for hvis Skyld jeg foretrækker Samfundsordenen for Anarki. Thi at det skulde være bedre at blive *regeret* af en bolschevistisk Sovjet end at leve paa Krigsfod med spredte *private* Røverbander, er meget vanskeligt at indse.

Den Tanke, at man skylder Samfundet alt, hvad dette maatte forlange, er bekvem for Politikerne — der jo saa faar alt at raade over; men den egner sig ikke for frie Borgere. Vi vil ikke forskrive os med Hud og Haar til Statsmagten, som om vi var til for dens Skyld. Det er denne, der er til for vor Skyld; og derfor vil vi kun betale for de Goder, som vi *ønsker* at modtage fra Staten, ikke for dem, den faderligt vil paatvinge os, og endnu mindre for de Goder, den for vore Penge vil tildele særlige Klasser af Medborgere.

Meningen med at søge Tryghed under en Statsordning er jo ikke at faa et organiseret offentligt Røveri sat i Stedet for et privat og mere planløst, men *at blive fri for Røveri*. Og derfor er Retsstaten den eneste Statsform, som svarer til det Formaal, et retskaffent Menneske kan have med at foretrække Statsmagt for Anarki.

Aarsag og Virkning.

Af Kontorchef A. Øksholt.

Paa et Møde i en københavnsk Lejerforening, hvor der bl. a. blev protesteret mod de Forhold, der hersker i de Boliger, hvori Husvilde bliver indkvarteret, var der en arbejdsløs og husvild Mand, der fortalte følgende:

Han havde ernæret sig og Familie ved at lave Bismareksklumper, indtil Loven om Beskatning af Chokolade o. lign. traadte ud i Livet, den Skat kunde hans lille Virksomhed ikke

bære; men som han udtrykte sig, gik han ud fra, at da hans Arbejde var hæderligt, maatte han have Lov til at fortsætte dermed, da det vel aldrig kunde være nogen Regerings Opgave at gøre et hæderligt Arbejde umuligt; han undlod derfor at betale Skatten; men Følgen heraf udeblev heller ikke. En Dag blev han idømt en Bøde paa 11.000 Kr., et Beløb, han langt fra kunde betale, og derfor blev han hensat til Af-

soning i 3 Maaneder paa Vestre Fængsel. Da han kom ud derfra, var hans Hjem flyttet ud i en Husvildebarak, og han stod uden Erhverv.

Saa tilføjede han: »Det er Samfundet, der har gjort mig arbejdslos og husvild; det skal faa Lov at forsørge mig, indtil det indrettes saaledes, at jeg uden at blive straffet kan genoptage det Arbejde, der gav mig til Livets Opbold; mit Arbejde har aldrig krænknet nogen, for det var hæderligt.«

Hvor har den Mand dog Ret.

Og de har begaaet Uret, der drev ham ud i Arbejdsløshed, fratog ham hans Hjem og flyttede ham ud under Forhold, der er af den Beskaffenhed, at hvis det var en Godsejer, der lod Polakker bo under lignende Forhold, vilde hans Opførsel blive dædlet af de samme Mennesker, der nu er medansvarlige for de nuværende uretfærdige og uhæderlige Samfundsforhold.

Er nogen endnu i Tvivl om, at én af Aarsagerne til Arbejdsløshed er Statens Indgreb i Erhvervslivet?

Og ønsker nogen at se Virkningerne af vore uretfærdige Samfundsforhold, behøver de kun at ulejlig sig ud i Husvildebarakkerne.

Retsforbundet forlanger: at Monopoler, Skatter og Statens Indgreb i Erhvervslivet skal afskaffes.

Naar man ser paa de uhyggelige Tilstande, der skabes af uretfærdige Love, som gør Mennesker arbejdslose og hensætter dem i Fængsel, fordi de ikke kan betale, hvad Staten kræver i Skat; naar Følgen heraf er, at de tvinges til at bo under uværdige Forhold, er det da ikke paa Tide at støtte det Krav, at den, der lever af hæderligt Arbejde, skal beskyttes mod Overgreb, ogsaa naar det er Staten, der begaar det.

Det er utænkeligt, at der er mange flere, der vil taale Regeriets uheldige Følger — Fængsel — arbejdslos og husvild — uden at kny.

Var det saa ikke fornuftigst, som Retsforbundet kræver det, at ijerne de Aarsager, der har saa uheldige Virkninger i vort Samfund, for det blev for sent?

Diktatur — Folkestyre.

Et Repræsentationssystem, der giver Magten til Vælgerne.

At Fru Jenny Bergquist Hanson.

At Længslen efter Ledere er stærk og levende i de fleste Sind, mærker man maaske allerbedst paa den megen Tale om — Mussolini, og det i saa godt som alle Kredse. Og det mærkelige er, at kun saa faa reagerer imod ham; Beundring hører man derimod ofte, og næsten altid Overbevisningen om, at han er nødvendig.

Tiden trænger til Førere. Derom synes alle at være overbeviste. Jeg vil henlede Opmærksomheden paa en Tanke, som dens Ophavsmand mente virkelig indebar Muligheder for, at Folket selv kunde komme til at kaare sine Førere og i hvert Fald selv styre sine Anliggender.

Danskeren Johan Pedersen, der var Sagfører i Aarhus, havde længe og indgaaende syslet med Repræsentationsspørgsmaalet. Hans Studier førte til den Opfattelse, at det gamle Ting, hvor enhver kunde møde og gøre sin Indflydelse gældende, var den oprindelige og umiddelbare Form for virkeligt Folkestyre. Da nu Menneskenes Antal gør det vanskeligt for alle at møde, gælder det om at finde en Form, hvorunder færre kunde mødes, men dog alle være repræsenterede.

Johan Pedersen fremkom med følgende Forslag:

Hele Landet bliver én Valgkreds. Hver Mand og Kvinde, som har opnaaet Stemmeretsalderen, kan afgive sin Stemme til hvem som helst, som

han ønsker sig repræsenteret ved — om ønskes stemme paa sig selv.

Enhver Repræsentants Stemmer tælles op, og i Forsamlingen vejer (stemmer) de valgte med det Antal Stemmer, de har faaet. Alle, som har deltaget i Valget, er repræsenterede, og ved Afstemningerne kommer deres Stemmer til Orde. De bliver hørte, om ikke direkte, saa gennem deres Repræsentant.

Efter Johan Pedersens Forslag maa den styrende Forsamling blive stor eller lille, efter Valgresultatet. Der er intet i Vejen for, at en enkelt Mand, dersom han har faaet alle — eller dog over Halvdelen — af Stemmerne, kan tage Ledelsen i sine — i saa Fald virkelig stærke — Hænder. Omvendt burde det ikke være umuligt for et større Antal at møde, saafremt Stemmerne ved Rigsdagsvalget spredes paa flere, end den nuværende Rigsdag rummer.

Senere er der af andre blevet foreslaaet Ændringer til det oprindelige Forslag.

1) Dersom man ønsker at bibeholde det nuværende Antal Rigsdagsmænd, kan man ved Omvalg overføre sin Stemme — saafremt den ikke er faldet paa en af dem, der er valgt i første Omgang (indenfor det Tal, hvortil Rigsdagen er begrænset), og de, som da er valgt, stemmer ved alle Afgørelser med alle de Stemmer, der er faldet paa dem.

2) De, som faar Stemmer, men ikke bliver

valgte, skal kunne overføre deres Stemmer paa de valgte. Men paa denne Maade faar Vælgerne kun indirekte Representation.

Endvidere er det Meningen, at man endog medens Rigsdagen arbejder, skal kunne overflytte sin Stemme fra en Repræsentant til en anden. Det er interessant at bemærke, hvad der faldt et britisk Parlamentsmedlem ind, da han nylig hørte om denne Tanke:

»Under det nuværende System,« sagde han, »kan et Parlamentsmedlem gøre omtrent, hvad han vil, i Parlamentet. Under det nye System maatte han tage sig i Agt.«

Pri Valgret har man kaldt den Johan Peder-senske Valgmetode. Det synes indlysende, at den indeholder store Muligheder for, at *Personlighederne* kan gøre sig gældende. I Danmark har Systemet fundet Anvendelse i flere Organisationer, og det nyeste Parti: »Danmarks

Retsforbund«, arbejder for dets Gennemførelse i Statslivet.

Princippet er, som man ser, meget enkelt. Men jævnsides med en saadan Repræsentationsform, der sikrer virkeligt Folkestyre, bør der gaa en Reform af selve Statens Virksomhed. Statens Opgaver bør begrænses, og det maa klarlægges, hvilke Opgaver der bør overlades til de enkelte, og hvilke man maa lade Samfundet røgte.

Den væsentligste Indvending, der er rejst imod fri Valgret fra politiske Kredse, er den, at man aabner Mulighed for et Diktatur. Og dette er rigtigt. Vi vilde kunne faa en Diktator, men ikke én, der tramper Retten under Fodder, som Magthaver, men én, der er løftet til Magten ved Folkets Tillid, og som er Indehaver af denne Magt netop saa længe, som han har Folkets Tillid, og ikke en Dag længere.

RETSFORBUNDET ønsker at vække Interessen for Arbejdet paa at skabe et Samfund af frie, selvstændige Mennesker — et Samfund, hvor Statsmagten kun tager sig af de Opgaver, der virkelig er fælles, saa den kan koncentrere al sin Kraft om at værne og haandhæve Retfærdigheden mellem Borgerne.

Retsforbundets Krav er:

**Afskaffelse af alle Skatter, Monopoler og Statsindgreb og
Indførelse af Grundskyld, Frihandel og frit Folkestyre,
hvilket har til Følge, at Arbejdsløsheden forsvinder og
enhver faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.**

Vor Politik er jævn og ligefrem. Vi vil kun tildele Samfundet, hvad der tilhører Samfundet — nemlig den Værdi, der tilføres Jorden ved Samfundets Vækst; men vi vil lade urørt for den enkelte, hvad der tilhører den enkelte.

Hjælp os i vort Arbejde, og støt os i vor Kamp for Frihed og Ret baade paa aandelige, politiske og økonomiske Omraader.

Danmarks Retsforbund.

Sekretariatet er til Rædighed med alle Oplysninger om Retsforbundets Arbejde, modtager Indmeldelser, som vil blive fordelt til de lokale Kredse, anviser Foredragsholdere og forhandler Bøger og Pjecer, hvori der findes nærmere Oplysning om de Idéer, som Retsforbundet arbejder for. Kontingentet er 4 Kr. årlig.

Sekretær *Edgar Høier*.

Rosenvængets Hovedvej Nr. 6, København Ø.
Giro Nr. 1497. Telefon Øbro 6508.

Udgivet af Danmarks Retsforbund.

DET FRIE BLAD

UAFHÆNGIGT RETSPOLITISK UGEBLAD

Udkommer hver Lørdag
og koster

2 Kr. 50 Øre Kvartalet.

Redaktør: Fru *Signe Bjørner*.

Strandøerne Nr. 6. — Til Ryvang 2267.

Skou & Madsens Bogtr., Istedgade 119, Kbhvn. B

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Nr. 6 • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • Nr. 6

Joseph Fels' Svar til Missionsskolen.

Oversættelse ved Premierløjtnant J. Wille.

Paa en Bøn om Understøttelse til en Missionsskole svarede Joseph Fels følgende:

Idet jeg svarer paa Deres Henvendelse, maa jeg først bekende, at det ikke staar mig klart, hvor De har læst om mine »Barmhjertigheds-gjerninger«. Jeg er ikke Filantrop og giver intet til velgørende Formaal.

Naar De siger, at jeg ikke er af Deres »Tro«, antager jeg, at De mener Trosbekendelse. Lad mig fremsætte min Tro, og lad os se, hvori vi afviger.

Jeg tror paa Guds Faderforhold og derfor ogsaa paa Menneskers Broderskab. Ved Mennesker forstaar jeg alle Mennesker. Saa vidt, tror jeg, er vi enige.

Jeg tror, at Skaberen gavmildt gav Jorden til alle sine Børn, saa at alle kunde have lige Ret til dens Brug. Er De enig med mig heri?

Jeg tror, at hans Paalæg: »I Dit Ansigt Sved skal Du æde Dit Brød« nødvendigvis indbefatter: »Du skal ikke æde Brød i Din Broders Ansigt Sved.« Erkender De det?

Jeg tror, at alle, der lever i Lediggang, af den Rigdom, andre har frembragt, bryder den guddommelige Lov; thi de »æder Brød i Deres Broders Ansigt Sved«. Samstemmer vi heri?

Jeg tror, at ingen bør have Magt til at tage Rigdom, han ikke har fortjent eller frembragt, med mindre det frivilligt gives ham af Frembringeren. Har jeg Ret?

Jeg tror, at Broderskabet kræver, at der gives noget ligegældende for enhver Tjeneste, der ydes af en Broder. Er vi enige heri?

Jeg tror, at det er gudsbespøtteligt at paastaa eller antyde, at Gud har fordømt nogle af sine Børn til haabløs Fattigdom og til de Forbrydelser, Savn og Elendighed, som er Følgen heraf, og at han paa samme Tid har tilkendt andre et Liv i Magelighed og Rigdom uden Arbejde. Samtykker De?

Jeg tror, at ufrivillig Fattigdom og ufrivillig Lediggang er unaturlig og skyldes nogle Men-

neskers Fornægtelse af andres Ret til frit at bruge de Gaver, Gud har bestemt til alle. Har jeg Ret heri?

Eftersom Arbejdsfrembringelser er nødvendige til Livets Ophold, og eftersom Arbejde maa anvendes paa Jord, for at der kan frembringes, tror jeg, at hvert Barn fødes med guddommelig Tilladelse til at bruge Jord uden Samtykke af noget andet Guds Barn. Indrømmer De det?

Hvor Mennesker samles i organiserede Samfund, har Jorden en Værdi, der adskiller sig fra Værdien af Ting, som er frembragt ved Arbejde; med Befolkningens og Industriens Vækst tiltager Jordens Værdi; men Arbejdsprodukternes Værdi forøges ikke derved. Denne Tilvækst i Jordværdi er samfundsskabt Værdiforøgelse. Eftersom ens Evne til at arbejde er en Gave fra Gud, maa al den Rigdom, man frembringer ved Arbejde, tilhøre én selv, og ingen Person eller Forening af Mennesker har Ret til at tage nogen Del deraf. Kan De tiltræde dette?

Jeg tror, at den samfundsskabte Jordværdi tilhører Samfundet, akkurat som den Rigdom, De frembringer, maa tilhøre Dem. Har jeg Ret?

Jeg tror derfor, at det fundamentale Onde, Samfundets store gudsforægtende Forbrydelse, er det uretfærdige System, under hvilket det tillades nogle Mennesker at putte i deres Lomme — i Virkeligheden beslaglægge — de samfundsskabte Jordværdier, medens det organiserede Samfund til offentlige Formaal inddrager en Del af den Rigdom, der skabes af Individuer. Erkender De det?

Lad mig give et bestemt Eksempel: Jeg ejer i Byen Philadelphia 11 1/2 acres Jord (4047 m²), for hvilke jeg for faa Aar siden betalte 32,500 Dollars (121,500 Kr.). Grundet paa Befolkningens og Industriens Vækst i Philadelphia er denne Jord nu 125,000 Dollars værd (ca. 469,000 Kr.). Jeg har hverken ofret Arbejde eller Penge paa den. Jeg har altsaa intet gjort, der kunde bevirke denne Forøgelse paa 92,500 Dollars

(347,500 Kr.) i faa Aar. Mine Medborgere i Philadelphia har bevirket den, og jeg mener derfor, at Værdiforøgelsen tilhører dem og ikke mig. *Jeg tror*, at den af Mennesker opstillede Lov, der giver til mig og andre Jordejere Værdier, vi ikke har skabt, er en Krænkelser af den guddommelige Lov. *Jeg tror*, at Retfærdigheden kræver, at disse samfundsskabte Værdier inddrages af Samfundet til Løsning af Fællesopgaver i Stedet for, at Foretagsomhed og Industri beskattes. Har jeg Ret?

Dette er min Trosbekendelse, min Overbevisning, min Religion. Læres der om dette eller noget lignende i Deres Missionsskole? Hvis ej, hvorfor da ikke? Jeg har Ret til at spørge, da De har bedt mig om Penge. Hvis De erkender Rigtigheden af, hvad jeg har fremsat, men ikke lærer derom, saa sig mig hvorfor. Dersom jeg har taget fejl, da vis mig, i hvilken Henseende.

Jeg bruger alle mine Penge til Udbredelsen af min Overbevisning, min Tro, min Religion, saa godt jeg kan. Jeg bruger dem efter bedste Evne til at afskaffe Civilisationens Helvede, der er Nød og Frygten for Nød. Jeg bruger dem til Fuldhjælpelse af vor Faders Vilje, til at oprette Menneskers Broderskab ved at give enhver af mine Brødre lige Lejlighed til at faa og bruge vor Faders Gaver. Misbruger jeg disse Penge? I saa Fald hvorfor og hvorledes?

Dersom min Lære er fejlagtig og modsat sand Religion, ønsker jeg at vide det. Jeg antager, at De, dersom De ikke forkynnder Religionen i sin Fylde, ønsker at vide det. Er det rigtigt?

Hvad jeg lærer, kan maaske kritiseres, idet man vil sige, at jeg blander Politik med Religion; men kan jeg angribes med Held med den Begrundelse? Politik, i sand Betydning, er Videnskaben om Statsstyrelse. Har Statens Styrelse intet at gøre med Religion eller Retfærdighed? Er retfærdig Styrelse ikke grundet paa at handle ret?

Dersom min Religion er sand, dersom den samstemmer med de grundlæggende moralske Principper, som Jesus forkyndte, hvorledes er det da muligt for Deres Skole at lære om Kristendommen, dersom den tilsidesætter Læren om Statsstyrelsen? Eller er Deres Skole saa forskellig fra andre Missionsskoler, at den belærer om de fundamentale moralske Principper, hvorpaa Menneskers Sammenslutning under organiseret Styrelse grunder sig?

Betvivler De Sammenhøigheden af Beskatning og Retfærd? Lad os se. Dersom Statsstyrelsen er et naturligt Led, da vil Guds naturlige Love sikkert tilvejebringe Føde og Livsophold for Styrelsen, da denne Føde er nødvendig; thi hvor i Naturen finder vi en Skabning sat ind i Verden uden timelig Forsyning med naturlig Føde? Det er i vort Beskatningssystem, at vi finder den eftertrykkeligste For-

nægtelse af Guds Faderforhold og Menneskers Broderskab, fordi vi paa den ene Side tager fra nogle enkelte, hvad der ikke tilhører os i Fællesskab, til Anvendelse til fælles Fornødenheder; paa den anden Side tillader vi Personer at beslaglægge for sig, hvad der tilhører os i Fællesskab; og saaledes har vi under Foregikende af at beskutte med offentlige Formaal for Øje oprettet et System, der tillader nogle Mennesker at beskutte andre til egen Fordel.

Er det ikke at bryde den naturlige, den guddommelige Lov? Vil det ikke med Sikkerhed afløse glubsk Begærlighed paa den ene Side og ussel Fattigdom paa den anden? Skaber det ikke med Sikkerhed Millionærer ved den ene Ende af den sociale Stige og Landstrygere ved den anden? Har det ikke i vor Civilisation skabt et Helvede, om hvilket de Vilde ikke kan have noget Begreb? Kunde noget bedre System udtænkes til at overbevise Mennesker om, at Gud er Fader til nogle faa og Stiffader til de mange? Er det ikke ødelæggende for Følelsen af Broderskab? Hvorledes skal det blive muligt for Mennesker med saadanne Kaar i Mængde at adlyde det nye Bud: »Elsker hverandre«?

Hvad kunde mere sikkert adskille dem, hvad kunde mere sikkert dele dem i kæmpende Klasser?

De siger, at De behøver Penge til at uddanne unge Mænd og gøre dem egnede til at »bære Ordet til Hedninger i fremmede Lande og derved bidrage til at sprede det Mørke, hvori Millioner af vore Brødre i andre Lande befinder sig«. Det er et ædelt Formaal. Men hvilket Budskab vilde Deres Skole medgive disse unge Mænd til de i Mørke indhyllende Brødre, som kunde modstaa en Krydsild af Spørgsmaal fra en intelligent Hedning?

Lad os f. Eks. antage, at Deres Missionsskole til et hedensk Land sender en intelligent ung Mand, som forkynnder sit Budskab, og lad os antage, at en begavet Mand blandt Tilhørerne stiller følgende Spørgsmaal:

»De kommer fra Amerika, hvor Deres Religion har været prædikeret i ca. 400 Aar, hvor enhver lille By har en af Deres Kirker, og hvor de store Byer har Snese og atter Snese. Kommer alle i disse Kirker? Udover Deres Landsmænd i Almindelighed, hvad De her prædiker? Udover blot et betydeligt Mindretal det? Er Deres Love overensstemmende med eller imod den Religion, De forkynnder os? Er Deres Byer moralsk rene i Forhold til det Antal Kirker, de besidder? Yder Deres Domstole upartisk Retfærdighed Mand og Mand imellem, rig og fattig? Er det lige saa let for en fattig Mand at faa sin Ret for Deres Domstole som det er for en rig Mand? De har store og mægtige Millionærer. Hvorfra stammer deres Rigdom?

Har de større Indflydelse i Deres Kirker og paa Deres Kongres, hos Lovgivningsmagten og Domstolene end de fattige?

Iagttaget de i Forholdet til deres undergivne den moralske Lov, at Arbejderen er sin Løn værd? Behandler de deres lejede Arbejdere som Brødre? Sætter de Børn, der burde beskæftiges med Leg eller Undervisning, til Arbejde?

Gør Deres Kirker Indsigelse, naar Militæret tilkaldes under en Strejke, eller glemmer de da, hvad Jesus sagde om Brugen af Sværdet?

Er Forbrydelserne ophørt eller aftaget, har De mindre Brug for Fængsler, og drives færre og færre af Deres Landsmænd i Sindssygeanstalter, og er Antallet af Selvmord formindsket, efter at Deres Religion nu har været forkyndt og lært i Deres Land i fire Aarhundreder? Er der et større Antal Forbrydelser blandt Jøder og Vantro end blandt dem, der bekender den kristne Tro?

Hvilke Svar vilde Deres Missionær give paa disse Spørgsmaal? Hvorledes vilde De besvare dem?

Jeg angriber ikke Kristendommen. De anførte Spørgsmaal har ikke til Hensigt at kri-

tisere de store moralske Love, hvorpaa Kristi Lære hviler, men har til Formaal at angribe de Mænd, der forkynnder disse Love uden selv at efterkomme dem. De kan maaske anklage mig for »Vantro«, men det er intet Svar.

Dersom De vil kritisere mig eller har nogen Anklage imod mig, da besvar Spørgsmaalene først. Giv mig klare Svar, og jeg skal besvare et hvilket som helst Spørgsmaal ærligt. De maatte ønske at stille. *Min Paastand er den, at de moralske Love, Jesus forkyndte, er Retfærdighedens Love om at leve og handle ret; at de simple Morallove, som Tomrerer fra Nazareth forkyndte for Galilæas Fiskere, er alt omfattende og fuldt tilstrækkelige for vort Samfundsliv.*

Jeg vil med Glæde støtte Deres og enhver anden Skole, som gaar til Kærnen i denne sociale og moralske Lov, antager den helt og fuldt og uddanner sine Elever til at forkynde og lære den uden at bryde sig om Klædedragt, Bankkonto, social eller politisk Stilling hos dem, der sidder i Kirkestolene.

Deres oprigtige
Joseph Fels.

Det aabne Saar.

Af Realskolebestyrer C. Christensen-Dalgaard.

Hvad et Menneske saar, skal han og høste. Hvis en Person lever et rygesløst Liv og derved paadrager sig Sygdomme, vil han snart føle sig utilpas. Det er Sygdommen, som virker nedbrydende paa Legemet, endnu før den har givet sig synlige Udslag. Hvis Sygdommen bryder ud indvendigt, i Hjerte, Lunger, Nyrer el. lign., kan den kun konstateres af en Læge. Den er endnu usynlig for Lægfolk. Bryder den derimod ud paa Legemets Overflade som en Byld eller et ulægeligt Saar, kan alle erkende den. Selve Sygdommen kan de vel ikke se, dog grant dens Følger.

Men ogsaa i Samfundslivet gælder den samme Grundlov, at vi kommer til at høste, som vi har saaet. Leds Samfundslivet paa unaturlig Maade, og det sker jo, saa snart Statens Love er i Strid med de naturlige eller guddommelige Love, saa opstaar der Sygdomme. Disse tærer paa Samfundslivets Kraft og tilføjer Mennesker Lidelser. Samfundet kan leve længe med saadanne Sygdomme, uden at det er muligt at erkende dem. Men stundom baner Lidelsen sig Vej til Overfladen, og da ses den af alle.

Saadanne Sygdomstegn er Verdenskrigen, Arbejdsløsheden, Bolignød o. m. a.

Naive Sjæle mener, at Arbejdsløsheden er en direkte Følge af Verdenskrigen. Mere indsigtfulde véd, at Verdenskrigen og Arbejdsløsheden er direkte Følger af samme Aarsag, nemlig den Interesse- og Røverpolitik, der som

en smitsom Sygdom har hærget Europa de sidste Menneskealdrer.

Verdenskrigen fik Ende, paa en vis Maade set. Ulykkerne, som den førte med sig, vil pine Europa i mange Slægtled.

Arbejdsløsheden, der formodentlig ikke er noget ringere Onde end Verdenskrigen, saa sandt som det ikke er værre at blive slaaet ihjel end at raadne op, vil blive vanskeligere at faa Ende paa. Den sidder som en ond Byld paa Samfundslegemet.

Et aabent Saar.

Paa en vis Maade er det lykkeligt, at Sygdommen giver sig saadanne Udslag, at alle kan indse, at den er der. Thi først da vil Menneskene bestræbe sig for at bekæmpe Sygen.

Den Politik, som skal læge Europa, kan betegnes som *Det aabne Saars Politik*. Det aabne Saar er Arbejdsløsheden, og det røder sig dybere og dybere ind i Samfundslegemet og truer dette med en langsom Forraadnelse eller et pludseligt voldsomt Sammenbrud.

At Politikerne er klar over Faren, kan ingen tvivle om. Der er over dem en Raadløshed og Nervøsitet, som ikke bare viser, at de indser Faren, men vistnok ogsaa bærer Vidne om en daarlig Samvittighed.

Alle stirrer de paa dette aabne Saar. Alle vil de for enhver Pris have det væk. Nogle raaber paa Told, der vistnok som et stort Plaster kan skjule Saaret en kort Tid; men kom-

mer man til at kigge ind under Plasteret, vil man med Fortærdelse erfare, at Saaret arbejder sig dybere ind i Legemet.

Andre vil skære i Saaret. Lad Staten gribe ind (det stupide Raab paa Staten klinger alle Vegne) f. Eks. med en kraftig Importregulering for at faa de syge Kanter skaaret væk fra det hæsle Saar. Vistnok vil Saaret derved en Tid se pænere ud, navnlig friskere, men det er ikke Tegn paa Helbredelse. Lidelsen har blot bredt sig mere ud.

Atter andre forlanger lægende Salver over de ømmeste Steder: Kriseværn eller dog Krisehjælp, Støtte til de haardest ramte; ja, om det saa er Landbruget, saa forlanger man nu ogsaa dette krisestøttet i vort Land — o, sublime Tanke paa menneskeligt Dybsind og Skarpsindighed — og se, mens Salven lindrer de syge Steder, saa angriber Sygdommen med fornyet Kraft og æder sig ind i de sunde Dele.

Alle saadanne Raad er det rene Kvaksalveri, ganske som at »læse« over buldne Fingre.

Kun et Parti, nogle faa enfoldige Mennesker, som kalder sig Danmarks Retsforbund, søger andet Steds hen: »Lad os ikke stirre os blinde paa dette stygge Saar, der sidder som en Skamplet paa hele Europa, men lad os faa Legemet rigtigt undersøgt for at finde Kimen til den lumske Sygdom, der brænder saadanne Vunder.«

Hvad er det da, som holder Samfundslegemet sundt og kraftigt? Ja, det er jo Arbejde, d. e. Frembringelse af Værdier og disses Fordeling. Hovedkilderne til al Værdiskabelse er Jorden og Arbejdet. Disse to maa være i inderlig Forbindelse med hinanden ligesom røde og hvide Blodkorn. Sprænges de fra hinanden, skabes ingen Værdier, Legemet sygner.

Men har vi da ikke her Sygdomskimen?

Jorden er bunden af Finanssen, væsentligt — for ikke at sige helt — i Spekulationsojemed. Arbejderne kan derved gøres til Genstand for Udbytning. Som Værn herimod er de nødt til

at slutte sig sammen. Jorden bundet af Kapitulen, Arbejdet af Organisationerne. Derved kiles de ligefrem fra hinanden.

Paa hele Værdifrembringelsen desuden en Skattetyngelse paa 25 pCt. Er det underligt, at Samfundslegemet sygner, og at der fremkommer hæsle Sygdomstegn paa dets Overflade?

Nu siger Retsforbundet de enfoldige Ord: Naar Sygdommen hedder bunden Jord, bundet Arbejde + Skatteplyndring i stor Stil, saa lad os ophæve disse Baand.

Giv Grundrenten tilbage til sit Ophav: Folket, saa er Jorden fri. Dermed er Grundlaget for personlig Udbytning fjernet: Organisations- tvangen kan hæves: Arbejdet er frit.

Fri Jord og frit Arbejde (eller maaske rettere fri Arbejder) vil hurtigt finde hinanden. Produktionen kommer i Gang. Saaret heles af sig selv.

Tving med det samme Staten til at forbyde al Skatteudskrivning, direkte og indirekte, saa at Samfundslivet paany kan bygges paa det simple *Rets* grundlag, at enhver beholder sit, og paa en saa fornuftig Økonomi, at ogsaa det offentlige maa sætte Tæring efter Næring, d. e. indrette sine Udgifter efter Indtægterne, ja, saa vil endogsaa Arret efter det farlige Saar snart forsvinde, og Mulighed for en Genopstaaen af Sygdommen vil være udelukket.

Ja, det er jo meget enfoldig Tale, maaske netop derfor endnu ikke forsøgt modbevist. Politikerne hører den godt, adskillige forstaa den ogsaa og indrømmer i deres stille Sind dens Rigtighed. Men foreløbig vender de allesammen det døve Øre til.

Det aabne Saar skal dog nok faa dem til at lytte. Arbejdsløsheden vil som den europæiske Kulturs onde Samvittighed give Uro og søvnløse Nætter, indtil Politikerne lærer at gaa i Dybden for at fjerne Sygdommens Rod i Stedet for at lappe og plastre paa de Saar, som den fremkalder.

RETSFORBUNDET ønsker at vække Interessen for Arbejdet paa at skabe et Samfund af frie, selvstændige Mennesker — et Samfund, hvor Statsmagten kun tager sig af de Opgaver, der virkelig er fælles, nemlig at værne og haandhæve Retfærdigheden mellem Borgerne.

Retsforbundets Krav er:

Afskaffelse af alle Skatter, Monopoler og Statsindgreb og Indførelse af Grundskyld, Frihandel og frit Folkestyre,

hvilket har til Følge, at Arbejdsløsheden forsvinder og

enhver faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Udgivet af Danmarks Retsforbund. Sekretær E. Høier, Rosenhøjens Hovedvej 6, København Ø.

BRØU & HANSEN, KØBENHAVN

Retsstaten!

Nr. 7 • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • Nr. 7

Om Retsforbundets Program.

Af Dr. phil. Axel Dam.

At det væsentligst er økonomiske Interessemødsætninger, der har spaltet vort Folk i politiske Partier, indrømmes i hvert Fald af Socialdemokratiet og benægtes næppe helt af nogen. De hidtil eksisterende Partier har da ogsaa — om end ikke udelukkende — saa dog i stor Udstrækning deres Vælgere blandt bestemte Samfundsklasser, Socialdemokratiet blandt Arbejderne, Venstre blandt Gaardejerne, de radikale blandt Husmændene og Højre blandt Godsejere, Storindustri, Officerer og højere civile Embedsmænd.

Da intet af Partierne har absolut Flertal i Rigsdagen, kan intet Forslag blive til Lov, uden at mindst to Partier finder hinanden og kommer til Enighed om et Kompromis. Derved kommer Politik til at forme sig som en Handel: et Parti køber sig Støtte fra et andet Parti mod til Gengæld at gøre Indrømmelser paa andre Punkter, maaske vedrørende en helt anden Lov, der ingen saglig Forbindelse har med det foreliggende Lovforslag. Saadan Handel foregaar naturligvis i Partimøderne, ikke under de offentlige Paradedorhandlinger i Rigsdagssalen. Det er Partibestyrrelserne og Partiførerne, der træffer Afgørelsen. Det eneste, Vælgeren selv raader for, er, hvilket *Parti* han vil støtte med sin Stemme.

Partistyre lider særlig af to Mangler. For det første, at den politiske Magt i Virkeligheden lægges i Hænderne paa nogle faa Partipolitikere, hvis Politik ikke effektivt kan kontrolleres af Vælgerne; for det andet, at der ingen Grænse er for, hvad de kan benytte den politiske Magt til, hvilket er lidet betryggende for den enkelte Borger, den enkelte Vælger.

Retsforbundets Program gaar nu netop ud paa at sikre Vælgerens Ret i begge disse Henseender. Ved Indførelse af fri Valgret sikres der ham den friest mulige Brug af sin Stemme, saa han uden at være bundet af Amtsgrænser, Sognegrænser eller Partiorganisationer kan give sin Stemme til den Repræsentant, han til enhver Tid ønsker sig repræsenteret af, og hvis Indflydelse under Afstemninger i Rigsdagen nøjagtigt bestemmes efter det Antal Vælger-

stemmer, han repræsenterer. Hver Afstemning bliver derved egentlig en Folkeafstemning og kommer saaledes Demokratiets Ideal, det direkte Folkestyre, saa nær som muligt.

Den anden Mangel, som klæber ved demokratisk Flertalsdiktatur — fuldt saa vel som ved Enkeltmandsdespoti —, er Muligheden for Magtmisbrug fra Lovgivningsmagtens Side overfor Borgernes personlige Frihed og private Ejendom. Ethvert Overgreb fra Flertallets Side overfor Mindretallene og overfor den enkelte vil Retsforbundet forebygge gennem en saadan principiel og grundlovfæstet Begrænsning af Statens Virksomheder og Magtomraade, at den demokratiske Afgørelsesmaade, Flertalsafstemningen, kun finder Anvendelse paa virkelige Fællesanliggender, som alle Vælgere har lige god Ret til at være medbestemmende om.

Gennem en saadan Begrænsning af Statens Raaderet faar »den lige og almindelige Valgret« sin eneste mulige fornuftmæssige og retmæssige Begrundelse. Alle hidtidige demokratiske Partier har i Virkeligheden overset denne Forudsætning for den demokratiske Styreform: Berettigelse og fører derfor konsekvent til et demokratisk Diktatur, der ikke lever den enkelte Borger saa megen personlig Frihed, som han havde under Enevælden.

Mod Misbrug af Statsmagten til Overgreb mod Borgernes personlige Frihed eller private Ejendom ligger den eneste mulige Garanti i en Grundlov, der trækker en klar og principiel Grænse mellem, hvad der er Folkets Fælleseje (nemlig Jordens Rigdomskilder og de samfundsskabte Værdier), paa den ene Side, og de arbejdsskabte Værdier paa den anden Side, der er de enkeltes ubetingede Særeje, som Staten (Flertallet) ingensomhelst Ret har til at beskatte.

En saadan Stat, der paa objektiv (saglig) Maade sætter Skel mellem Samfundets Ret til Fællesejet og den enkeltes Ret til sit arbejdsskabte Særeje, kaldes en Retsstat, og Retsforbundets Program gaar alene ud paa at optrække Hovedlinierne i en saadan Stats Retsprincipper (særlig Vederlagsprincippet), Forvaltningsgrene og Styreform.

Retsforbundets Program.

Retsforbundets Maal er at indføre *Retsstaten*, der hviler paa følgende Grundsætninger:

A. Individet.

I. Personlig Frihed.

Personlig Frihed indenfor den Grænse, som sikrer ethvert andet Menneske tilsvarende Frihed, er Menneskets Ret.

Heraf følger:

- 1) Landets Borgere har Ret til at ordne deres Levevis og ytre sig i Tale og Skrift som de vil, dog under Ansvar for Retskrænkelser mod andre.
- 2) Arbejdskraft, Næringsfrihed og Foreningsfrihed er retsbeskyttet.
- 3) Alle Aftaler og Forpligtelser, der angaar personlige og økonomiske Forhold, og som ikke krænker andres Ret, nyder Statens Retsbeskyttelse.
- 4) Alle myndige Borgere bærer det fulde Ansvar for deres retsstridige Handlinger. Optræder de i Fællesskab, bærer de Ansvaret solidarisk og kan ikke skyde sig ind under upersonlige Retssubjekter.
- 5) Enhver Borger har Ret til at kræve en saglig Afgørelse af, om en Lov eller Forordning er i Overensstemmelse med det i Grundloven fastsatte Statsformaal eller ej.

For at den personlige Frihed kan gennemføres, maa følgende Forhold ændres i den nuværende Samfundsordning:

- a) Kirken adskilles fra Staten.
 - b) Al offentlig Understøttelse og Forsorg bortfalder med Undtagelse af Omsorg for abnorme Individuer, Krøblinger og lign.
 - c) Da det er Forældrenes og Hjemmets Ret og Pligt at sørge for deres Børns Underhold, Opdragelse og Undervisning, kan det offentlige kun gribe ind, hvor Børns Ret krænkes ved Vanrøgt.
 - d) Alle Privilegier, Rang og Standsforrettigheder ophæves.
 - e) Tvungen Værnepligt afskaffes.
- Til det Retsværn og Landeværn, som Retsstaten maa se an for nødvendigt at opretholde, maa der kun hævres Frivillige.
- f) Alle borgerlige Ombud (saasom Pligt til at være Nævning, Medlem af en kommunal Forsamling o. s. v.) bortfalder, da det offentlige ikke har Krav at stille for egen Regning.

II. Ret til det fulde Udbytte af eget Arbejde.

Enhver er retmæssig Ejer af det fulde Udbytte af sit Arbejde og raader frit derover.

Heraf følger:

- 1) Stat og Kommune kan ikke indføre hverken direkte eller indirekte Skatter.

- 2) Enhver har Ret til at give og modtage Gaver og ved Testamente at bestemme over sine Efterladenskaber, for saa vidt Forsørgelsespligten mod umyndige Børn derved ikke krænkes.

- 3) Hvor Testamente ikke foreligger, betragtes Ægteskaber grundet paa Fælleseje som gensidig Testamente mellem Ægtefællerne.

Efterladenskaber, som ikke er bortgivne, tilfalder Børnene og deres Arvinger i lige nedstigende Linie.

I andre Tilfælde bestemmer en særlig Lovgivning, hvorledes saadanne ikke borttestamenterede Efterladenskaber skal anvendes.

III. Ligeret til Jorden.

De naturlige Rigdomskilder og de Værdier, som opstaar gennem Samfundets Vækst og som altsaa ikke skyldes enkelte Personers Arbejdsydelse, betragtes som Fælleseje og tilhører derfor alle i lige Grad.

Heraf følger:

- 1) Ligeretten til Jorden medfører, at den enkelte Bruger maa skadesløsholde de øvrige Borgere for denne Særfordel ved at svare fuld Grundskyld. I Grundskylden har derfor alle Borgere lige Andel.
- 2) Befolkningens gamle Ret til fri Færdsel i Skov, paa Hede og langs Strand opretholdes.

B. Samfundet.

I. Samfundets (Statens) Indtægter.

Samfundets retmæssige Indtægt er Grundskylden samt eventuelt Overskud fra Rigsbankens Drift, Indtægter fra Eneretsbevillinger o. l.

II. Statens Opgave.

Statens Opgave er at værne Borgernes personlige Frihed. Udover dette Formaal er al Anvendelse af Tvang, være sig af fysisk eller aandelig Art, uberettiget.

Denne Opgave løses ved:

1) Retsvæsenet.

- a) Retsvæsenet hævder Vederlagsprincippet saaledes, at Forbryderen saa vidt muligt udligner sin Skyld ved Bøder eller Arbejdsydelser, der dækker den Uret, han har forvoldt Næsten, og de Udgifter, han har paaført Samfundet. De hertil nødvendige Arbejdsanstalter henhører under Staten.

- b) Gratis Retspleje ydes i alle Tvistemæssigheder, der ikke af Domstolene stemples som unødigt Retstrætte.

- c) Et Retsværn med de for den offentlige

- Sikkerhed, saavel indenfor som ved Landets Grænse, nødvendige Styrker opretholdes.
- d) Danske Borgeres retslige Anliggender i Udlandet varetages.
- e) Afgørelsen af en Lovs Overensstemmelse med Grundloven træffes af en særlig Domstol, Retsvænetinget, der sammensættes med denne Opgave for Øje. Gaar Kendelsen ud paa, at nævnte Lov eller Forordning strider mod Grundloven, bortfalder den.
- f) Alle Embedsbesættelser finder Sted med offentlig Begrundelse af vedkommendes Kvalifikationer. De nærmere Regler for Udnævnelser og Afskedigelser bestemmes i Grundloven.
- 2) *Finansvæsenet.*
- a) En Rigsbank til Ordning af Samfundets Pengevæsen, saaledes at Omsætningsmidlerne til enhver Tid beholder deres Paalydendes Værdi.
- b) Et Matrikuls- og Grundskyldsvæsen, der sørger for Matrikuleringen af al Jord og Vurdering af Jorden til Grundskyld.
- c) Optræningen af Grundskylden ordnes administrativt.
- 3) *Administration af Samfundets Indtægter.*
- a) Statens Udgifter fastsættes ved de aarlige Finanslove og maa aldrig overstige Indtægterne.
- b) Rigsdagen fastsætter, hvor stor en Del af Grundskylden der skal afgives til Kommunerne til Bestridelse af de dem paahvilende Opgaver, og hvor stor en Del der skal hensættes som Reservefond.
- c) Det eventuelle Overskud udbetales i lige store Andele til ethvert Individ i Samfundet.
- 4) *Sundhedsvæsenet.*
- Hygiejniske Forholdsregler, Bygningsvedtægter, Kloakering, Foranstaltninger mod Smitte m. m., i det Omfang, som er nødvendig for det personlige Retsværn.
- 5) *Formynderiet.*
- Et Formynderi for vanrøgtede Børn samt for andre Individier, der enten kendes uansvarlige (Sindssyge, Abnorme m. m.) eller dømmes som farlige for deres Omgivelser.
- 6) *Offentlige Arbejder.*
- a) Beskyttelse af Naturværdier som Skove, Kyster, Vandkraft o. l. samt Kulturværdier (historiske Mindesmærker o. l.).
- b) Vedligeholdelse og Nyanlæg indenfor Vejvæsenet, Gadebelysning, Fyr- og Vagervæsenet m. m.
- c) Tilsyn med de nødvendige Ekspropriationer og Eneretsbevillinger til Jernbaner, Havne, Kanaler, Telegraf, Sporvogne, Gas-, Vand- og Elektricitetsværker o. l., samt Kontrol med, at disse Virksomheders Drift er forsvarlig, og at der ikke afkræves Forbrugerne nogen monopoliseret Overpris.
- 7) *Kommunernes Opgaver.*
- a) Et Civilregister indrettes i hver Kommune til Afløsning af Kirkebøgerne. Der føres Bog over Fødsler, Dødsfald og indgaaede Ægteskaber.
- b) Alle Ægteskaber indgaas ved borgerlig Registrering.
- c) Iøvrigt varetager Kommunerne de Opgaver, som bliver dem paalagte af Staten, i Henhold til Rigsdagens Beslutninger indenfor Grundlovens Rammer.

III. Samfundets Styreform.

- a) Den lovgivende Magt er hos en Rigsdag, der vælges efter fri Valgrets Regler.
- b) Alle Borgere, der ikke er under Formynderskab, har lige Ret til at faa Indflydelse paa Administrationen og Lovgivningen. Dette opnaas ved Indførelse af Den fri Valgret, der bestaar i, at enhver stemmer paa den, han ønsker som sin Repræsentant, saa hver Repræsentants Stemmer vejer med det Antal Stemmer (fra hele Landet), der ønsker at lade sig repræsentere af ham i den foreliggende Sag.
- c) Til Statsforvaltningens Ledelse vælger Rigsdagen et Rigsraad.
- d) De nærmere Regler for Samfundets Styreform fastsættes i Grundloven.
- e) Hvert Aar forelægger Rigsraadet for Rigsdagen en Finanslov over Landets Indtægter og Udgifter, samt Forslag til Anbringelse eller Fordeling af det eventuelle Overskud.
- f) Det første Væneting vælges af den grundlovgivende Forsamling. Jvfr. B. II, 1, e, f.

Retsforbundets Formaal

er at gøre Danmark til en Retstat, hvis Opgave vil være at sikre Borgernes personlige Frihed, Ret til fuldt Udbytte af eget Arbejde, til lige Andel i Landets Grundværdier og til Deltagelse i Styret af de fælles Anliggender.

Forbundet søger at fremme sit Formaal ad Oplysnings Vej og ved at lade sig repræsentere i Rigsdag og kommunale Raad.

Sekretariatet

er til Raadighed med alle Oplysninger om Retsforbundets Arbejde, modtager Indmeldelser, som vil blive fordelt til de lokale Kredse, anviser Foredragsholdere og forhandler Bøger og Pjecer, hvori der findes nærmere Oplysning om de Idéer, som Retsforbundet arbejder for.

Sekretær *Edgar Høier*,

Rosenvængets Hovedvej Nr. 6, København Ø.
Giro Nr. 1497. Telefon Øbro 6508.

RETSFORBUNDET ønsker at vække Interessen for Arbejdet paa at skabe et Samfund af frie, selvstændige Mennesker — et Samfund, hvor Statsmagten kun tager sig af de Opgaver, der virkelig er fælles, nemlig at værne og haandhæve Retfærdigheden mellem Borgerne.

Retsforbundets Krav er:

**Afskaffelse af alle Skatter, Monopoler og Statsindgreb og
Indførelse af Grundskyld, Frihandel og frit Folkestyre,**
hvilket har til Følge, at Arbejdsløsheden forsvinder og
enhver faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

I Forbundsraadet for Danmarks Retsforbund:

Dr. phil. A. Dam (Formand), Fru Signe Bjørner, Lektor V. Bredsdorff, Læge Sev. Christensen, Skolebestyrer Christensen-Dalsgaard, Lærer M. Eriksen, Gaardejer A. Hesselbjerg, Forfatter C. Lambek, Grosserer J. Sindberg.

Fortegnelse over Pjecer og Bøger,

hvori der findes nærmere Oplysning om de Ideer, **Retsforbundet** arbejder for:

<i>Bjerring, Kr.:</i> Arbejdsløshedsspørgsmaalet ..	Kr. 0,25	<i>Christensen, Severin:</i> Retssagen (En Fremstilling af det offentlige Livs Etik	Kr. 4,50
<i>Bredsdorff, V.:</i> Verdensopfattelse og Livsanskuelse	» 0,25	<i>Dam, Axel, Sev. Christensen og C. Lambek:</i> Retssagen i Privatliv og Statsstyrer	» 1,00
<i>Brink, A.:</i> Haandbog i Statistik	» 0,75	<i>George, Henry:</i> Fremskridt og Fattigdom	» 4,50
<i>Brink, A., og Pedersen, J.:</i> Grundskylden og dens Virkninger i Udlandet	» 0,50	» » Arbejdets Kaar	» 1,00
<i>Christensen, Sev.:</i> Retssat eller — Diktatur! ..	» 0,15	» » Samfundets Livsspørgsmaal ..	» 2,00
<i>Christensen-Dalsgaard:</i> Grundtvigianisme og Kulturfrihed i Danmark	» 0,50	» » Beskyttelse eller Frihandel ..	» 2,50
<i>Dam, Axel:</i> Lærebog i Retssagen	» 0,25	<i>Lange, Jakob E.:</i> Socialøkonomi	» 2,85
» » Skal Staten være moralsk?	» 0,25	<i>Schwan, A.:</i> Den retfærdige Revolution	» 1,50
<i>Geismar, E.:</i> Retsforbundet	» 1,00	<i>Starcke, C. N.:</i> Røveri og Erhverv	» 1,25
<i>George, H.:</i> Du maa ikke stjæle	» 0,25	» » Den sociale Uro og den evige Fred	» 2,00
<i>Hansen, Anna:</i> Parlamentarismens Afløser ..	» 0,25	<i>Skriver Svendsen, N.:</i> Demokratiet Genrejsning (Afstemnings- og Repræsentationsproblemet)	» 1,50
<i>Kristensen, K. J.:</i> Praktisk Grundvurdering ..	» 0,25	<i>Økonomisk Frihedstale</i> (16 Afhandlinger til Belysning af Henry Georges Samfundsskildre)	» 4,00
<i>Møller, K. J.:</i> Grundskyldens A B C	» 0,20	Rekvireres fra:	
<i>Ravnholt, E.:</i> Staten — dens Natur og rette Opgaver	» 0,55	Sekretær <i>Edgar Hoier,</i>	
<i>Starcke, C. N.:</i> Grundskylden og de andre Skatter	» 0,10	Rosenvængets Hovedvej 6, København Ø.	
<i>Taine, H.:</i> Demokratiet Diktatur	» 0,25	NB. Den nemmeste og billigste Maade er at indsende Beløbet + Porto paa Giro 1497, Retsforbundet, København Ø., og notere Bestillingen bag paa Girokuponen.	

(Paa Partier gives Rabat.)

RETSSTATSBLADET

Udgaar ugentligt — Kr. 2,00 Kvartalet.

Redaktør: Dr. phil. *Axel Dam.*

Ekspedition: Skolegade 33, Aarhus.

DET FRIE BLAD

UAFHÆNGIGT RETSPOLITISK UGEBLAD

2 Kr. 50 Øre Kvartalet.

Redaktør: Fru *Signe Bjørner.*

Strandøerne Nr. 6. — Tlf. Ryvang 2267.

Udgivet af Danmarks Retsforbund. Sekretær *E. Hoier,* Rosenvængets Hovedvej 6, København Ø.

BROU & MØRSEN, KØBENHAVN

Retsstaten!

Om Retsforbundets Program.

Af Dr. phil. Axel Dam.

At det væsentligst er økonomiske Interessesætninger, der har spaltet vort Folk i politiske Partier, indrømmes i hvert Fald af Socialdemokratiet og benægtes næppe helt af nogen. Da intet af Partierne har absolut Flertal i Rigsdagen, kan intet Forslag blive til Lov, uden at mindst to Partier finder hinanden og kommer til Enighed om et Kompromis. Derved kommer Politik til at forme sig som en Handel: et Parti køber sig Støtte fra et andet Parti mod til Gengæld at gøre Indrømmelser paa andre Punkter, maaske vedrørende en helt anden Lov, der ingen saglig Forbindelse har med det foreliggende Lovforslag. Saadan Handel foregaar naturligvis i Partimøderne, ikke under de offentlige Paradedeforhandlinger i Rigsdagssalen. Det er Partibestyrrelserne og Partiførerne, der træffer Afgørelsen. Det eneste, Vælgeren selv raader for, er, hvilket Parti han vil støtte med sin Stemme.

Partistyre lider særlig af to Mangler. For det første, at den politiske Magt i Virkeligheden lægges i Hænderne paa nogle faa Partipolitikere, hvis Politik ikke effektivt kan kontrolleres af Vælgerne; for det andet, at der ingen Grænse er for, hvad de kan benytte den politiske Magt til, hvilket er lidet betryggende for den enkelte Borger, den enkelte Vælger.

Retsforbundets Program gaar nu netop ud paa at sikre Vælgerens Ret i begge disse Henseender. Ved Indførelse af fri Valgret sikres der ham den friest mulige Brug af sin Stemme, saa han uden at være bundet af Amtsgrenser, Sognegrænser eller Partiorganisationer kan give sin Stemme til den Repræsentant, han til enhver Tid ønsker sig repræsenteret af, og hvis Indflydelse under Afstemninger i Rigsdagen nøjagtigt bestemmes efter det Antal Vælgerstemmer, han repræsenterer. Hver Afstemning bliver derved egentlig en Folkeafstemning.

Den anden Mangel, som klæber ved demokratisk Flertalsdiktatur — fuldt saa vel som ved Enkelthandsdespoti —, er Muligheden for Magtmisbrug fra Lovgivningsmagts Side overfor Borgernes personlige Frihed og private Ejendom. Ethvert Overgreb fra Flertallets Side overfor Mindretallene og overfor den

enkelte vil Retsforbundet forebygge gennem en saadan principiel og grundlovsfæstet Begrænsning af Statens Virksomheder og Magtomraade, at den demokratiske Afgørelsesmaade, Flertalsafstemningen, kun finder Anvendelse paa virkelige Fællesanliggender, som alle Vælgere har lige god Ret til at være medbestemmende om.

Gennem en saadan Begrænsning af Statens Raaderet faar »den lige og almindelige Valgret« sin eneste mulige fornuftmæssige og retmæssige Begrundelse. Alle hidtidige demokratiske Partier har i Virkeligheden overset denne Forudsætning for den demokratiske Styreform: Berettigelse og fører derfor konsekvent til et demokratisk Diktatur, der ikke lever den enkelte Borger saa megen personlig Frihed, som han havde under Enevælden.

Mod Misbrug af Statsmagten til Overgreb mod Borgernes personlige Frihed eller private Ejendom ligger den eneste mulige Garanti i en Grundlov, der trækker en klar og principiel Grænse mellem, hvad der er Folkets Fælleseje (nemlig Jordens Rigdomskilder og de samfundsskabte Værdier), paa den ene Side, og de arbejdsskabte Værdier paa den anden Side, der er de enkeltes ubetingede Særeje, som Staten (Flertallet) ingensomhelst Ret har til at beskaffe.

En saadan Stat, der paa objektiv (saglig) Maade sætter Skel mellem Samfundets Ret til Fællesejet og den enkeltes Ret til sit arbejdsskabte Særeje, kaldes en Retsstat, og Retsforbundets Program gaar alene ud paa at optrække Hovedlinjerne i en saadan Stats Retsprincipper (særlig Vederlagsprincippet), Forvaltningsgrene og Styreform.

Til det principielle Program kan knyttes et Arbejdsprogram med Planer om den lettest mulige Overgang fra den nuværende Tilstand til Retsstaten gennem en Udligning af den økonomiske Ubillighed, som Overgangen ellers kunde medføre for nogle paa andres Bekostning. Saadanne Planer udarbejdes som anskueliggørende Eksempler paa, hvorledes Overgangen praktisk kan gennemføres, og kan til enhver Tid ombyttes med nye Overgangsforslag, der maatte vise sig mere hensigtsmæssige.

Retsforbundets Program.

Retsforbundets Maal er at indføre *Retsstaten*, der hviler paa følgende Grundsætninger:

A. Individet.

I. Personlig Frihed.

Personlig Frihed indenfor den Grænse, som sikrer ethvert andet Menneske tilsvarende Frihed, er Menneskets Ret.

Heraf følger:

- 1) Landets Borgere har Ret til at ordne deres Levevis og ytre sig i Tale og Skrift som de vil, dog under Ansvar for Retskrænkelser mod andre.
- 2) Arbejdskraft, Næringsfrihed og Foreningsfrihed er retsbeskyttet.
- 3) Alle Aftaler og Forpligtelser, der angaar personlige og økonomiske Forhold, og som ikke krænker andres Ret, nyder Statens Retsbeskyttelse.
- 4) Alle myndige Borgere bærer det fulde Ansvar for deres retsstridige Handlinger. Optræder de i Fællesskab, bærer de Ansvaret solidarisk og kan ikke skyde sig ind under upersonlige Retssubjekter.
- 5) Enhver Borger har Ret til at kræve en saglig Afgørelse af, om en Lov eller Forordning er i Overensstemmelse med det i Grundloven fastsatte Statsformaal eller ej.

For at den personlige Frihed kan gennemføres, maa følgende Forhold ændres i den nuværende Samfundsordning:

- a) Kirken adskilles fra Staten.
- b) Al offentlig Understøttelse og Forsørg bortfalder med Undtagelse af Omsørg for abnorme Individuer, Krøblinge og lign.
- c) Da det er Forældrenes og Hjemmets Ret og Pligt at sørge for deres Børns Underhold, Opdragelse og Undervisning, kan det offentlige kun gribe ind, hvor Børns Ret krænkes ved Vanrøgt.
- d) Alle Privilegier, Rang og Standsforrettigheder opheves.
- e) Tvungen Værnepligt afskaffes.
Til det Retsvæn og Landeværn, som Retsstaten maatte anse for nødvendigt at opretholde, maa der kun hervedes Frivillige.
- f) Alle borgerlige Ombud (saasom Pligt til at være Nævning, Medlem af en kommunal Forsamling o. s. v.) bortfalder, da det offentlige ikke har Krav at stille for egen Regning.

II. Ret til det fulde Udbytte af eget Arbejde.

Enhver er retmæssig Ejer af det fulde Udbytte af sit Arbejde og raader frit derover.

Heraf følger:

- 1) Stat og Kommune kan ikke indføre hverken direkte eller indirekte Skatter.

- 2) Enhver har Ret til at give og modtage Gaver og ved Testamente at bestemme over sine Efterladenskaber, for saa vidt Forsørgelsespligten mod umyndige Børn derved ikke krænkes.

- 3) Hvor Testamente ikke foreligger, betragtes Ægteskaber grundet paa Fælleseje som gensidig Testamente mellem Ægtefællerne.

Efterladenskaber, som ikke er bortgivne, tilfalder Børnene og deres Arvinger i lige nedstigende Linie.

I andre Tilfælde bestemmer en særlig Lovgivning, hvorledes saadanne ikke borttestamenterede Efterladenskaber skal anvendes.

III. Ligeret til Jorden.

De naturlige Rigdomskilder og de Værdier, som opstaar gennem Samfundets Vækst og som altsaa ikke skyldes enkelte Personers Arbejdsydelse, betragtes som Fælleseje og tilhører derfor alle i lige Grad.

Heraf følger:

- 1) Ligeretten til Jorden medfører, at den enkelte Bruger maa skadesløsholde de øvrige Borgere for denne Særfordel ved at svare fuld Grundskyld. I Grundskylden har derfor alle Borgere lige Andel.
- 2) Befolkningens gamle Ret til fri Færdsel i Skov, paa Hede og langs Strand opretholdes.

B. Samfundet.

I. Samfundets (Statens) Indtægter.

Samfundets retmæssige Indtægt er Grundskylden samt eventuelt Overskud fra Rigsbankens Drift, Indtægter fra Eneretsbevillinger o. l.

II. Statens Opgave.

Statens Opgave er at værne Borgernes personlige Frihed. Udover dette Formaal er al Anvendelse af Tvang, være sig af fysisk eller aandelig Art, uberettiget.

Denne Opgave løses ved:

1) Retsvæsenet.

- a) Retsvæsenet hævder Vederlagsprincippet saaledes, at Forbryderen saa vidt muligt udligner sin Skyld ved Bøder eller Arbejdsydelser, der dækker den Uret, han har forvoldt Næsten, og de Udgifter, han har paaført Samfundet. De hertil nødvendige Arbejdsanstalter henhører under Staten.

- b) Gratis Retspleje ydes i alle Tvistemaalsager, der ikke af Domstolene stemples som unødigt Retstrætte.

- c) Et Retsværn med de for den offentlige

- Sikkerhed, saavel indenfor som ved Landets Grænse, nødvendige Styrker opretholdes.
- d) Danske Borgeres retslige Anliggender i Udlandet varetages.
- e) Afgørelsen af en Lovs Overensstemmelse med Grundloven træffes af en særlig Domstol, Retsvænetinget, der sammensættes med denne Opgave for Øje. Gaar Kendelsen ud paa, at nævnte Lov eller Forordning strider mod Grundloven, bortfalder den.
- f) Alle Embedsbesættelser finder Sted med offentlig Begrundelse af vedkommendes Kvalifikation. De nærmere Regler for Udnævnelser og Afskedigelser bestemmes i Grundloven.
- 2) *Finansvæsenet.*
- a) En Rigsbank til Ordning af Samfundets Pengevæsen, saaledes at Omsætningsmidlerne til enhver Tid beholder deres Paalydendes Værdi.
- b) Et Matrikuls- og Grundskyldsvæsen, der sørger for Matrikuleringen af al Jord og Vurdering af Jorden til Grundskyld.
- c) Opkrævningen af Grundskylden ordnes administrativt.
- 3) *Administration af Samfundets Indtægter.*
- a) Statens Udgifter fastsættes ved de aarlige Finanslove og maa aldrig overstige Indtægterne.
- b) Rigsdagen fastsætter, hvor stor en Del af Grundskylden der skal afgives til Kommunerne til Bestridelse af de dem paahvilende Opgaver, og hvor stor en Del der skal hensættes som Reservefond.
- c) Det eventuelle Overskud udbetales i lige store Andele til ethvert Individ i Samfundet.
- 4) *Sundhedsvæsenet.*
- Hygiejniske Forholdsregler, Bygningsvedtægter, Kloakering, Foranstaltninger mod Smitte m. m., i det Omfang, som er nødvendig for det personlige Retsværn.
- 5) *Formynderiet.*
- Et Formynderi for vanrøgtede Børn samt for andre Individder, der enten kendes uansvarlige (Sindssyge, Abnorme m. m.) eller dommes som farlige for deres Omgivelser.
- 6) *Offentlige Arbejder.*
- a) Beskyttelse af Naturværdier som Skove, Kyster, Vandkraft o. l. samt Kulturværdier (historiske Mindesmærker o. l.).
- b) Vedligeholdelse og Nyanlæg indenfor Vejvæsenet, Gadebelysning, Fyr- og Vægevæsenet m. m.
- c) Tilsyn med de nødvendige Ekspropriationer og Eneretsbevillinger til Jernbaner, Havne, Kanaler, Telegraf, Sporvogne, Gas-, Vand- og Elektricitetsværker o. l., samt Kontrol med, at disse Virksomheders Drift er forsvarlig, og at der ikke aflægges Forbrugerne nogen monopoliseret Overpris.
- 7) *Kommunernes Opgaver.*
- a) Et Civilregister indrettes i hver Kommune til Afløsning af Kirkebøgerne. Der føres Bog over Fødsler, Dødsfald og indgaaede Ægteskaber.
- b) Alle Ægteskaber indgaas ved borgerlig Registrering.
- c) Iøvrigt varetager Kommunerne de Opgaver, som bliver dem paalagte af Staten, i Henhold til Rigsdagens Beslutninger indenfor Grundlovens Rammer.

III. Samfundets Styreform.

- a) Den lovgivende Magt er hos en Rigsdag, der vælges efter fri Valgrets Regler.
- b) Alle Borgere, der ikke er under Formynderskab, har lige Ret til at faa Indflydelse paa Administrationen og Lovgivningen. Dette opnaas ved Indførelse af Den fri Valgret, der bestaar i, at enhver stemmer paa den, han ønsker som sin Repræsentant, saa hver Repræsentants Stemmer vejer med det Antal Stemmer (fra hele Landet), der ønsker at lade sig repræsentere af ham i den foreliggende Sag.
- c) Til Statsforvaltningens Ledelse vælger Rigsdagen et Rigsraad.
- d) De nærmere Regler for Samfundets Styreform fastsættes i Grundloven.
- e) Hvert Aar forelægger Rigsraadet for Rigsdagen en Finanslov over Landets Indtægter og Udgifter, samt Forslag til Anbringelse eller Fordeling af det eventuelle Overskud.
- f) Det første Væneting vælges af den grundlovgivende Forsamling. Jvfr. B, II, 1, e, f.

Retsforbundets Formaal

er at gøre Danmark til en Retssstat, hvis Opgave vil være at sikre Borgernes personlige Frihed, Ret til fuldt Udbytte af eget Arbejde, til lige Andel i Landets Grundværdier og til Deltagelse i Styret af de fælles Anliggender.

Forbundet søger at fremme sit Formaal ad Oplysnings Vej og ved at lade sig repræsentere i Rigsdag og kommunale Raad.

Sekretariatet

er til Raadighed med alle Oplysninger om Retsforbundets Arbejde, modtager Indmeldelser, som vil blive fordelt til de lokale Kredse, anviser Foredragsholdere og forhandler Bøger og Pjecer, hvori der findes nærmere Oplysning om de Idéer, som Retsforbundet arbejder for.

Sekretær *Edgar Holer,*

Rosenvængets Hovedvej Nr. 6, København Ø.
Giro Nr. 1497. Telefon Øbro 6508.

RETSFORBUNDET ønsker at vække Interessen for Arbejdet paa at skabe et Samfund af frie, selvstændige Mennesker — et Samfund, hvor Statsmagten kun tager sig af de Opgaver, der virkelig er fælles, nemlig at værne og haandhæve Retfærdigheden mellem Borgerne.

Retsforbundets Krav er:

**Afskaffelse af alle Skatter, Monopoler og Statsindgreb og
Indførelse af Grundskyld, Frihandel og frit Folkestyre,**
hvilket har til Folge, at Arbejdsløsheden forsvinder og
enhver faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

I Forbundsraad for Danmarks Retsforbund: Forfatter C. Lambek, Gaardejer A. Hesselbjerg, Gaardejer Hans Hansen, Dr. phil. A. Dam, Realskolebestyrer Christensen-Dalsgaard, Kommunelege Sev. Christensen, cand. polit. Abel Brink, Lektor V. Bredsdorff, Fru Signe Bjørner.

Fortegnelse over Pjecer og Bøger,

hvori der findes nærmere Oplysning om de Ideer, **Retsforbundet** arbejder for:

<i>Bjerring, Kr.:</i> Arbejdsløshedsspørgsmaalet ..	Kr. 0,25	<i>Christensen, Severin:</i> Retstaten (En Fremstilling af det offentlige Livs Etik	Kr. 4,50
<i>Bredsdorff, V.:</i> Verdensopfattelse og Livsanskuelse	» 0,25	<i>Dam, Axel, Sev. Christensen og C. Lambek:</i> Retsmoral i Privatliv og Statsstyrer	» 1,00
<i>Brink, A.:</i> Haandbog i Statistik	» 0,75	<i>George, Henry:</i> Fremskridt og Pattigdom	» 4,50
<i>Brink, A., og Pedersen, J.:</i> Grundskylden og dens Virkninger i Udlandet	» 0,50	» » Arbejdets Kaar	» 1,00
<i>Christensen, Sev.:</i> Retstat eller — Diktatur? ..	» 0,15	» » Samfundets Livsspørgsmaal ..	» 2,00
<i>Christensen-Dalsgaard:</i> Grundtvigianisme og Kulturfrihed i Danmark	» 0,50	» » Beskyttelse eller Frihandel ..	» 2,50
<i>Dam, Axel:</i> Lærebog i Retsmoral	» 0,25	<i>Lange, Jakob E.:</i> Socialøkonomi	» 2,85
» » Retsmoralen i det offentlige Liv ..	» 0,15	<i>Schoon, A.:</i> Den retfærdige Revolution	» 1,50
» » Skal Staten være moralsk?	» 0,25	<i>Starcke, C. N.:</i> Bøveri og Erhverv	» 1,25
<i>Geismar, E.:</i> Retsforbundet	» 1,00	» » Den sociale Uro og den evige Fred	» 2,00
<i>George, H.:</i> Du maa ikke stjele	» 0,25	<i>Skriver Svendsen, N.:</i> Demokratiets Genrejsning (Afstømnings- og Repræsentationsproblemet)	» 1,50
<i>Hansen, Anna:</i> Parlamentarismens Afleser ..	» 0,25	<i>Økonomisk Frigørelse</i> (16 Afhandlinger til Belysning af Henry Georges Samfundsreformer)	» 4,00
<i>Kristensen, K. J.:</i> Praktisk Grundvurdering ..	» 0,25		
<i>Lambek, C.:</i> Retsmoralske Grundrids	» 0,50		
<i>Møller, K. J.:</i> Grundskyldens A B C	» 0,20		
<i>Ravnholt, K.:</i> Staten — dens Natur og rette Opgaver	» 0,35		
<i>Starcke, C. N.:</i> Grundskylden og de andre Skatter	» 0,10		
<i>Tolne, H.:</i> Demokratiets Diktatur	» 0,25		

(Paa Partier gives Rahat.)

Rekvireres fra:
Sekretær *Edgar Hoier*,
Rosenvængets Hovedvej 6, København Ø.
NB. Den nemmeste og billigste Maade er at indsende Beløbet + Porto paa Giro 1497, Retsforbundet, København Ø., og notere Bestillingen bag paa Girokuponen.

RETSSTATSBLADET

Udgaar ugentligt — Kr. 2,00 Kvartalet.

Redaktør: Dr. phil. *Axel Dam*.

Ekspedition: Skolegade 33, Aarhus.

DET FRIE BLAD

UAFHÆNGIGT RETSPOLITISK UGEBLAD

2 Kr. 50 Øre Kvartalet.

Redaktør: Fru *Signe Bjørner*.

Strandøerne Nr. 6. — Tlf. Ryvang 2267.

Udgivet af Danmarks Retsforbund. Sekretær *E. Hoier*, Rosenvængets Hovedvej 6, København Ø.

GRU & MADSEN, KØBENHAVN

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Nr. 8 • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • Nr. 8

Hvad vil Retsforbundet?

Af Læret P. Larsen.

Retsforbundet vil almen Menneskeret — vil Frihed og Ligeret i Samfundet.

Monopolernes Afskaffelse.

Retsforbundet vil afskaffe alle Monopoler, Forrettigheder og Særrettigheder, først og fremmest Jordmonopolet, der staar i Vejen for Menneskenes ligeretlige Adgang til Naturen og dens Rigdomskilder, de Kilder, der er en nødvendig Betingelse for al Produktion, al frugtbringende Virksomhed.

Frihandel.

Retsforbundet vil indføre fuldstændig fri Handel og Vareomsætning, saa at Arbejdet kan komme i sin naturlige Gænge, saa at ingen Livsformødenheder kunstigt fordyres, og saa at den stærkeste Aarsag til internationale Stridigheder kan fjernes.

Skatternes Afskaffelse.

Retsforbundet vil afskaffe alle Skatter og i Stedet for indføre fuld Grundskyld. Skatter af enhver Art er Rov fra den arbejdende og producerende Befolkning. De virker hæmmende og hindrende paa Arbejde og Forbrug. Jo flere Skatter, des mere Arbejdsløshed. Og enhver Skat virker nedbrydende paa Ærlighed og Redelighed. — Grundskylden er ingen Skat, men kun skyldigt Vederlag for modtagne Goder, Lejefgift til Samfundet af den Plads, som enhver Borger for sig optager. — »Fri Mænd svarer ikke Skat, men betaler kun deres Skyld.»

Sandt Folkestyre.

Retsforbundet fordømmer den nuværende misbrugelige Parlamentarisme og vil indføre

virkeligt Folkestyre — ikke Bondestyre, ikke Industrivælde, ikke Rigmandsvælde, ikke Proletarvælde, men sandt folkeligt Selvstyre og Samstyre. Retsforbundet fordømmer den nuværende ubillige Valglov og vil indføre en virkelig sand Folkerepresentation, grundet paa fri og lige Valgret.

Et enklere Styre.

Retsforbundet fordømmer Statens Indblanding i ethvert Livsforhold, der med Rette er privat. Det vil afskaffe Regereriet og Statsformynderiet, der gør Folket ufrit og tager det personlige Ansvar bort fra Landets Borgere. Retsforbundet vil gøre Statsstyret enklere og simplere og dermed baade gennemskueligere og langt billigere. — Retsstaten skal kun være Retsværner.

Militærvæsenets Afskaffelse.

Retsforbundet vil afskaffe tvungen Værnepligt og — saa vidt muligt — afruste. Ved at gennemføre saavel international som national Retfærd vil det fjerne Aarsagerne til Væbning og Krig. Hvor sand Frihed, Ligeret og Broderlighed raader, er der ingen Brug for Vaaben. — Retsstaten er den eneste Udvej til Fred og Tryghed, saa vel overfor ydre som overfor indre »Fjender«.

Ingen Klassepolitik.

Retsforbundet vil almindelig og almen Menneskeret uden utilbørligt Hensyn til nogen som helst Klasse eller Stand. Det former ikke sin Politik efter noget særligt Folkelags Ønsker eller Villie, men vil kun lige Ret og lige Vilkaar for alle Mennesker.

Naturlig Ret.

At stud. jur. Niels Christensen.

Naturen er saa langt større og stærkere end vi Mennesker, dens gaadefulde Kræfter overgaar vor Formaen saa langt som Vestenstormen vort Aandepust. Vi fødes ind i Verden uden egen Vilje, vi gaar ud af den igen, som Regel haardt mod vor Vilje, og hvor mange Gange derimellem strander ikke selv vore mest energiske Forsætter og Anstrengelser paa Tingenes jernhaarde Urokkelighed. Og dog har Menneskene gennem Tiderne formaaet at omskabe Verden, de har lokket den stærke og strenge, men umaadelig rige Natur til at give dem stedse større og større Gaver med stedse mindre Anstrengelse. Hvorledes? Jo, ved simpelthen at lytte sig ind til dens inderste Hemmeligheder, dens Love, og saa uden Væklen følge dem. Naturen kan overvindes, men kun ved at adlydes. Vil man gaa paa Trods af den, opnaar man kun at bringe Død og Ødelæggelse over sig selv.

Det er i Kraft af Lydighed mod Naturens Love, at Dampmaskiner med Hundreder og Tusinder af Hestekræfter er sat i Stedet for den femfingerede Haand, at Jernbanetog med 20 Mil i Timen har afløst Studekærrens halve Mil; det er den, vi kan takke for, at Levealderen i Løbet af det sidste Hundredeaar er gaaet op fra ca. 30 til 57 Aar.

Men paa et Omraade har man endnu ikke nemmet denne gyldne Regel. Det er paa det sociale, paa Statskunstens Omraade. Man har fra aeldgammel Tid haft den Forestilling, at her var et Felt, hvor der var frit Slag, her var der ingen faste Naturlove, som forlangte at følges. Hvad man kunde komme godt fra, eller hvad man fandt ideelt og almenntilgængeligt, det satte man i Værk. At der saa blev en Hoben Elendighed og ulmende eller aabenbar Misnøje i Samfundet, det skrev man alt efter Omstændighederne paa Menneskenes Sletheds eller Guds Alvisdoms Regning. At det skulde være, fordi man havde trodset Samfundslivets uskrevne Naturlove, faldt man ikke paa, for man anede ikke, de eksisterede. Og denne Tale fører endnu de allerfleste af Nutidens Lovmagere og Samfundsforbedrere i Munden.

Men derfor er ogsaa vor politisk-socialt Kultur blevet langt tilbage for den teknisk-naturvidenskabelige. I Politik er vi i Virkeligheden den Dag i Dag ikke naaet synderligt ud over den mørkeste Middelalders Kvaksalveri og Aandebesværgelse. Man tror at kunne hække Nøden og Uretten ud af Verden ved at tage dér, »hvor Skatteevnen findes«, og kaste Almisser i Grams til »trangendes«, et højt gumilastisk Begreb. Til Gengæld kan Samfun-

det ikke tage sit fraforvendte Gods: Jorden, tilbage uden at udsætte sig for de sværeste Følger, fordi det nu af en eller anden »Aand« er blevet forsynet med »Ejendomsretten« hellige Tegn. Og hvor svirrer det ikke med saadanne mystiske Trylleformularer som: »Lad Pengene blive i Landet«, som om det var Pengene og ikke Værdierne, det kom an paa, »Skaft Arbejde«, som om Sliddet var en Velsignelse, »Alt for Fædrelandet«, skønt man maaske aldrig har haft Andelsret til en Tomme af dets Jord og alle Dage har været behandlet som dets højest ubelejlige Gæst. Eller hvem kender ikke Lovmagerens berømte: »Saa megen Lykke som mulig for saa mange som mulig«, som om Lykken var en Fabriksvare, der kunde storproduceres af et Parlament, og ikke en sart Artikel, der mojsommeligt maa hamres ud af den enkelte i hans Personligheds Værksted.

Skal Samfundet blive friskt og stærkt, maa alle Tryllemidler og gulnede Formularer til Side, og vi maa begynde fra Grunden at udfinde de Love, der af Skaberen er sat for Menneskenes Verden, saa vel som for den Verden omkring os. Eller rettere: Dette Arbejde er allerede forlængst begyndt. Lige fra de gamle Grækere til vor Tid har Menneskeslægten største og viseste Aander beskæftiget sig med og udformet den gudgivne, til alle Tider og Steder gyldige, Naturens Ret, men den maa gaa ind i det brede Folks Bevidsthed, for den kan naa at omforme Samfundenes Liv.

Ret er noget ganske bestemt — noget helt andet end det sædvanlige, intetsigende »retfærdige«, der bruges i tyve forskellige Betydninger. Hvad der er Ret, kan virkelig findes ved tanke-mæssig, uvildig Slutning ud fra det simple, selvindlysende Grundprincip: lige for lige, paa samme Maade som Matematikens stolte og urokkelige Lærebygning er bygget op af nogle faa selvindlysende Grundsætninger.

Ikke saaledes at forstå, at alle mulige Enkeltheder i Samfundets spillende rige Liv skulde kunne indordnes under de uforanderlige Fælles-Regler, hvoraf Naturretten bestaar. Det har man tidligere fra visse Samfundsfilosofers Side været tilbøjelig til at hævde, og derfor er »Naturretten« nu til Dags blevet til det foragtede og oversete Emne, den er. Menneskene er ikke Maskiner, men levende Væsener. De vil udvikle sig, en Gang imellem rejse sig mod alt det gamle, bryde sig ny Baner og lave tusinde ny Indretninger. Denne Foranderlighedens Trang er netop Menneskets Adelsmærke. Derfor er det ogsaa galt det, som Nutidens Statsmagt ved alle dens utallige Dynger af Love

forsøger, at ville gøre Livet ens for os alle i tykt og tyndt. Den moderne Naturret siger, at kun *visse Hovedtræk* er fælles, og netop kun saa vidt skal Statens Virkefelt strække sig. Alt det, der er særskilt for visse Grupper og visse Omraader eller enkelte Personer, skal overlades til særskilt Varetagelse.

Men de Fælles-Regler, der kan opstilles, er saa mange og saa forskellige fra den nu praktiserede Politiks »Grundsætninger«, at de vil være tilstrækkelige til at give Samfundet et helt nyt Ansigt. De vil afløse det tilfældige, ubehjælpssomme Kvaksalveri med Naturens virkelige Lægemidler, de vil afløse Magt med Ret.

At Ret netop skulde være det store Helsemiddel mod Samfundets Sygdomme, er der dem, der benægter. Retten er noget koldt og følelsesløst, siger de, og vor Tid trænger netop til gensidig Hjælpssomhed og Kærlighed. Vel, Retfærdighed er ikke Sukkervand, den er et Salt, der vel kan svie og ætse, men som dog er nødvendigt for at bevare Livet friskt. Har Samfundet først genvundet sin Sundhed, kom saa bare med al den Hjælpssomhed og Kærlighed, I kan, det vil give Livet sin højeste Rigdom og Fylde. Men indtil da kan I spare jer, for: den sunde savner meget, men den syge kun *et*.

Forskellen paa Ejendomsret til Arbejdsudbytte og Jordværdi.

Den økonomiske Side.

1. Arbejdsudbytte er et Resultat af den enkeltes Anstrengelse, enten udøvet enkeltvis eller i Forening med andre. Jord er ikke et Produkt af menneskelig Anstrengelse, og dens Værdi stammer ikke fra den enkeltes Bestræbelser, men fra naturlige Forskelligheder i Produktionsmængde i Forhold til fælles Vækst og Behov.

2. Alle Arbejdsprodukter skabes fra Dag til Dag, og det eneste Formaal med deres Frembringelse er Forbruget. Jord er altid til Stede, og Monopoler samler den paa enkelte Hænder.

3. Sociale Fremskridt formindsker Anstrengelserne ved Produktionen; følgelig vil Produktionens Tiltagen formindske Værdens Pris.

Sociale Fremskridt skaber ingen Muligheder for at kunne frembringe Jord; de forøger kun Konkurrencen om Jorden, hvorved dennes Værdi følgelig stiger.

Som Følge af (2) og (3) vil Jordværdien i ethvert Land langt overgå Værdien af de samlede Arbejdsprodukter.

4. Arbejdsprodukter kan ikke fremskaffes uden ved Benyttelsen af Jord.

Jord fremkommer ikke ved Brugen af Arbejdsprodukter.

5. Arbejdsprodukterne er ikke til Stede i begrænset Mængde, saaledes at Mængden ikke kan forøges; tværtimod, jo flere Produkter der frembringes, des flere forbruges der.

Jord findes kun i begrænset Mængde. Jo mere Jord en enkelt Person tilegner sig, des mindre er der tilgængelig for andre.

6. Privat Ejendomsret til Arbejdsprodukter, derunder Kapital, forøger ikke den naturlige Jordafgift eller Rentefod.

Privat Jordejendomsret forøger den falske Jordafgift og Rentefod saa vel som Fordelen ved den naturlige Afgift og Rente.

7. Skatter paa Arbejdsprodukter forøger deres Pris og bidrager til at formindske Forbrug, Produktion og Arbejdsmuligheder.

Skat paa Grundværdier bidrager, idet den indskrænker Monopolet og Jordens Pris, til at forøge Produktionen, Arbejdsmulighederne og derfor ogsaa Forbruget.

Den moralske Side.

1. Da Arbejdsudbyttet er et Resultat af personlig Anstrengelse, er Retten til Udbyttets Besiddelse ikke lige, d. v. s. afhængig af det ydede Arbejde. Da Jord ikke er et Produkt af Anstrengelser, og da dens Værdi er et Resultat af Samfundets Vækst og Behov, er Retten til Besiddelsen af Jord lige, d. v. s. ingen har mere Ret til at eje Jord end enhver anden.

2. Arbejdsudbyttets Værdi er et Maal for den Gavn, som dets retmæssige Ejer har ydet Samfundet.

Jordens Værdi er et Udtryk for den Ydelse, som Samfundet har Krav paa af Jordejeren.

3. Privat Ejendomsret til Arbejdsprodukter er en naturlig Ret, uafhængig af enhver Lovgivning.

Privat Jordejendomsret stammer oprindeligt fra Vold og Uret, efterhaanden godkendt af Lovgivningen.

4. Privat Jordejendomsret medfører et fortsat Brud paa den retmæssige Ejendomsret. Den gør Ejeren i Stand til stadig at tilegne sig Rigdomme, som andre har frembragt, uden at yde noget til Gengæld.

Privat Ejendomsret til Arbejdsudbytte indeholder ikke noget Brud paa retmæssigt Eje; den gør ikke Ejeren i Stand til at tilegne sig Værdier uden i Forhold til, hvad han selv har ydet.

Max Hirsch

i »Democracy versus Socialism«.

(Oversættelse ved A. R.)

Henry Ford og Jordspørgsmaalet.

I en Række Artikler i »New York Herald« viser Henry Ford, at han har Forstand paa andet end at lave Automobiler. — Han siger:

Et Menneske lever af Jorden og paa Jorden, lige saa vel som et Træ gør det. At nægte mig min Ret til Jordoverfladen er at nægte mig min Ret til at leve.

Det er Naturen, der har dannet Jordoverfladen, og det er Regeringsmyndighederne, der har inddelt den i Lodder; men hvem har givet Lodderne deres Værdi? Værdien bestemmes ved Efterspørgsel, og Efterspørgselen bestemmes af de Goder, som fra Naturens Haand eller ved Samfundets Virke er blevet nedfældet i hver Lod for sig. Indeholder Jorden Mineraler, er det Naturen, der har skabt dens Værdi; er den Grund under en »Skyskraber«, er det Storby-Samfundet, der har skabt dens Værdi.

Menneskene samler sig i By-Samfund for at kunne nyde de Goder, de Bekvemmeligheder, Fornøjelser og Fordele, der opnaas ved Samvær og Samvirke. Og idet de attraar at bo indenfor det Omraade, hvor Samlivet stærkest gør sin Indflydelse gældende, er det særlig værdifuldt for dem at have Besiddelsesret til de bedste Stykker af Fællesomraadet, d. v. s. til de Lodder, hvor de sociale og økonomiske Fordele stærkest har samlet sig.

Hvad Naturen har skabt, tilhører os alle i Kraft af alle Menneskers ligelige og naturnødvendige Ret til at bruge Jorden. Hvad Samfundet har skabt, tilhører Samfundet til fælles Bedste. Som Medlem af Samfundet har enhver

Borger en lige saa ægte og afgjort Medret til Fællesvirkets Frugt, som han har til sit eget Arbejdes Frugt, og han kan kræve Regnskabsaflæggelse derfor. Undlader Regeringsmyndigheden paa nogen Maade at inddrage det, der er dens særlige og lovlige Indkomst, udsætter den Borgerne for en uretmæssig Beskatning af deres private Arbejde og Arbejdsfrugt. Borgerne har Ret til at kræve Grundrenten inddraget og anvendt til de fælles Gøremaal.

Fritagelse for at svare Grundskyld og privat Tilegnelse af den Grundrente, som Jordens Brugere svarer, gør, at Grundrenten kapitaliseres som Grundværdi. Dette fører til en samfundsskadelig Tuskhandel og Spekulation med det, der er selve Grundlaget for Menneskelivet. Det bliver Aarsag til, at mægtige offentlige Værdier flyder i private Lommer. Det hemmer den naturlige Udvikling og Udvidelse af Produktionsvirksomheden, idet det tvinger Producenterne til paa Forhaand at udlevere en Del af det, der er nødvendigt for at sætte Arbejdet og Kapitalen i Virksomhed. Det giver Lejlighed til at lade Jord henligge undnyttet og frister til at lukke af for uhyre Skatte af Muligheder. Det indsnævrer Omraadet for den menneskelige Virkestrang, hindrer Foretagsomheden, hemmer Arbejdet og trykker Arbejdslønnen. Det knuger Befolkningen, avler Elenighed og Demoralisation, skaber et Helvede midt i en Edens Have. Det nedsænker et helt Lag af Mennesker i Fattigdom, Mislykke, Fortvivlelse og ulidelig Trældom.

RETSFORBUNDET ønsker at vække Interessen for Arbejdet paa at skabe et Samfund af frie, selvstændige Mennesker — et Samfund, hvor Statsmagten kun tager sig af de Opgaver, der virkelig er fælles, nemlig at værne og haandhæve Retfærdigheden mellem Borgerne.

Retsforbundets Krav er:

Afskaffelse af alle Skatter, Monopoler og Statsindgreb og Indførelse af Grundskyld, Frihandel og frit Folkestyre,
hvilket har til Følge, at Arbejdsløsheden forsvinder og
enhver faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Retsforbundets Formaal

er at gøre Danmark til en Retstat, hvis Opgave vil være at sikre Borgernes personlige Frihed, Ret til fuldt Udbytte af eget Arbejde, til lige Andel i Landets Grundværdier og til Deltagelse i Styret af de fælles Anliggender.

Forbundet søger at fremme sit Formaal ad Oplysnings Vej og ved at lade sig repræsentere i Rigsdag og kommunale Raad.

Sekretariatet

er til Raadighed med alle Oplysninger om Retsforbundets Arbejde, modtager Indmeldelser, som vil blive fordelt til de lokale Kredse, anviser Foredragsholdere og forhandler Bøger og Pjeccer, hvori der findes nærmere Oplysning om de Idéer, som Retsforbundet arbejder for.

Sekretær *Edgar Hoier*,

Rosenvængets Hovedvej Nr. 6, København Ø.

Giro Nr. 1497. Telefon Øbro 6508.

Udgivet af Danmarks Retsforbund. Sekretær *E. Hoier*, Rosenvængets Hovedvej 6, København Ø.

SKOU & MADSEN, KØBENHAVN

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Nr. 9 • SÆRTRYK AF ARTIKLER FRA DET FRIE BLAD • Nr. 9

Jordspørgsmaalet — løst af Henry George.

Ved Leo Tolstoy.

Der er fremsat mange Forslag til en retfærdig Fordeling af Jorden. Det bedste af dem, det mest retfærdige og det lettest udførlige, er efter min Mening det, som er fremsat af Henry George. Det gaar ud paa følgende:

Ejendomsretten, siger Henry George, grunder sig ikke paa de menneskelige Love; den stammer fra Naturens Love eller — for at sige det samme med andre Ord — fra de guddommelige Love. Retten til Ejendom er uomtvistelig og ubetinget, og enhver Krænkelse af denne Ret — hvad enten den øves af Enkeltperson eller af Samfundet — indeholder en Overtrædelse af det Bud: Du maa ikke stjæle.

Den Mand, der fanger en Fisk, planter et Frugttræ, opdrætter en Kalv, bygger et Hus, syr en Klædning eller tegner et Billede, erhverver den udelukkende Ejendomsret over denne Genstand — Retten til at bortskænke den, sælge den, lade den gaa i Arv. Men da Jorden ikke er skabt af nogen af os, og da vi alle befinder os paa den med akkurat den samme Berettigelse, er det klart, at ingen enkelt kan have nogen udelukkende Ejendomsret over Jorden, men at alle Mennesker netop har samme lige og uafhængelige Rettighed til den.

Den enkeltes Ret til at udnytte Jorden begrænses af alle de andres lige Ret til at gøre det samme. Naar derfor Samfundet indrømmer den enkelte en Ret til at besidde et Stykke Jord, medfører dette for ham en Forpligtelse til at holde Samfundet skadesløst for den kostbare Forret, som det herved har givet ham.

Naar vi lægger Skat paa Bygninger, Afgrøde, Bohave, Kapitaler og Rigdomme, af hvad Art de være vil, saa berøver vi Samfundets enkelte Medlemmer noget af det, som bør anses for at være deres retmæssige Ejendom; vi krænker Ejendomsretten, og vi begaar, i Lovens Navn, et Tyveri. Men naar vi lægger Skat paa Jorden, fratager vi den enkelte noget, som ikke tilhører ham, men Samfundet, og som derfor aldrig kan blive den enkeltes Ejendom, uden at der samtidig gøres Uret mod de andre. Vi

krænker altsaa Retfærdighedens Love, *baade naar vi beskatter Arbejdet eller dets Frembringelser, og naar vi undlader at beskaffe det fælles Eje, Jorden.*

Derfor foreslaar vi at afskaffe alle Skatter og opkræve en Afgift af Jordens Værdi; ved Paa-ligningen af denne tages intet Hensyn til de Bygninger, der maatte findes paa Grunden, eller til den Anvendelse, som gøres af den.

Indførelsen af en saadan Eneste-Skat, Grundskyld — fordelt paa Jorden efter den Værdi, som Naturen eller Samfundsforholdene giver de enkelte Jordstykker — vil da have følgende Virkninger:

1. Den vil befri os for hele den Skare af Skatteopkrævere, Toldbetjente o. s. v., som de nuværende Skatter nødvendiggør, og altsaa lade Statskassen tilflyde en langt større Part af det, som Befolkningen virkelig betaler, end Tilfældet er nu. Den vil fjerne Fristelsen til falske Angivelser, Fortielser og Løgn; thi Jorden kan ikke skjules, og dens Værdi er altid let at udfinde. Den Afgift, vi foreslaar, vil saaledes være billigere at opkræve og mindre farlig for den offentlige Moral end nogen Skat.

2. Den vil i høj Grad fremme Produktionen og øge Samfundets Rigdom, idet den fjerner de nuværende Skatters hæmmende Tryk paa Arbejdet og Foretagsomheden. Den vil skabe lettere Adgang til Jord for dem, der ønsker at arbejde. Thi de Grundbesiddere, der ikke selv udnytter deres Jord, men kun spekulerer i dens fremtidige Værdistigning, vil faa Vanskelighed ved fremdeles at holde fast paa denne dyre Jord. De nuværende Skatter, der hviler alt for tungt paa Arbejdet og alt for let paa Jordbesiddelsen, virker med til den uretfærdige Fordeling af Rigdommen — til de stedse voksende Formuer hos nogle faa og den stedse tiltagende Forarmelse af de store Masser. Denne uretfærdige Fordeling af Rigdommene frembringer paa den ene Side en Klasse af Mennesker, der lever i Lediggang og Laster, fordi de

er alt for rige; og paa den anden Side en Klasse af Mennesker, der lever i Lediggang og Laster, fordi de er alt for fattige. Begge disse Samfundsklasser holdes nu borte fra nyttig Produktion; og ikke de alene; thi de mange Snyltedy, som den uretfærdige Formuesfordeling fremavler — Vagabonder, Tiggere, Tyve og Bedragere — beslaglægger desuden en urimelig Mængde af Samfundets Penge og Arbejdskraft. For deres Skyld maa Samfundet opretholde Politi, Domstole, Fængsler og alle de andre Midler, det bruger imod dem til eget Forsvar.

Nu tror vi dog ingenlunde, at Indførelse af

Grundskyld vil forandre den menneskelige Natur — det staar overhovedet ikke i menneskelig Magt. Men de Samfundsforhold, den vil skabe, vil være saadanne, at de bidrager til at udvikle de gode Sider af den menneskelige Natur — og ikke netop de slette, som det sker nu. Den vil fremkalde foret Produktion og større Rigdomme og sikre en retfærdig Fordeling deraf. Den vil fuldstændig udrydde al ufor-skyldt Fattigdom. Den vil gøre det muligt for Menneskene at være i det mindste saa hæderlige, retfærdige og hensynsfulde, som de selv ønsker at være.

Idrætspladser — Arbejdspladser.

AF FRU SIGNE BJØRNER.

De engelske Aviser har bragt lange Referater af en Radiotale, som Prinsen af Wales har holdt som Agitation for Tilvejebringelse af Idrætspladser. Han siger meget rigtigt og kont:

»Jeg kender ingen Side af engelsk Liv, der viser et mere karakteristisk Billede end en engelsk Idrætsplads, mylrende af Spil og Liv. Alene for deres egen Skyld og for den Fornøjelse, man har af dem, er Legene og Idrætten et uhyre Gode. Men desuden kan man jo opregne utallige andre Fortrin, som de medfører: Beshuingsdygtighed og Handlekraft.

Der er endvidere en meget væsentlig Værdi, især ved vore britiske Holdspil (Cricket, Fodbold etc.). De skaber og udvikler den Sans for Retfærdighed og »Fairplay«, der uimodsigeligt er et saa fremtrædende Træk hos den britiske Race, de udvikler Føreregenskaber, Taalmodighed, Udholdenhed, Sindstigevægt og Selvbeherskelse.»

Men saa kommer den sørgelige Oplysning, at der er ikke færre end fire Millioner Drenge og Piger, som er afskaarne fra enhver Mulighed for at faa Adgang til disse Gode — og derfor er det nu Prinsens Opgave at bevæge Folk til at give en Skærv til Køb af Plads for Idrætsøvelser og Boldspill.

Dette i et Land, hvor al Jorden i Følge juridiske Traditioner, som ganske vist er i Færd med at blive forfuskede, »tilhører Kronen« som Folkets Værgel! Kronen maa gaa Tiggergang om Legepladser til Hjælp ved Folkeopdragelsen, medens 14 Personer »ejere« — d. v. s. uden Vederlag til Folket beslaglægger — 2,627,206 acres af den Jord, der saa stærkt savnes til disse Pladser.

I et af Bladene staar der en Artikel af Hertuginde af Limerick, hvori hun dybt beklager det sørgelige Syn: Drenge, der slæber sig af Sted som gamle Mænd! Der er de Steder, skriver Hertuginde, hvor Børnene bogstavelig

talt ikke har en eneste Kvadratalen Jord at lege paa — Rendestenen og Fortovet er deres Legeplads. Hun ivrer ogsaa for, at man skal støtte Legeplads- og Idrætspladsbevægelsen. Hertil skriver saa »The Commonweal«:

»Dette er kun alt for sandt. Men Aarsagen ligger i, at hendes Mand, Hertugen, hævder, at han ejer 5709 acres af Jordens Overflade, for hvilken han aarlig indkasserer i privat Jordrente 30,000 Pund Sterling (ca. 600,000 Kroner). Fru Hertuginde's Medfølelse for de »glædeløse Børn« burde ikke bruges som Paaskud til yderligere at berige Jordherrene. I det mindste er det vel dristigt at henvende sig til de jordløse herom.»

»Tilsammen opkræver Ejerne (de fjorten foranævnte) henved 3,000,000 Pund Sterling om Aaret i Grundrente. De giver ikke noget til Gengæld for denne Sum, de gør ikke Samfundet nogen Tjeneste som Vederlag dertor. Og dersom det lykkes ved denne Indsamling at skaffe en Million Pund Sterling, vil Hovedparten deraf tilflyde disse Snyltere, der ikke vil gøre sig Skrupler af at tage imod de Smaapenge, som de mange Fattigfolk ud af deres Armod saa gavmildt skænker til Indsamlingen.»

Ak ja — og Samfundets Inddragning af Jordrenten vilde virke lige godt, enten det saa gælder Len eller Privateje til Jorden! Hvad om man opdrog Prinser og andre til Forstaaelse af, at en saa simpel Ting som den, at tage den ufortjente Indtægt af Jorden, Jordrenten, fra Snylterne og inddrage den til Samfundet, vilde fjerne den døde Haand fra baade Legeplads og Arbejdsmark, skaffe naturligt Afløb for det Overskud af Kræfter, som nu, i Mangel af passende Sport, giver sig Udslag i Uvornhed og bringer Ungdommen paa gale Veje, og skabe saadanne Arbejdsvilkaar, at det blev muligt at danne og opretholde de gode Hjem, der er det bedste Værn om et Folks Sundhed.

Folkestyre.

Al stud. jur. Niels Christensen.

Den Kritik, der rundt om i Europas Lande og ogsaa hos os er ved at rejse sig mod de bestaaende Forfatningsformer, siges gerne at være en Kritik af Parlamentarismen. Men dette er forkert udtrykt. Ved Parlamentarisme forstås jo, at Regeringen skal fremgaa af Flertallet i det folkevalgte Ting. — Dette sidste er atter fremgaaet af Flertallet i Folket, saa at altsaa dette faar Magten baade i Lovgivningen og Administrationen.

Men den moderne Bevægelse nøjes ikke med at ville Parlamentarismen — Folkets Indflydelse paa Administrationen — til Livs; den vil tillige fratage det Herredømmet over Lovgivningen. I Stedet for Folket skal en Klike eller en enkelt Mand herske. Vi ser dette f. Eks. i Italien, hvor Mussolini behændigt har forstaaet at bevare Skindet, men fjerner Indholdet af Folkeforsamlingens Magt. Angrebet er altsaa rettet mod Folkestyret i det hele, mod *Demokratiet*.

Dette er i og for sig ret forstaaeligt. Bevægelsen er en naturlig Reaktion mod den — om jeg saa maa sige — »demokratiske Syge«.

Siden den franske Revolution har Demokrati været det fornemste politiske Stikord i alle moderne Stater. Man saa den Gang Grunden til den foregaaende Tids Misregering i den Omstændighed, at en enkelt Mand, den ofte uduelige og moralsk fordærvede Konge, sammen med sin udvalgte Venneløk, hidtil havde haft al Magt i Staten. Naar Folket kom til, skulde alt blive ganske anderledes. Ufornuft, Vilkaarlighed og Vold skulde afløses af Forstandighed, Driftighed og Retfærdighed; hele Landet skulde blomstre, Folkets Brøst skulde læges.

Under dette Mærke er den politiske og sociale Udvikling siden gaaet frem. Valgretten er stadig blevet udvidet, og Gebet efter Gebet — lige fra Religion til Radio — lagt ind under Folkevaldets vise Styre, hvortil som nødvendigt Tilbehør svarer, at Skatterne er vokset uhyre. Men man kunde trostigt overlade alt i Statens Haand, thi Staten var ikke længere den ene-vældige Konge, Staten var simpelthen os selv. Skulde vi være hange for os selv? Saadan lød Parolen, og saadan lyder den saamænd den Dag i Dag.

Men dette er den tomme Floskel. Jeg, N. N., er virkelig ikke et selvøst og livløst Led i den store Helhed; Staten. Jeg er først og fremmest et levende, selvtenkende, selvfolende og selvillende Individ, som ikke bare for et godt Ord vil lade mig ofre paa Statens Alter; jeg forlanger at blive behandlet som selvstændig Part i Sagen, og kun for saa vidt, jeg personlig har nogen Gavn af Staten, er jeg villig

at yde til den.

Der er i vor Tid Tegn til en Strømkæntning. Det upersonlige, sjælløse Fællesbegreb: Samfundet, Staten, er ved at vige for Eneren, Personligheden; thi kun han har Aand og Initiativ. En Forsamling som saadan har aldrig nogensinde ført Verden et Hanefjed frem; det er Personerne, der bærer. Det gælder i Erhvervslivet, det gælder i Aandslivet. Al Planlægning og al Brydning af ny Baner, enhver næstekærlig Opofrelse, ethvert lysende Ideal, alt har det sit Udspring i en Enkeltpersons Hjerne og bæres frem af ham og dem, han paa Frivillighedens Grund kan mødes med i fælles Samvirke. At ville lade Staten gribe ind her med sin *Tvang* (thi det er Statens egentlige Natur), er som at trække i en Plante for at faa den til at vokse eller at smøre Farver paa en Rose, for at gøre den smuk. Statens eneste og naturlige Opgave er at passe paa, at den ene ikke krænker den andens Ret, sørge for, at »Kræfternes frie Spil« ikke benyttes til at træde hinanden for nær. Staten skal være den *store Relsvæner*, intet mere. — Men endnu staar Staten med hele sin kolossale Magt; den har Ret til at lovgive, regulere, administrere og beskutte, saa galt den vil. Grundloven sætter kun ganske faa og tyvlsomme Grænser for Statens Magt. Saaledes er det allevegne. Men denne uhyre Magt fylder er det, som fører til det rasende, hensynsløse og vidløse Kapløb om at komme i Besiddelse af den politiske Magt. Alle vil til Statens Ror, for nemt og billigt at faa en Plads i Solen. Deraf det politiske Kaos. Tag denne Magt fra Staten. Indskrænk dens Omraade til de virkelig fælles Opgaver og overlad til Borgerne og deres frivillige Sæmmenslutninger alle de særlige Anliggender — og Feberen vil straks forlade den syge politiske Organisme. Spørgsmaalet om, hvad der skal gælde som almindelig Lov og Ret i Landet, kan drøftes lidenskabsløst og sagligt. Det er ikke Forhandlingen om en ny Ægteskabslov eller Proceslov, der fører til de bitre, hadefulde Kampe, men derimod Skatte-love og Understøttelseslove; thi de angaar Sær-anliggender.

Man gaar dog for Tiden andre Veje. Naar Folkestyret ikke vil gaa, tror man at kunne hjælpe sig med en Diktator; men det er slet ikke dér, Fejlen ligger; det gør snarere Sagen værre. Det er ikke *Formen* for Statsstyrelsen, det er galt med, men *Omraadet* for dens Magt.

Er de rette Grænser trukket for Statens Magt, er Demokratiet paa sin Plads, thi Demokratiet er rigtig i sin Kerne. Dets Idé er, at Folket skal styre sine egne Sager, ikke en ene-vældig Konge, ikke en Mussolini, men Folket selv; og

det er rigtigt; thi enhver har naturlig Ret til at raade over sig selv og sit. — Ulykken er, at Demokratiet er udartet, ja ligefrem blevet til et Vrængebillede af sig selv. Dets Parole: *Folket skal styre Folkets Sager*, er blevet til:

Hvor fandt vi den smukkeste Have?

I Sommer var jeg sammen med Havebrugsudvalget for Jylland paa en 8 Dages Tur for at bedømme Havebrug. Vi var i Aar i den sydlige Del af Landet og havde rig Lejlighed til at studere baade Land- og Havebrug, saavel i Danmarks allerfrødigste og frugtbareste Egne som de allerfattigste.

Den smukkeste Have, den med det fineste Blomsterflor, de bedste og mest velholdte Frugttræer og de frødigste Køkkenurter, hvor fandt vi saa den?

Jeg havde ventet at finde den i Vejle- eller Koldingegnen, eller paa Als eller Sundved, hvor vi har Danmarks frugtbareste Jord og luneste Klima, men det gik helt anderledes. Ude i »det mørke Fastland« fandt vi den, d. v. s. ude i de magre Hedeegne i Midtjylland, der var den. Det var underligt, men ikke desto mindre sandt. Hvad var da Grunden? Det var hverken Jordens eller Klimaets Skyld, nej, det var de to Mennesker, »der lærer, hvorledes man bygger sit Hjem derude paa Lyngen og Sandet«. De havde opelsket denne Have, hvor alt var i Orden, fra de fineste Blomsterrabatter

Folket skal styre *Folkets Sager*. Derfor er det med Rette blevet forhaadt.

Dette: at lade enhver raade over sit: Folket sit og Folk deres, fører til Højestemaal af Selvstyre, og det er det sande Folkestyre.

og Græsplæner til de velsprøjtede Frugttræer og frødige Køkkenurter.

Saa blev Marken da forsoemt, vil nogle mene, men nej, langt fra. Marken var i den skønneste Orden. — Ejendommen blev købt 1911, den var paa 50 Tdr. Land, og der kunde sultefødes 4 Køer. 1921 købtes 30 Tdr. Land Hede til; nu var der ialt en halv Tønde Hartkorn. Det meste af Heden er opdyrket, og der holdes nu 16 udmærkede Malkekøer, 18 Ungkreaturer, 2 Heste, 4 Søer og leveres 100 Svin aarlig. Der tjener 2 Karle og 2 Piger. Den Maade at drive Landbrug paa giver Arbejde til mange Hænder og fremdrager store Værdier, selv af daarlig Jord. Den Mand og den Kone har »ryddet til Samfundet bredere Grunde. Skalløvesenet har selvfølgelig ogsaa straffet dem haardt for deres Flid og Dygtighed. De første Aar betalte de 12 Kr. i Kommuneskat, nu betaler de over 300 Kroner.

Mulighederne i Danmark er saa uendelig store, blot Folket faar Adgang til Jorden og hver faar Lov til at beholde Udbyttet af eget Arbejde. *Hvornaar mon vi faar den Ungdom at se, der kræver Retfærdighed og Redelighed i Samfundsforholdene?* K. Balle.

Offentligt Møde

Torsdag d. 8. Marts Kl. 8

i Grundtvigs Hus, Studiestræde 38.

Folketingsmand, Pastor J. C. Willesen

indleder om

„Erhvervskrisens Løsning“.

Efter Foredraget er der fri Diskussion.

Indbydere: Retsforbundets Kredse i København og paa Frederiksberg samt Retsforbundets Ungdom.

Retsforbundets Kredse i Kbhvn. og Frederiksberg.

Indre By — Sundby: Ingeniør O. I. Sørensen, Svinget 15, S.

Vesterbro: Lokomotivfører B. T. Petersen, Ny Carlsbergvej 13, V.

Østerbro: Forretningsfører R. Bidsted, Studsgaardsgade 12, Str.

Frederiksberg: Assistent Sofus Larsen, Buen 6, Vanløse.

Lygten: Garderobeforpagter H. P. Hansen, Skjerpnersgade 113, L.

Vanløse: Assistent I. Schmidt Hansen, Værns Allé, Vanløse.

De unges Kredse: Stud. polyt. S. D. Schlemowitz, Bartholinsgade 7, 1. Sal, K.

Retsforbundets Ungdom: Sekretær Edgar Haier, St. Kongensgade 69, 2. Sal, K. (Pulv. 2708).

RETSFORBUNDET ønsker at vække Interessen for Arbejdet paa at skabe et Samfund af frie, selvstændige Mennesker — et Samfund, hvor Statsmagten kun tager sig af de Opgaver, der virkelig er fælles, nemlig at værne og haandhæve Retfærdigheden mellem Borgerne.

Retsforbundets Krav er:

Afskaffelse af alle Skatter, Monopoler og Statsindgreb og

Indførelse af Grundskyld, Frihandel og frit Folkestyre,

hvilket har til Følge, at Arbejdsløsheden forsvinder og

enhver faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Udgivet af Retsforbundets Sekretariat, som giver nærmere Oplysninger om Retsforbundets Virksomhed.

Nyelandsvej 53, København F. (Tlf. Godthaab 6009).

BRUN & MADSEN, KØBENHAVN

1928

Nov. 1928

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Nr. 10

Sertryk af Artikler fra DET FRIE BLAD (Uafhængigt retspolitisk Ugeblad).
Udkommer med ca. 12 Sider ugentlig og koster Kr. 2,50 pr. Kvarter. Bestilles
paa Posthuset eller i Ekspeditionen, Store Kongensgade 69, København K.

Nr. 10

Menneskene og Jorden.

Profeten fra San Francisco.

Saaledes kaldtes Amerikaneren Henry George af sin Modstander, den engelske Jorddrot, Hertugen af Argyll, der uden at ville det gav Henry George det rette Navn.

Ogsaa Henry Georges Hjerte bankede varmt for Fattigdommens ulykkelige Ofre. Som 29-aarig ung Mand besøgte han New York og blev Vidne til de selvsamme Rædsler, som General Booth beskriver i sin Bog*). Han lovede da sig selv, at han vilde betragte det som sit Livs Opgave at opdage Aarsagen til Nøden — og at finde Midlet derimod. »Og hvad jeg end senere i mit Liv har udrettet eller forømt,« skrev han senere, »mod det Løfte har jeg været tro.«

Hjemkommet til Kalifornien fra New York gik Henry George i Gang med at opfylde sit Løfte. Han, den ulærde Bogtrykker, ransagede Socialøkonomien — for at finde Grunden til, at Arbejderens Løn altid sank med voksende Befolkning og Fremskridt.

En Dag red George ud paa en af sine Tænketure. Det var paa den Tid, da Jernbanen over Fastlandet nærmede sig sin Fuldendelse. Spekulationsfeberen rasede i Forventning om den Prisstigning af Jord, som vilde følge Fremskridtet. Henry George møder en Mand, og for blot at sige noget, spørger han, hvad Grundene dér paa Egnen vel var værd. »Histovre gaar en Mand, der sælger Jord for 1000 Dollars pr. acre« (ca. 3750 Kr. for ca. 400 m²).

Det slog da ned i Henry George, hvad der var Aarsag til Samfundssygdommen: at man tillod nogle Mennesker at beslaglægge langt mere Jord, end de kunde og vilde bruge, blot i den Hensigt at kræve Adgangspenge af efterkommende Tilflyttere.

Samtidig stod Midlet ham klart.

I otte Aar arbejdede han nu paa det, der skulde blive hans Livs Hovedværk: »Fremskridt og Fattigdom«. Henry George skriver i Forordet:

*) »I det mørkeste England og Vejen ud derfra, der udkom i England 1890.

»Det er min Agt ikke at gaa udenom noget Spørgsmaal, ikke at vige tilbage for nogen Slutning, men at følge Sandheden, hvorhen den end maa lede. — Det paahviler os at opspore denne Lov (Socialøkonomiens Grundlov), siden der midt i Hjertet af vor Civilisation er Nød, hvorunder Kvinder hentares og Smaaaborn sultar.

Vi tør ikke vige tilbage, om ogsaa de Slutninger, vi kommer til, støder an mod vore Fordomme og færdigheder Indretninger, som længe har været anset for vise og naturlige.«

Henry George underkaster den gængse Socialøkonomi en nøje Prøvelse, fører til og forkaster; men stedse sporer man Mesterens Haand. Han paaviser, hvor denne Videnskabs Dyrkere er snublet; at Arbejdslønnen ikke tages af Kapitalen, men af Arbejdsudbyttet. Det vises, hvorledes Udbyttet deles imellem Produktionens tre Faktorer: Arbejde, Jord og Kapital som Løn, Jordrente og Kapitalrente. Han understreger, hvorledes Jordrenten har Tilbøjelighed til at tage mere og mere af Arbejdsudbyttet, eftersom Dyrkningsgrænsen udvides. Henry George dvæler ved Begrebet Jordværdi og paaviser, hvorledes den vokser med Befolkningstætheden og Fremskridtet. Herom kan enhver den Dag i Dag overtale sig. I Slutningen af »Fremskridt og Fattigdom« skriver han:

»Men af Undersøgelsen fremgik der for mig noget, som jeg ikke havde ventet at finde, og en Tro, som var ded i mig, kom igen til Live.«

Jordværdi.

Lad os betragte Jordværdiens Opstaaen, Jordværdi i den her nævnte Forstand.

Vi ser en fruglbar Slette; hist og her brydes Ensformigheden af en lille Lund med en slyngende Bæk. I det fjerne skimter vi en Nybyggers Vogn; den nærmer sig. Omsider slaar Vognens Ejer sig ned et Sted, træet af at søge efter Boplads. For ham kan under disse Forhold mange Steder være lige gode. Snart staar hans Hytte rejst, og flittige Hænder aftvinger

Naturen rige Gaver. — Og dog er denne Nybyggerfamilie paa én Vis fattig. Den er ensom. Denne ene Mand har svært ved at udføre større Arbejder. Er de smaa Forraad udløst, skal Nybyggeren ofre sin egen og sine Hestes Arbejdskraft i flere Dage for at faa dem fornyet i nærmeste Bygd. Hvad har da drevet disse Mennesker saa langt bort fra Civilisationen? Der laa dog Jord nærmere ved Byer og Landsbyer, Jord lige saa god og lige saa ubenyttet, og som det vilde have været fordelagtigere at vælge paa Grund af Muligheden for lettere Samkvem? Nuvel — sandt nok — men denne Jord ejes, netop fordi den paa Grund af sin Beliggenhed nær Mennesker har større Værdi for Jordbrugeren; Ejeren, ofte en Spekulant, der købte Jorden billigt, da han erkendte, at der vilde blive Efterspørgsel, holder den i saadanne Priser, kræver saa stor aarlig Afgift, at Nybyggere drives længere bort, helt ud, hvor Jorden endnu ikke har den af Befolkningens Tilstedeværelse betingede Værdi.*)

Men lad os vende tilbage til Nybyggeren. Snart dukker en ny Familie op. Den slaar sig ned nær den første; det er godt at have Naboer herude; to kan overkomme, hvad én ikke magter. Det er nu lettere at faa Bud til nærmeste By, og Livet giver mere Afveksling, thi »Mand er Mands Gæmmen«. Nye Tilflyttere grupperer sig om de første. Allerede ser vi en Landsby med Købmand og Haandværkere.

Anlægget af en Bane gør Landsbyen til By. Hvor for den enlige Nybyggers Hytte brød Landskabets Ensformighed, staar nu et flere Etagers Hus. Arbejdssparende Maskiners Hjerteslag hamrer under Jorden. En Virksomhed af højere Art udfolder sig, Handel og Fabriksdrift. Med det materielle Fremskridt følger det aandelige. En stedse fortsat Stigen af Grundenes Værdi er Følgen; alle har ved deres Tilstedeværelse medvirket til at skabe dem, — og Jordrenten burde derfor rettelig tilfalde alle.

Fattigdommens Grundaarsag.

Hvad ser vi: Allerede for Jernbanen, kom den altid vaagne Spekulant, Civilisationens graadige Snylter. Han hegler udenom den lille By et Spekulationsbælte af uudnyttet Jord; thi han véd, at om faa Aar, naar han har tvunget Bebyggelsen udenfor, vil disse Grunde have langt større Værdi end nu, og at han skal inddrage denne Værdistigning, ikke fordi han har skabt den, men fordi Samfundets Love tillader ham at tilegne sig den. Han kender Begrebet »Jordværdi«. Ja, denne Værdi, som

saa øjensynligt er skabt ved alles Tilstedeværelse, ved alles Flid lader man enkelte begunstigede beslaglægge. Og efter at de, der ønsker at bygge og virke, taalmodigt, uden Nødvendighed har fundet sig i at blive trængt længere bort — taalmodigt har fundet sig i hver Dag at maatte gaa længere Vej for at naa Arbejdsstedet, fundet sig i alle de Vanskeligheder, der følger med den større Afstand — efter dette strækker Byens Indvaanere sig ydermere saa vidt, at de tillader, at de ved fælles Virke skabte Jordværdier inddrages af ham, der ikke har skabt dem og som ved at holde Jorden ude af Brug har skadet alle. — Jordværdien inddrages Spekulantens ved Salget, idet Køberen fremtidig maa svare Spekulantens Jordrenten.**) Denne vælter han over paa senere Lejere — der igen maa kaste denne Byrde paa Forbrugernes — hele Byens Befolkning. Alle er altsaa med til at underholde Spekulantens, der intet yder til Gengæld.

Samtidig med Byens Opkomst rejste sig Behov. Anlæg af Gader, Broer, Kloaker m. v. bliver ønskelige, ja nødvendige. Dersom blot nu de fællesskabte Jordværdier havde været til fælles Raadighed — hvor smukt havde ikke de fælles Fornødenheder kunnet blive tilfredsstillet af denne stadig voksende Fond. Byens Raad — saa vel som Borgerne — synes dog uvidende om disse Forhold. »Byen skal bruge dette Beløb,« siger de, »vi tager det fra alle.« Og vi ser, at der ved allehaande Skattepaalæg, ikke mindst ved Snigskatter, ja, endog Skat paa Gaver — saaledes som vi alt for vel kender det fra vore Samfund —, tilvejebringes de fornødne Midler, hvorved Arbejderen betaler to Gange, Omsætningen hemmes, Flid og Sparsommelighed straffes, — men Spekulantens belønnes.

Kaster vi et Blik paa Verdenskortet, kan vi hurtigt overtyde os om, at al Jord — hele denne Planets Overflade — ejes, ikke just er i Brug, men *besiddes*; ikke fordi Ejerne altid ønsker at bruge Jorden, men for at de kan aftvinge Brugerne en vis Del af disses Arbejdsudbytte. Dette er de i *Stand til i Følge Statens Love, der anerkender privat Ejendomsret til ikke blot Jorden, Substansen, men ogsaa til den af alle skabte Jordværdi*. Denne tavse Anerkendelse er overalt — om ikke formel, saa dog reel.

Det Princip, der er Jordspekulationens Grundsætning, viser Henry George os slaaende i følgende Billede:

»Nuvel — lad os tænke os en Ørken. Vi ser

*) Da Mennesker har Tilhøjelighed til at slaa sig ned, hvor der findes særlig Rigdom (Kul), eller paa Steder, der paa anden Vis byder Fordele, er disse i første Linie medvirkende til Befolkningens og altsaa til Jordværdiens Opstaen.

**) Jordrenten er altsaa det Merudbytte, Grunden ved mest økonomisk Brug kan give i Sammenligning med et tilsvarende Stykke Jord udenfor Dyrkningsgrænsen.

en Karavane rejse frem igennem den. Vi ser endvidere en Røverhænde, og en af Røverne raaber: »Se denne rige Karavane, lad os udplyndre den, dræbe Menneskene, om det er nødvendigt, tage dens Varer, Kameler og Heste og skynde os bort dermed.« Men en anden Røver indvender: »Nej — det kunde blive farligt, og desuden var det jo Tyveri! Lad os hellere skynde os i Forvejen til den Oase med Kilden, som Karavananen nødvendigvis maa komme til, da det er den eneste i Ørkenen. Lad os bygge en Vold omkring Kilden og kalde den vor. Og naar da Karavananen kommer frem, lader vi den ikke faa noget Vand, førend de Rejsende har givet os alle deres Varer.« Dette vilde være mere »gentlemanlike«, artigere og mere respektabelt, — men er det ikke alligevel i alle Tilfælde Tyveri?

Og er det ikke ligefuldt Tyveri, naar nogle

Mennesker iler forud for Befolkningen og underlægger sig Jord, som de ikke selv har ringeste Brug for, men siden, naar Menneskene kommer til Verden, og Befolkningen øges, nøgter de denne øgede Befolkning Tilladelse til at bruge denne Jord, forinden de har faaet en enormt høj Pris for den?

Det er paa denne Form for Tyveri, at vore største Familiers Rigdom grundlagdes. Gør nøjagtig det samme i Ly af den nu herskende falske Moralopfattelse, og Menneskene vil rose din Omtanke og Foretagsomhed; de vil sige, at Du skabte Dig en Formue, fordi Du var en betænksom og overlegen Mand — og at hvem som helst kan blive rig, naar man kun vil arbejde og være betænksom! — — —

Men er dette ikke en lige saa utvetydig Overtrædelse af Budet: »Du maa ikke stjele« — som at tage Pengene ud af andres Lommer?«

Johannes Wille.

Sammenligning mellem

De gamle Skattesystemer:

1. er vilkaarlige og principløse, uden Sammenhang med de offentlige Udgifter.
2. har alle en personlig krænkende Karakter og er derfor med Rette upopulære.
3. fremkalder økonomiske Konflikter, Interessespolitik, formindsket Købeevne.
4. gør selv en demokratisk Regering forhadet og skiller den fra Folket.
5. gør Folket fattigere og fremmer derved Misnøje, Uro og Revolution.
6. tvinger Befolkningen sammen i Storbyer til opskruede Lejesummer og demoraliserende Levevis.
7. beregnes efter Borgernes aktive Element (Driftigheden, Løberen).
8. skaber nye Byrder paa Arbejdet, stigende med dette.
9. tilsigter tilsyneladende at straffe Rigmænd, men irriterer dem kun og opfordrer til Omgaaelse.
10. tillader Overvæltning paa Forbrugere og det arbejdende Folk.
11. gør Skatteobjekterne dyrere og sjældnere og deres Fremskaffelse vanskeligere.
12. muliggør Svindlerier, Monopoler og falske Kapitaldannelser.
13. er forvirrende og uforstaaelig for Lægfolk, ja selv for mange Rigsdagsmænd.
14. gør Menneskene underdanige og Jorden fri.

Grundskylden:

- har nøjeste naturlige Sammenhæng med Udgifterne og kan være Prøvestenen for disses Produktivitet.
- er fuldstændig upersonlig og respekterer Individets Særret.
- beforder Samvirken og almen Forstaaelse af Samfundets og den Enkeltes Krav.
- sætter Regeringen i Stand til at fremme alle folkelige Fællesanliggender uden økonomiske Sorger.
- gør Folkets Fælleseje rigere og forebygger derved ethvert Proletariats Opstaaen.
- vil flade Storbyerne ud over det grønne Land og gøre Jord og frisk Luft til Alles Ejendom.
- beregnes efter det passive Element (Muligheden, Liggeren).
- overfører kun bestaaende Byrder til rette, dertil naturligt bestemte Bærested.
- fjærner den ufrivillige Fattigdom ved at tildele Alle lige Andelsret i de samfundsskabte Jordværdier.
- er uovervæltelig paa Jordbrugeren eller Lejeren, hvis andre Skatter samtidig fjærnes.
- gør Skatteobjektet billigere og lettere erhverveligt.
- hindrer al Demoralisation og udrydder alle økonomiske Særrettigheder.
- forstaaes i sit Princip af ethvert Barn og har derfor alle Muligheder for at blive den jævne Mands Program.
- gør Jorden underdanig og Menneskene fri.

S. Berthelsen.

Forvirrede Begreber, forvirrede Forhold!

At Fra Signe Bjørner.

«Over 3 Millioner er i Øjeblikket arbejdsløse i De forenede Stater, og det skyldes den moderne Tekniks Udvikling. Maskinen fortrænger Arbejderen i Amerikas Industri.»

Arbejdsminister Davis, U. S. A.

Lige siden Maskinteknikken begyndte paa sin *Frigørelse af Menneskekrafter*, har den samme Klage lydt — og hver Gang man trænger til en Undskyldning for de forvirrede Samfundsforhold, giver man *Maskinerne* Skylden. De svarer ikke igen!

Sagen er jo dog stadig den, at de frigjorte Krafter ingen Steder har at gøre sig gældende. Trods al den uopdyrkede eller groft og mangelfuldt anvendte Jord, trods al den *Plads*, der endnu er i Amerika, som kunde give Arbejde til de Mennesker, Maskinerne gør fri, saa er der, dér som her, en *kunstig Indskrænkning* af Arbejdsmarkedet — Jordspekulation.

Maskinernes naturlige Opgave: at fjerne Trældomspræget fra Arbejdet, gøre det muligt for Arbejderne at faa Udkommet lettere, udvide Livsmulighederne, give *alle* Andel i Fremskridtet, kan ikke løses, før Arbejderne bliver løst fra deres Afhængighed af deres »Job».

Det er ikke Maskinernes, men Jordmonopolets Skyld, at Arbejdernes Andel i Produktionen bliver forholdsmaessigt ringere, medens den selvfølgelig burde vokse i samme Forhold som »Kapitalens». Og det er Kapitalens største Problem, som det er Arbejdernes, at faa Ligevægt i dette Forhold.

Den værste Trusel imod ethvert producerende Foretagende er, at Publikum, d. v. s. Arbejderne, savner Købeevne. Man ser, hvorledes Ford og andre store Fabrikker anbefaler at indskrænke Arbejdstiden og øge Lønnen for, at Arbejderne kan faa Tid og Raad til at *bruge*

Biler, Klæder, Bøger, Musik etc. Ikke *alene* for at faa bedre Arbejdere, ej heller just for Arbejdernes egen Udviklings Skyld, skønt begge Dele kommer i Betragtning, men simpelthen fordi hele Erhvervslivet gaar i Staa, dersom Arbejderne ikke har Frihed til at leve — og *forbruge!* Arbejderne, det store Publikum, *vi* er jo de *virkelige* Arbejdskøbere.

«Mindre end to Timers Arbejde i den materielle Produktions Tjeneste, for de voksne Mænds Vedkommende (og hermed menes Landbrug, Industri, Bygningsarbejde, Handel og *alt*, hvad der vedrører Produktionen) vil være i Stand til at holde os alle i Luksus, blot vi begynder paa at udnytte de naturlige Hjælpekilder,» sagde en Socialøkonom ved Universitetet i Seattle til mig.

Men Fordelingen er slet, og det blot fordi Ligevægten mellem *Tilbud* og *Efterspørgsel* af *Jord* er *forrykket*, saa Menneskene er berøvet Friheden til at arbejde. Og ikke en Gang den i og for sig fornuftige og retfærdige Foranstaltning, at *Industriens* Mænd frivillig giver Arbejderne større Del i Fremskridtet ved at mindske Arbejdstiden og øge Lønnen, vil kunne lindre Arbejdsløsheden i nævneværdig Grad.

Men Folket, der retmæssigt, gennem Lovgivningsmagten, har Raadighed over Jordværdierne, kunde sørge for, at ingen private Spekulanter havde Interesse i at beslaglægge Jorden for at jobbe med Jordværdierne.

Saa længe vi tillader dem, der styrer Samfundet for os, at forsømme *alles* Interesse til Fordel for de forholdsvis faa, der lever af ufortjente Indtægter, nemlig af den Grundværdi, vi alle er med til at skabe og opretholde, saa længe har vi Arbejdsløshed og Fattigdom, og saa længe — men ikke et Øjeblik længere — er den arbejdssparende Maskine Uven med Arbejderen.

RETSFORBUNDET ønsker at vække Interessen for Arbejdet paa at skabe et Samfund af frie, selvstændige Mennesker — et Samfund, hvor Statsmagten kun tager sig af de Opgaver, der virkelig er fælles, nemlig at værne og haandhæve Retfærdigheden mellem Borgerne.

Retsforbundets Krav er:

**Afskaffelse af alle Skatter, Monopoler og Statsindgreb og
Indførelse af Grundskyld, Frihandel og frit Folkestyre,**
hvilket har til Følge, at Arbejdsløsheden forsvinder og
enhver faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Redigeret af *Edgar Holst*, St. Kongensgade 60, 2. Sal. Telefon Palæ 2708 (Kl. 6—8).

Udgivet af *Retsforbundets Sekretariat*, som giver nærmere Oplysninger om Retsforbundets Virksomhed.

Nylandsvej 54, København F. (Tlf. Godthaab 5009).

GRÖN & MADSEN, KØBENHAVN

ret 1929

Juli 1929

Retsstaten!

RETSFORBUNDETS AGITATIONSBLAD

Nr. 11

Sertryk af Artikler fra DET FRIE BLAD (Uafhængigt retspolitisk Ugeblad).
Udkommer med ca. 12 Sider ugentlig og koster Kr. 2,50 pr. Kvartal. Bestilles
paa Posthuset eller i Ekspeditionen, Store Kongensgade 69, København K.

Nr. 11

Partistyre eller Folkestyre?

At Fru Signe Bjørner.

Naar en Retsstatstilhænger taler om *Folkestyre*, mener han dermed Selvstyret om den Del af Borgernes Opgaver, hvorom de er fælles med alle andre Borgere, og hvorom de derfor maa *samstyre* paa lige Fod med hverandre.

Fællestyre ved Samhjælp.

Et af de vigtigste Krav, der maa stilles til Styreformen — ikke alene i den fuldbyrdede Retsstat, men ogsaa af de Mennesker, hvis Opgave det er at udvikle den af det nuværende Kaos — maa da være, at den tillader, ja fremmer Samarbejdet, Samhjælpen og eliminerer Kampen. Endvidere, at den kan tjene som Redskab til at skelne klart mellem disse *Fællesopgaver*, som alle Borgere maa hjælpes ad at løse, og de privatøkonomiske, der kan løses Gruppervis, i frivilligt Fællesskab, eller de personlige, hvis Løsning er et individuelt Anliggende, som hverken Stat eller Samfund bør blande sig i.

Partistyre er Kamp.

Vil man undersøge det nuværende Partistyres Betingelser i saa Henseende, ses det øjeblikkelig, at det kommer tilkort; Aarsagen er heller ikke vanskelig at faa Øje paa. Et Styre ved Partier forudsætter stridende Interesser. Der klæber endnu ved Partistyret en svunden Tids Fornødenhed: at kæmpe for at lare stillede Folkeklassers Ret overfor privilegerede Kredses Overgreb. Det er kommen til Verden som Barn af Trældom paa den ene Side og Overmod paa den anden, og det egner sig ikke til vor Tid, der i sin Tænkemaade har fjernet sig langt fra hin gamle Klasseopfattelse og kun anerkender én Slags Borgere, én Ret og alles lige Pligt. Især hersker der blandt Retsstatsfolk ingen Tvivl om, at Retsmoralens Naturlov ikke kender til Skel og Forskel mellem Borgerne i deres Forhold til Staten — det tvungne Fællesskab.

Partistyret forudsætter Kamp imellem modsatte Interesser. Det ligger i Sagens Natur,

at selve denne Styreform derfor egner sig bedre til at uddybe Klasseskel og gøre de politiske Kampe farligere og mere bitre, end den egner sig til et Samarbejde om at udfinde fælles Interesser. Dette er ikke en teoretisk Paa-stand.

Sjakepolitik.

Enhver, der følger med i Politik, vil se, hvorledes hvert Parti søger Støtte i sit Befolkningslag, og hvorledes Rigsdagskandidaterne bejder til Vælgernes Stemmer ved at love dem Fordele, hver paa sit Felt.

Naar saa *Løgningsarbejdet* skal foregaa — efter at Kampen om Magten er afgjort ved Valgdagens Resultater —, begynder ganske vist et Samarbejde, men af en egen Art. Nu skulde, om muligt, nogle af de Løfter indfries, som blev afgivet i Kampens Hede. Og nu handles der — d. v. s. sjakres der — paa den Maade, at det ene Partis Rigsdagsmænd, for at opnaa Tilslutning til en Lov, der fremmer deres Vælgers Særinteresser, lover sin Medvirkning til Gennemførelse af en Lov til Fordel for det andet eller de andre Partiers.

Staten overbelastes.

Resultatet bliver det, vi ser for vore Øjne: Statens Økonomi belastes med Udgifter, der aldrig bør bæres af det Offentlige, nye Skatter paalægges Befolkningen. Herved svækkes Købedygtigheden hos den brede, arbejdende og forbrugende Befolkning, af hvem Skatterne altid tilsidst maa udredes, hvorledes de end paalægges. Erhvervslivet lider under denne Udsugning til Fordel for uproduktive eller i hvert Fald ufortjente Gaver fra Politikere til deres »Klasse« vælgere. Arbejdsløsheden vokser — Nøden, Statshjælpen og Skattebyrden med den. Beskyttelsestold, ved hvilken den »kriseramte« Industri søger at gøre sig betalt for sine Skatteofre og sine Tab, giver endog Anledning til internationale Forviklinger. Kort sagt: Interessepolitik, kunstig skruet i

Vejret ved Partipolitikens Kampstyre, tager Overhaand og drager alskens privatøkonomiske Anliggender — og som Følge deraf ogsaa privatpersonlige Anliggender — ind under Lovgivningsmagten, hvor de slet ikke hører hjemme.

Retsstatens første Opgave.

Intet Under da, at Retsstatsfolk i første Række bekæmper dette forældede *Partistyre* og i dets Sted ønsker at sætte *Samstyre* eller, som det med et ufuldkomment Udtryk kaldes: »Fri Valgret«.

Dette gaar ud paa, at enhver Borger, for at varetage sin Andel i Ansvaret for de fælles Anliggender — de virkelige Samfundsopgavers Løsning —, maa have *Medstyreret* uden Begrænsning. Enhver maa kunne deltage, dog kun med sin egen Stemme, i Afgørelser, der vedrører alle lige meget.

Men det siger sig selv, at Indsigt og Interesse, selv hvor det drejer sig alene om de faa og simple Fællesanliggender, ikke kan være lige stor hos alle. Og for Borgerne vil det i Almindelighed ikke dreje sig om *selv* at tage direkte Del i Styret. De fleste har mere Interesse for at styre deres private Sager saa godt, de formaar. Og dette vil de kunne gøre uden Skrupler, naar de bliver i Stand til at finde de Stedfortrædere, der bedst egner sig til at styre for dem.

Fri Valgret.

Gennem *fri Valgret* udpeger da Borgeren sin Repræsentant og lønner ham. Enhver valgt Styre har, foruden sin egen Stemme, alle deres, som har valgt ham. Repræsentanter, valgt ved *fri Valgret*, stemmer for alle deres Vælgere, d. v. s. de vejer ved Afgørelser af de fælles Sager i Forhold til den Tillid, deres Handlinger har formaaet at skabe, til Dømmekraft og Indsigt med Hensyn til Fællesopgaverne.

Naturligvis er Forudsætningen, at de gennem en *fri Presse* kan gøre Offentligheden bekendt med disse Handlinger.

Det skønnes let, at Tendensen i Samstyret, lige modsat Partistyret, er at *udskyde* alle Særinteresser af Lovgivningen.

Kun sin Overbevisning som Rettesnor.

Rigsdagsmedlemmerne har deres Vælgere fra alle mulige, dem ukendte, Hold. Ingen Kredsinddelinger, store eller smaa, til at skabe lokale Særinteresser. Ingen Klassebegrænsning, der kan præge i den ene eller den anden Retning. Valgt ved den *fri Valgret* har Repræsentanten ingen anden Rettesnor end sin egen Overbevisning, og den Dømmekraft, der har skaffet et Menneske stor Tilslutning, maa være den bærende, om det skal bevare den Magt, det store Stemmetal giver det. Svigter

Evnen, vil Magten tage af — det kræver ingen *Kamp* at faa styret en Mand, hvis egne Gerninger dommer ham.

Den fornævnte Skraaplan: at bejle til Vælgernes Gunst ved Løfter om forskellige Særbegunstigelser, der saa atter maa vederlægges med modsvarende til anden Side, frister altså ikke. Derimod vil det endelig blive Styretne magtpaaliggende at røge *de offentlige Interesser*, der nu maa ligge brak, ja, endog helt gives til Pris, som f. Eks. Optrækning af de offentlige Indtægter af Folkets Jord. —

Det er jo helt utroligt, at man endnu i vor Tid, saa længe efter, at Tænkningen har trænet igennem til den Sandhed, at Jordværdierne bør tilhøre Folket, fordi dette hver Dag skaber og opretholder disse Værdier, stadig tillader private tilfældige Besiddere af Jordens Overflade at tilegne sig disse Værdier og forholde Arbejdet Adgang til den Plads, som er nødvendig for dets Udfoldelse, for ogsaa i Fremtiden at kunne opkræve privat Jordrente af den stadig stigende Værdi. Men saadan er det — ikke fordi man har lagt *Skjul* paa denne Sandhed, og ikke fordi Flertallet ikke tror paa den, men i væsentlig Grad fordi der ingen er til at varetage det Offentliges Interesser. Partistyret afkrieger alle Forsøg paa at sætte Arbejdet for den fælles økonomiske Opgave i Stedet for Kampen om de *klasseøkonomiske Særinteresser*.

Alt paa sin rette Plads.

Gennem *Samstyret* vil man eliminere Kampen om Særinteresser og finde den naturlige Begrænsning af Lovgivningsmagtens (Statens) Omraade.

Kun en saadan Styreform, der anerkender hver enkelt Medborgers Ret og Selvstyre (og som endvidere gennem Brug af den mest fuldkomne Metode til Samarbejde — *Kvalitetsafstemning* — kan finde det højeste Udtryk for de styrendes virkelige Standpunkt), svarer til det moderne Menneskes Indstilling til Menneskelivet og Oplættelse af sin egen og Medborgers indhyrdes Forhold og Forholdet til det fælles Samfund.

Retsforbundets Formaal

er at gøre Danmark til en Retsstat, hvis Opgave vil være at sikre Borgernes personlige Frihed, Ret til fuldt Udbytte af eget Arbejde, til lige Andel i Landets Grundværdier og til Deltagelse i Styret af de fælles Anliggender.

Forbundet søger at fremme sit Formaal ad Oplysnings Vej og ved at lade sig repræsentere i Rigsdag og kommunale Raad.

RETFÆRDS LOV

At Henry George.

En engelsk Forfatter, *Carlyle*, har inddelt Menneskene i tre Klasser, — Arbejdere, Tiggere og Tyve. Inddelingen er ikke smigrende for de »højere Klasser«, de »bedre Klasser«, som de plejer at benævne sig selv, men økonomisk set er den sand. Der findes kun tre Maader, paa hvilke et Individ kan faa Formue, — ved *Arbejde*, *Gave* eller *Tyveri*. Og Grunden til, at Arbejderne faar saa lidt, ligger tydeligvis i, at Gavemodtagerne og Tyvene faar saa meget. Naar en Mand faar Værdier, som han ikke frembringer, faar han dem nødvendigvis paa deres Bekostning, som har frembragt Værdierne.

Alt, hvad vi behøver at gøre for at sikre en retfærdig Formuefordeling, er det, som alle Teorier er enige om at anse for Styrelsens første Opgave — at sikre enhver den frie Brug af hans egne Kræfter, kun begrænset af alle andres lige Frihed, at sikre enhver den fulde Nydelse af sit eget Arbejdsudbytte, kun begrænset ved saadanne Bidrag, som med Føje kan afkræves ham til almene Formaal.

Jeg vil gerne fremhæve dette Punkt, fordi der findes dem, som stadig taler og skriver, som om enhver, der finder Fejl ved den nuværende Formuefordeling, krævede, at de rige skulde udplyndres til Fordel for de fattige, at de døvne skulde forsørges paa de blottiges Bekostning, og at der skulde skabes en falsk og umulig Lighed, som ved at sænke alle til det samme urolige Jævnmaal vilde lamme enhver Drivfjeder til Kappestrid og sætte en Stopper for Fremskridtet.

At Retfærdigheden er det ypperste Element i Moralens Rige, paastaar jeg ikke, men blot, at den er det første. Det, som staar over Retfærdigheden, maa være grundet paa Retfærdigheden, omfatte Retfærdigheden og opnaas gennem Retfærdigheden. Det er ikke tilfældigt, at i den jødiske religiøse Udvikling, som vi gennem Kristendommen har taget i Arv, Erklæringen »Herren din Gud er en retfærdig Gud« gaar forud for den mildere Aabenbarelse af en Kærlighedens Gud. Indtil den evige Retfærdighed er bleven forstaaet, maa den evige Kærlighed være skjult. Ligesom den enkelte maa være retfærdig, førend han kan blive virkelig zedelig, saaledes maa det menneskelige Samfund grundes paa Retfærdighed, førend det kan grundes paa Menneskekærlighed.

Dette og kun dette er det, jeg kæmper for — at vore Samfundsindretninger kan blive formede i Overensstemmelse med Retfærdigheds Lov, med disse naturlige og evige Retgrundsetninger, som er saa tydelige, at ingen kan

nægte eller bestride dem, — saa tydelige, at selv de, som søger at forsvare den sociale Uretfærdighed, maa paaberaabe sig dem. Dette og kun dette kæmper jeg for, at den, som frembringer, skal faa, og at den, som sparer, skal nyde. Jeg begærer for den fattige slet intet af det, som med Rette tilhører den rige. I Stedet for at svække og forvirre Ejendomsbegrebet, vilde jeg gerne omgive det med stærkere Hegn. I Stedet for at formindske Opmuntringen til Produktion vilde jeg gerne gøre den kraftigere ved at gøre Belønningen sikrere. Alt, hvad et Menneske har føjet til det eksisterende Forraad af Formue eller faaet som en frivillig Gave af den, der har produceret det, det skal være hans lige overfor hele Verden — han kan bruge det eller forære det bort eller gøre dermed, hvad han lyster, saa længe det ikke griber ind i andres lige Ret. Jeg for min Del skulde ikke ønske at sætte nogen Grænse for Erhvervelsen. Det gør intet, hvor mange Millioner et Menneske kan skaffe sig paa saadanne Maader, der ikke medfører en Plyndring af andre. — de er hans, lad ham beholde dem. Jeg vilde ikke engang kræve Velgørenhed af ham eller lade det skrives ind i hans Øren, at det er hans Pligt at hjælpe de fattige. Det er hans private Sag. Lad ham gøre med sit, hvad han behager, uden Indskrænkninger og uden Formaninger. Hvis han erhverver uden at tage fra andre og bruger uden at skade andre, er det hans egen Sag, hvad han gør med sin Rigdom, og han har selv Ansvar for det.

Retsstatens Grundsætninger og Opgaver.

Retsstatens vigtigste Grundsætning er, at der overalt kan drages en naturlig Grænse mellem det enkelte Menneskes Ret og Samfundets Ret. Denne Grænse bestemmes ikke ved Flertalsheslutninger, men følger af selve Ejendomsretten der kan udtrykkes ved Ordene: *Enhver sit*.

En Stat, hvori denne Grænse hævdes, kaldes en Retsstat.

I Retsstaten har Statsmagten derfor den Opgave at beskytte Borgerne i Besiddelsen af deres retmæssige Særlige og personlige Frihed samt at administrere Fællessejet.

At fysisk og åndelig Tvang, der ikke nødvendigvis følger ved dette Formaal, er uberettiget.

Retmæssigt Særlige er de Værdier, som den enkelte skaber ved sit Arbejde. Heraf følger: Ret til at handle frit med enhver og til at give og modtage Gaver.

Retmæssigt Fællesseje er Naturens Rigdomskilder og de Værdier, som opstaar ved Samfundets Fællesvirke og Vækst.

Ligeretten til Fællessejet sikres ved at enhver svarer den fulde Grundskyld (Pladsleje) af det Jordomraade, han optager; thi han yder da det øvrige Samfund fuldt Vederlag for den Særfordel, han nyder. I Grundskylden har derfor alle lige Andel.

Retsforbundet.

Danmarks Retsforbund stiftedes 1919 og opnaaede ved Valgene 1924: 12,000 Stemmer, 1926: 18,000 Stemmer, 1929: 25,000 Stemmer.

Grunden til denne hurtige Fremgang er, at de hidtidige Klassepartier kun har haft Lapperier at stille op overfor den voksende Arbejdsløshed og de øvrige økonomiske Misforhold, mens Retsforbundet ved en radikal Befrielse af Erhvervslivet fra Politikernes Kvaksalverier vil indskrænke Statsmagtens Opgave til at være Værner af Borgernes ubeskaarne Ejendomsret til Frugten af deres Arbejde.

Dette sker ved Afskaffelsen af alle Monopoler og alle Skatter, baade direkte og indirekte til Stat og Kommune. Fuld Frihandel og Skattefrihed vil medføre billigere Varer, billigere Produktion, større Konkurrencedygtighed overfor Udlandet og som Følge deraf et større Udbud af Arbejde. At fremskaffe de almene Betingelser for Erhvervslivets Opsving er den eneste virkelige Athjælpning af vor forkvaklede Økonomi.

Derved vil Grundværdierne stige til deres naturlige Højde, saa Grundskylden vil kunne mere end dække Udgifterne til Statens og Kommunernes Opgaver.

Ved de offentlige Opgavers Indskrænkning til de virkelige Fællesopgaver faar den demokratiske Styreform med lige og almindelig Valgret sin eneste retfærdige Begrundelse og kan gives sin mest fuldkomne Form i den saakaldte «Fri Valgret», saa Partiorganisationerne ikke mere kan optræde som Vælgerens Formyndere.

Gennem disse upartiske Reformers, som kun opretter økonomisk og politisk Ligeret for alle, gøres der Ende paa Klassepolitiken, som har vist sig kun at skabe almindelig Varefordyrelse, kunstige Hæmninger og Skranker for Erhvervslivet, samt ikke mindst en faretruende Bitterhed i Sindene. Naar enhver

faar sit, og Stemmeretten ikke længer giver Adgang til at tage fra andre, vil den omsiggribende Borgerkrig ophøre af sig selv.

Resultatet vil blive et sundt, fredeligt og arbejdsomt Samfund med den størst mulige Frihed og de gunstigste Betingelser for en holdbar Udvikling og Trivsel.

Ønsker De at vide mere?

I dette Blad har det paa begrænset Plads kun været muligt i korte Træk at skitsere enkelte Sider af det Program, Retsforbundet kæmper for, men vi haaber at have vakt mange af vore Læsers Interesse, saa at de føler Lyst til at læse og høre mere.

Dersom dette er Tilfældet, opfordrer vi Dem til at sætte Dem i Forbindelse med en af nedennævnte Kredsførere, hos hvem De kan faa alle Oplysninger om Retsforbundets Arbejde.

Paa Forlangende tilstiller vi Dem gerne gratis: Program, Bogliste samt Provenumre af vore Tidsskrifter.

Ligeledes vil der blive tilsendt Dem Meddelelser om Retsforbundets Møder — dersom De blot opgiver Deres Adresse.

Retsforbundets Kredse i Kbhvn. og Frederiksberg.

Søndre Kreds: Ingeniør O. I. Sørensen, Svingle 15, S.

Vesterbro: Lokomotivfører B. T. Petersen, Ny Carlsbergvej 13, V.

Østerbro: Forretningsfører R. Bidsted, Studsgaardsgade 12, Str.

Frederiksberg: Assistent Sofus Larsen, Buen 6, Vantøse.

Lyften: Guldsmid A. Kongsted, Frederikssundsvej 64, L.

Retsforbundets Ungdom: Sekretær Edgar Haier, St. Kongensgade 69, 2. Sal. K. (Palæ 2708).

RETSFORBUNDET ønsker at vække Interessen for Arbejdet paa at skabe et Samfund af frie, selvstændige Mennesker — et Samfund, hvor Statsmagten kun tager sig af de Opgaver, der virkelig er fælles, nemlig at værne og haandhæve Retfærdigheden mellem Borgerne.

Retsforbundets Krav er:

Afskaffelse af alle Skatter, Monopoler og Statsindgreb og

Indførelse af Grundskyld, Frihandel og frit Folkestyre,

hvilket har til Følge, at Arbejdsløsheden forsvinder og

enhver faar det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Redigeret af Edgar Haier, St. Kongensgade 69, 2. Sal. Telefon Palæ 2708 (Kl. 6—8).

Udgivet af Retsforbundets Kredse i København og paa Frederiksberg.

BRUN & MADSEN, KØBENHAVN

Retsstaten!

Udgivet af Retsforbundet i København og Omegn

Nr. II [Juli Nr. - Nr. 12] Artiklerne er Særtryk fra »Det frie Blad«

1931

Af Maanedens Begivenheder.

»Fattighjælps Virkninger«.

Sagen om Rudeknuseren i København, der havde opnaaet en særlig Hjælp fra det offentlige, den Gang han lavede Skydedemonstration i Rigsdagen, og nu mente at kunne tiltvinge sig en bestemt Plads, han havde faaet Lyst til, ved Hjælp af nye Optøjer, er god at faa Forstand af. Her skal ikke kritiseres over de rare Mennesker, der ved Hjælp af privat Godgørenhed vilde undgaa, at den Hjælp, Manden fik, havde »Fattighjælps Virkninger«. Meningen var god nok — men selv om han undgik Lovens Virkninger, lykkedes det dog ikke at fri Manden for Almissens demoraliserende Virkninger: »Der maa gøres noget for mig.« En Mand, der knuser Ruder for at opnaa en selvsk Fordel, har ikke megen Sympati for sig. Men hans bundfalske Indstilling er der andre, som har lidt Medskyld i.

I Kamp mod Jætterne.

Hans Hansen har maattet tage Orlov — meget mod sin Vilje — fordi han, som Dr. Dam bemærkede i sin Finanslovstale, har overanstrengt sig i sin »Kamp imod Jætterne« paa sine stadige Rejser omkring i Landet. Mange har tænkt sig, at det Arbejde, han paatog sig, var overmenneskeligt, og at ikke en Gang den Kraft kunde slaa til i Længden, som Bevidstheden om at arbejde for en retfærdig og sejrrig Sag kan lægge til en Mands Kræfter. Selv i Trækfuglenes Kile maa den stærke Fører undertiden vige Pladsen og hvile sig, medens andre lægger Kræfterne i for at bryde Vinden.

Men det er kun et Hvil, der behøves, og naar der atter kaldes paa Hans Hansen til at indtage sin anstrengende Plads, vil han have samlet Kræfter paany. Der gaar mange Tanker og mange gode Ønsker til ham i denne Tid, og han skal nok faa at mærke, hvad han ellers ikke giver sig Tid til i Kampens Hede, at hans Arbejde ikke alene bærer Frugt i reel Fremgang for Retsforbundets Tanker, men ogsaa i Hengivenhed og Taknemlighed fra hans Medmenneskers Side.

Lov og Ret.

I vore Dage er Ordene Lov og Ret stærkt paa Vej til at blive Modsætninger, idet Retten er ét, Loven noget helt andet.

Den oprindelige Mening med Sammenstillingen af disse 2 Ord er vel den, at de hører sammen som Sjæl og Legeme. Retfærdigheden skulde have sit haandgribelige Udtryk i Loven og Loven være besjælet af Retfærdighedens Idé. Moralsk Ret og juridisk Ret, der i det væsentlige burde falde sammen, er blevet to vidt forskellige Ting.

Den umoralske Lovgivning i vore Dage har derfor ladet de praktiske Lovgivere ty til det Slagord, »Lov er Lov, og Lov skal holdes«. Nogen anden Begrundelse kan de nemlig ikke give for, at man skal respektere Love, som ens Retssans ikke godkender, f. Eks. Skattelove, Toldlove, Værnepligtslove og Forbudslove. Samvittigheden lader sig nemlig ikke kommandere af et Rigsdagsflertal.

Kun i en Retsstat kan man sige, at Lov er Ret og derfor skal holdes. Eller rettere, der behøver man ikke at sige det, da det bliver en Selvfølge, fordi man ikke gør andet til Lov end netop det, som bør holdes.

Vi maa arbejde for, at Lov og Ret atter kan staa sammen uden at skride imod hinanden. Derfor maa Retsstaten indføres.

Axel Dam.

Kald dig lykkelig, hvis —

»Kald dig lykkelig, hvis det bliver din Lod at gribes af en ædel, upopulær Sag fra Begyndelsen; at staa ved dens Vugge; at kaste dig for dens favnende Alter; at se den vokse; at hjælpe den i Væksten; at se den først vække Nysgerrighed, saa Opmærksomhed, saa Foragt, saa Had, saa Frygt, saa Ærbødighed; — stedse voksende og voksende, indtil den uimodstaaelige Strøm tilsidst — over Fordomme, Had, Partier, gamle Vaner og Pengeinteresser — baner sig Vej frem.«

Robert J. Ingersoll.

Hvorfor jeg er Retsstatsmand.

(Indledning til en Diskussion med en konservativ Rigsdagsmand om, hvorfor han ikke er Retsstatsmand.)

En personlig Bekendelse af Dr. phil. Axel Dam.

Willesen skrev engang en Artikel om, hvorfor han forlod Venstre og blev Retsstatsmand. Hans Hansen kunde maaske forklare, hvorfor han forlod Socialdemokratiet og blev Retsstatsmand; Oluf Pedersen, hvorfor han forlod det radikale Parti og blev Retsstatsmand; og jeg kender ogsaa Højremænd, der har sagt den saakaldte konservative Politik Farvel for at slutte sig til Retsforbundet.

Med mig forholder det sig paa en noget anden Maade. Jeg har nemlig i Politik aldrig været andet end Retsstatsmand. Før Retsforbundet optraadte som politisk Parti, har jeg i de 30 Aar, jeg har haft »Valgret« eller rettere Stemmeret, kun to Gange afgivet min Stemme og da ud fra det Princip, at man af to Onder bør vælge det mindste. Ved alle de øvrige Valg har jeg undladt at stemme af den gode Grund, at de Par Kandidater, jeg havde Valget mellem, var Personer, som jeg enten vidste for lidt om eller for meget om til at jeg kunde stemme paa nogen af dem.

Allerede som Skoledreng var mine Konflikter med Lærere og andre Autoriteter udsprunget af min Retssans. Det stod mig allerede dengang klart, at alle Forhold mellem Mennesker, der ikke stod hinanden inderligt og personligt nær — og det gjorde Lærere og Elever i Datidens Latinskole ikke — maatte bygges paa Retfærdighed som Samlivets Grundvilkaar. Hvorledes dette kunde gennemføres i det sociale og politiske Liv, havde jeg naturligvis ingen klar Forestilling om. Men jeg havde tidlig en Livsanskuelse og et etisk Grundsyn, som maatte forudbestemme mig til at blive Retsstatsmand, saasnart Retsstatsideerne kom til klar Udfoldelse. De var nemlig kun en Konsekvens af de etiske Idéer, jeg hele min Ungdom syslede med i det Haab engang at naa til Forstaaelse og Klarlæggelse af Begrebet Retfærdighed.

Paa Grund af min langsomme Tænkeevne og min ringere Begavelse blev det dog ikke mig beskaaret at drage de politiske Konsekvenser af Retsmoralen; men jeg var indstillet paa at føle det som en Forløsning af mine underbevidste Tanker, da jeg læste Severin Christensens »Retsstaten«, der er den bedste politiske Bog, der er skrevet paa den af os beboede Planet — lige fra den græske Oldtid til den nyeste europæiske Litteratur om Statsformer.

Blandt de Modstandere, der har ment at kunne kritisere Retsstaten sønder og sammen, har jeg hidtil ikke truffet en eneste, der selv

har læst dette vort grundlæggende Værk. Jeg glæder mig derfor til i Aften at høre en Modstander, der antagelig har sat sig grundigt ind i det, han vil kritisere, og er meget spændt paa at erfare, hvilke Grunde der kan afholde en Politiker fra at være Retsstatsmand*).

Hvis disse Grunde skulde virke overbevisende paa mig, vil jeg atter blive ganske hjemløs i Politik, da enhver Mulighed for at gaa over til noget af de fire socialistiske Partier er udelukket paa Grund af min hele Livsanskuelse og min Retssans.

For mig staar det nemlig saaledes, at enten er Retsstaten Løsningen paa det politiske Problem, eller ogsaa gives der ingen Løsning, men Politik maa vedblive at være en brutal Kamp om Magten, en evig Tovtrækning om Klasseinteresser, som i Længden tjener til at demoralisere dem, der befatter sig med Politik. Politikere har jo heller ikke det bedste Ry paa sig i den almindelige Opfattelse. Det er jo ogsaa dem, der til syvende og sidst er Skyld i alle Krige, fordi de bider deres Landsmænd ind, at andre Folk er deres Fjender, men fortier, at Grunden til, at Stater kommer i Krig med hinanden, udelukkende er den, at Politikere ikke respekterer Retfærdighedens Krav indenfor deres egne Staters Lovgivning.

Det er Overtroen paa Staten som et mystisk Væsen — højt hævet over de Mennesker, der udgør Folket, — der beruser Politikerne, saa de — naar de handler paa dette fingerede Væsens Vegne — mener at kunne handle efter en helt anden Moral end den, der gælder Mand og Mand imellem blandt hæderlige Mennesker.

Retsmoralen er ikke andet end de fornuftmæssige, d. v. s. nødvendige Betingelser for fredeligt Samliv mellem Mennesker. Man kan godt leve fredeligt sammen eller ved Siden af hinanden uden at elske hinanden. Men man kan ikke holde Fred uden at respektere hinandens Ret. Der er et gammelt Ord, som siger »Lige for lige, naar Venskab skal holdes«. Sandhedskernen i dette Ordssprog er den, at kun paa Ligerettens Grund kan Fjendskab undgaas og Freden bevares. Det betyder ikke, at ondt skal gengældes med ondt; thi en Kæde af gensidige Hævnafter skaber hverken Venskab eller Fred; det gør kun Overholdelsen af

*) I Diskussionen ikke blot reboede, men aabent erklærede Folketingsmanden, at han ikke havde læst Bogen, men lovede at indhente det fornømt. Om han har holdt dette Løfte, véd jeg ikke.

fuld Gensidighed i Rettigheder og Pligter mellem Menneskene, saa enhver betaler, hvad han skylder, og kun kræver, hvad han har til gode i Kraft af Løfter eller Kontrakter, medens al Opofrelse og Ydelser til andre udover, hvad man skylder dem, maa blive en fuldstændig frivillig Sag.

De smukke Dyder: Hjælpsomhed og Barmhertighed forvandles til Retskrænkelser, saa snart Staten vil paatage sig at udøve dem. Thi Staten kan ikke give noget til den ene uden at tage fra en anden. Og naar Politik kommer til at dreje sig om, hvem der skal tages fra og hvem der skal gives til, er vi straks inde i den egoistiske Klassekamp om Magten til at raade over ens Medborgeres Indtægter og Ejendom. Demokratisk Politik gaar ud paa at tage fra de rige og give til de fattige for saaledes — som det hedder — »at udjævne den økonomiske Ulighed» — en Politik, der demoraliseres baade opad og nedad, ikke mindst nedad.

Man mener ved saadan Politik at præstere noget, der er endnu højere og bedre end Retfærdighed, nemlig Humanitet, men opnaar kun at undergrave al Humanitet og især det mest humane af alle Krav, Kravet om Retfærdighed. En Overførelse af Retsmoralen fra Privatretten, hvor den i det store og hele gælder, til Statsordningen vilde imidlertid vise, at de, der nu er fattige, og de, der nu er arbejdsløse uden egen Skyld, aldeles ikke vilde trænge til Statens saakaldte Humanitet, hvis den blot gennem sine Love sikrede dem deres Ret.

Al Ret kan imidlertid ses under Synspunktet Ejendomsret; thi Ejendom og Ret er i Virkeligheden det samme. At noget er min Ejendom betyder, at jeg og kun jeg har Ret til at raade over det, og at noget er en andens Ejendom betyder, at ikke jeg, men kun denne anden har Ret til at raade over det. *Enhver sit* har lige fra Oldtiden været det korteste Udtryk for, hvad Retfærdigheden kræver, og det er ogsaa Mottoet for Rettsstaten, der vil bygge en Statsordning udelukkende paa Ejendomsrettens Grund som Bolværk mod Bolchevismen og andre forrykte revolutionære Utopier.

Ogsaa Rettsstaten er for saa vidt revolutionær, som den vil indføre Ejendomsretten ved at afskaffe alle de hævdvundne Krænkelser af den. Efter Retsmoralen har enhver den ubeskaarne Ejendomsret til alle de Værdier, han skaber gennem sit Arbejde og sit Snilde; han kan beholde dem, sælge dem, forære eller borttestamentere dem, ganske som han selv vil. Men enhver har tillige Ret til noget mere, uden hvilket den første Ret bliver illusorisk, nemlig *Ligeret* med alle andre til sin Andel i de Værdier, som Menneskene ikke har skabt selv, og

uden hvilke hans Arbejde ingen nye Værdier kan skabe, nemlig Raastofferne i Jorden, d. v. s. Jorden haade som Arbejdsplads og Rigdomskilde.

Uden Anerkendelsen af denne Menneskenes Ligeret til Naturen, som vi jo alle skal leve i og af, eksisterer der intet etisk underbygget Ejendomsbegreb, men kun en foreløbig lovbeskyttet Besiddelse af det, som de politiske Magthavere til enhver Tid allernaadigst lader Borgerne beholde, efter at Politikerne gennem Skattevæsenet har taget, hvad de mener at behøve til at tilfredsstille Almenvellets formentlige Krav — og det vil i Praksis sige Særinteressernes maskerede Krav. Al Skattendskrivning er en principiel Indrømmelse til Kommunismens Princip, at *alt* er Fælleseje, saa det bliver et rent Opportunitetsspørgsmaal, hvad og hvor meget man kan konfiskere af alle eksisterende Værdier.

Allerede den franske Socialøkonom Fr. Bastiat har defineret Ejendom som den Ret, Arbejderen har til Værdier, som han har skabt ved sit Arbejde. Og derefter opkaster han det Spørgsmaal, om Loven har skabt denne Ret, eller om den ikke meget mere er af en ældre og højere Oprindelse end Loven. I første Tilfælde bliver Lovgiverens Opgave at ordne, modificere, ja, endog ophæve Ejendommen, hvis han anser det for rigtigt; i det andet Tilfælde indskrænker hans Opgave sig til at sikre Ejendommen, til at skaffe den Anerkendelse.

Det er denne sidste Opfattelse, som Retsforbundet hævder i Modsætning til alle de andre politiske Partier, baade Socialdemokratiet, Venstre og Højre. Derfor har de to konservative Partier, Venstre og »Højre«, *inlet* at stille op overfor Bolchevismen, fordi der kun er en Gradsforskel, ingen Væsenforskel mellem den Konfiskation af Ejendom, som de billiger eller finder nødvendig, og den, som Bolchevismen praktiserer i Rusland.

Og naar man — saaledes som alle de fire socialistiske Partier nu gør — godkender den demokratiske Parlamentarisme, er Ejendomsretten i Virkeligheden prisgivet Politikernes Forgodtbefindende.

Vi har prøvet alle Regeringsformer: Monarkisk Enevælde, Mindretalsvælde og staar nu i Flertalsvældets Tegn, stadig under det politiske Løsen: Frihed, mere Frihed. Men jo mere saakaldet politisk Frihed, d. v. s. udvidet Valgret Folket har faaet, des mere Tvang har Borgerne faaet over sig. Regereriet er blevet desmere utaaeligt, jo mere demokratisk det er blevet. I Rusland ser man Frugterne af denne Udvikling i Retning af »Frihed, Lighed og Broderskab«, d. v. s. i Retning af Tvang, Nivellerung og Inkvisition.

Alle hidtidige politiske Revolutioner og Forfatningsforandringer har gaaet ud paa — under Kravet om »Frihed« — at flytte Magten først fra een til flere, saa fra flere til mange og endelig fra mange til alle. Kun Retsforbundet har indset, at Frihed ikke kan naas ved at flytte Regeringsmagten, men kun ved grundlovmæssigt at begrænse den til at optræde som Ejendomsrettens Værner og Vogter. Goethe siger et Sted, at han ingen Respekt har for et Sindelag, der udspringer af Meninger, men derimod megen Respekt for Meninger og Anskuelser, der udspringer af Sindelaget. Det er mig derfor en Tilfredsstillelse at kunne slutte denne min Bekendelse om, hvorfor jeg er Retsstatsmand, med at erklære, at det ikke er Retsstatsidéerne, der har vakt min Begejstring for Retfærdighed, men min Kærlighed til Frisind og Retfærdighed, der har vakt min Begejstring for Retsstaten og gjort mig til Retsstatsmand.

Kredsformændenes Adresser:

Søndre Kreds: Ingeniør O. J. Sørensen, Ved Linden 6, S., Telefon Amager 7527.
Vesterbro: Assistent Svend E. Johansen, Skydebane-gade 8 B, V.
Frederiksberg: Assistent Sofus Larsen, Buen 6, Vanløse, Telefon Damso 365.
Østerbro: Forretningsfører R. Bldsted, Studsgaards-gade 12, Str., Telefon Ryvang 3366 x.
Vanløse: Assistent J. Schmidt Hansen, Borups Allé 251 B, Brønshøj, Telefon Godthaab 3605 v.
Lagten: Frovin Christensen, Sallingvej 89, Vanløse.
Hellerup: Inspektør Lind, Traverbanen, Charlotten-lund, Telefon Ørdrup 2142.
Retsforbundets Ungdom: Sekretær Edgar Haier, Slagelsegade 3, Ø., Telefon Øbro 8732.

DET FRIE BLAD

UAFHÆNGIGT RETSPOLITISK UGEBLAD

Det frie Blads Formaal er at naabe Adgang til Samarbejde mellem alle dem, der kræver et frit og retfærdigt Grundlag for vort Samfundsliv. Det staar anbejst for enhver Mening og giver Ytrings-frihed for alle Anskuelser.

Det frie Blad er udkommet i 11 Aar — udsendes hver Lørdag — som Regel 8-sidigt.

Redaktør: Fru Signe Bjørner.

Bladet kan bestilles paa Postkontoret eller Strand-are 6, København Str., og koster Kr. 2.50 Kvar-talet inclusive Postpenge.

Retsstatens Grundsætninger og Opgaver.

Retsstatens vigtigste Grundsætning er, at der overalt kan drages en naturlig Grænse mellem det enkelte Menneskes Ret og Samfundets Ret. Denne Grænse bestemmes ikke ved Flertalsbeslutninger, men følger af selve Ejendomsretten der kan udtrykkes ved Ordene: *Enhver sit*.

En Stat, hvori denne Grænse hævdes, kaldes en Retsstat.

I Retsstaten har Statsmagten derfor den Opgave at beskytte Borgerne i Besiddelsen af deres retmæssige Særeje og personlige Frihed samt at administrere Fællessejet.

Al fysisk og aandelig Tvang, der ikke nødvendig-gøres ved dette Formaal, er ubørlig.

Retmæssigt Særeje er de Værdier, som den enkelte skaber ved sit Arbejde. Heraf følger: Ret til at handle frit med enhver og til at give og modtage Gaver.

Retmæssigt Fællesseje er Naturens Rigdomskilder og de Værdier, som opstaar ved Samfundets Fællesvirke og Vækst.

Ligeretten til Fællessejet sikres ved at enhver svarer den fulde Grundskyld (Pladsleje) af det Jordomraade, han optager; thi han yder da det øvrige Samfund fuldt Vedlæg for den Særfordel, han nyder. I Grundskyl-den har derfor alle lige Andel.

Bøger og Pjecer

S. Berthelsen: Folkets naturlige Ret	0,25
Kr. Bjerting: Hvorfor bør danske Bønder arbejde for en Grundskyld?	0,25
» Arbejdsledighedsproblemet	0,25
J. L. Bjørner: Frihandelen Fane	3,50
» Eventyr, Videnskab og Virkelighed	4,50
Signe Bjørner: Retsforbundets første Tiaar	0,25
Sev. Christensen: Retsstaten	4,50
» Retsstat eller — Diktatur	0,15
Vilhelm Christensen: Hjem fra Møde	0,25
Axel Dam: Lærebog i Retsmoral	0,25
» Retsmoralen i det offentlige Liv	0,15
E. Geismar: Hvorfor jeg er Retsstatsmand	0,25
Henry George: Fremskridt og Fattigdom	4,50
» Arbejdets Kaar	1,00
» Beskyttelse eller Frihandel?	2,50
» Du må ikke stjele	0,25
A. Dam, Sev. Christensen og C. Lambek: Retsmoral i Privatliv og Statsstyrke	1,00
C. Lambek: Retsstat eller Socialisme	2,50
Jakob E. Lange: Socialøkonomi	2,85
K. J. Møller: Grundskyldens ABC	0,20
Chr. Norlev: Retfærdig Socialøkonomi	1,50
N. Skriver Svendsen: Demokratiet Genrejsning	1,60
» Folkestyre	0,75
C. N. Starcke: Røveri og Erhverv	1,25
» Retfærdighedens Styrke	0,15
H. Toine: Demokratiet Diktatur	0,25
Ungdom bygger Retsstat	0,25
J. Wille: Wm. Booth—Henry George	1,00

Rekvireres fra:

»Det frie Blads Ekspedition.

Slagelsegade 3, København Ø. Giro 865.

Udgivet af Fællesudvalget for Retsforbundets Kredse i København og Omegn.
 Redigeret af Ingeniør O. J. Sørensen, Ved Linden 6, S., Telefon Amager 7527.
 Ekspedition: Forretningsfører Povl Jensen, Ved Vængel 2, Ø. Postgiro Nr. 27603.
 Trykt hos Skou & Madsens Eftf., Istedg. 119, Kbh. V.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk